

Sånn midt i mellom, akkurat passe

*Konstruksjoner av barndom og foreldreskap sett
fra et stedsperspektiv*

Karina Løkvoll Damstuen

Masteroppgave ved Institutt for sosiologi og samfunnsgeografi

UNIVERSITETET I OSLO

30. juni 2013

Sånn midt i mellom, akkurat passe

Konstruksjoner av barndom og foreldreskap sett fra et stedsperspektiv

Copyright Karina Løkvoll Damstuen

2013

Sånn midt i mellom, akkurat passe – Konstruksjoner av barndom og foreldreskap sett fra et stedsperspektiv

Karina Løkvoll Damstuen

<http://www.duo.uio.no>

Trykk: OK Print Shop, Oslo

IV

Sammendrag

Denne oppgaven handler om konstruksjoner av barndom og foreldreskap sett fra et stedsperspektiv. Med dette skal jeg ha fokus på forståelser av urbane og rurale bosteder, og hvordan stedsmyter knyttet til disse bostedene kan ses i sammenheng med en forståelse av barndommen og følgelig hva slags foreldreskap som her kommer til syne. Dagens foreldre er engasjerte i sine barn, og én måte å se dette engasjementet på er gjennom bostedsvalget og forståelsen av nærmiljøet. Den betydningen foreldre legger i ulike steder kan også knyttes til deres forståelser av barnet, og man kan derfor forstå disse konstruksjonene i sammenheng med hverandre. Hvilke stedsmyter lener mine informanter seg på når de snakker om byen og bygda og hvordan knytter de disse stedene og sitt eget bosted til den gode barndommen? For å se nærmere hva slags foreldreskap dette viser til vil jeg også se på hvilke idealer kommer til syne gjennom mine informanternes forståelse av nærmiljøet på sitt bosted. Dette er derfor de sentrale temaene i denne oppgaven.

For å undersøke dette nærmere har jeg intervjuet foreldre som har bosatt seg i en småby som er i en endringsprosess fra et landlig utgangspunkt til en mer tettbebygd og bylignende struktur. Den store veksten på stedet og endringene som medfølger denne gjør det interessant å se hvordan stedet forstås av de som bor der, og da også hvordan disse forståelsene kan være med på å belyse konstruksjoner av barndom og foreldreskap i tilknytning til nettopp dette stedets kompleksitet. I intervjuene har de sentrale temaene vært flytتهistorikk, sted og barn, oppdragelses- og oppvekstsverdier, samt veksten på stedet. Mitt utvalg er åtte foreldrepar med barn i barnehage- og barneskolealder. De befinner seg i en aldersgruppe mellom 30 og 50 år, og ingen av dem har selv vokst opp på bostedet.

Jeg har i denne studien lagt til grunn et sosialkonstruktivistisk perspektiv der jeg ser både steder, barn og foreldreskap som sosiale konstruksjoner skapt i samhandling i bestemte kontekster. Jeg har også tatt i bruk Tim Creswells begrep *normativ geografi* for å forstå hvordan man kan knytte forståelser av de ulike stedene til forståelser av barnet. For å studere hva slag foreldreskap som kommer til syne gjennom disse forståelsene tar jeg i bruk flere bidrag av tidligere forskning på foreldreskap som er gjort både med et klasseperspektiv og et stedsperspektiv. Her kan nevnes Anette Lareau, Hilde Danielsen, Gill Valentine, Diane Reay, Carol Vincent og Stephen Ball. Gjennom den tidligere forskningen har det spesielt kommet

til syne to dimensjoner i foreldreskapet som jeg vil ta i bruk i denne oppgaven, og det er den stimulerende dimensjonen og den beskyttende dimensjonen.

Min analyse er på tre delkapitler, der det første kapittelet omhandler hvilke urbane og rurale konstruksjoner foreldrene lener seg på når de snakker om den gode barndommen. Delkapittel to dreier seg om hvilke idealer som kommer til syne gjennom foreldrenes refleksjoner rundt de ulike arenaene som er knyttet til nærmiljøet på bostedet. Her ser jeg på de arenaene foreldrene selv presenterer i mine intervju: hjem, hage, nabolag, naturen og de organiserte fritidsaktivitetene. I det siste delkapittelet av analysen skal jeg i lys av de to foregående kapitlene se hva slags foreldreskap som kommer til syne gjennom disse romlige konstruksjonene.

Mine informanter synes å lene seg på en forståelse om den gode barndommen i landlige og idylliske omgivelser der barnas frihet verdsettes høyt. Trygghet gjennom romlig og sosial oversikt som muliggjør denne friheten, er derfor viktig i foreldrenes valg av bosted. Når mine foreldrepar ikke har valgt å bosette seg på bygda forklarer flere dette med at bygda har både sosiale og romlige begrensinger. Deres eget bosted som de selv plasserer midt i mellom tett bygd og by, er derfor å foretrekke. Gjennom foreldrenes fortellinger om hverdagspraksis ser jeg imidlertid at den ovennevnte friheten ikke ser ut til å innløses i den grad fokuset på det skulle tilsi. Dette ser jeg fordi foreldrene ser ut til å lene seg på en norm om et involvert foreldreskap der tiden til samvær mellom foreldre og barn verdsettes høyt. I tillegg ser jeg et fokus på stimulering og bestemte utfordringer for barna gjennom foreldrenes forståelse av de ulike arenaene som barna deres tilbringer hverdagen i.

Gjennom disse forståelsene ser jeg et foreldreskap som bygger på ulike, og tilsynelatende motsetningsfylte idealer. Dette kommer til syne gjennom at dette foreldreskapet kan knyttes både til den beskyttende og den stimulerende dimensjonen. Jeg argumenterer for at foreldreskapet jeg ser likevel ikke er motsetningsfylt, men at det snarere handler om en distinkt kulturell logikk som kan forklares med at foreldrene forfekter en form for intensiv foredling i nuet. Dette kommer til syne gjennom at foreldrene ser ut til å ha egne konstruksjoner av beskyttelse og stimulering.

Forord

Det har vært en lang og lærerik prosess å skrive denne masteroppgaven, og den hjelpen, støtten og oppmuntringen jeg har fått har vært uunnværlig. Jeg har derfor mange jeg vil rette en stor takk til:

Mine informanter, for at dere slapp meg inn i deres hjem, ga av dere selv og deres tid for å bidra til denne studien.

Mine dyktige veiledere Kari Stefansen og Helene Aarseth, for den oppfølgingen dere har gitt meg gjennom hele dette året. For de konstruktive tilbakemeldingene, og for at dere har hatt troen.

Ellen Eriksen og Jenni Åkre for inspirerende samtaler, oppmuntrende ord og et betryggende samhold gjennom masterstudiene.

Vennene mine som har hatt forståelse for at jeg ikke har vært til stede i denne intense fasen. Spesielt Ine Haavik og Ingrid Solberg som også har lest korrektur i den siste innspurten.

Mamma for at du har vasket huset, passet barna og hjulpet oss på alle måter der det har vært nødvendig. For at du har støttet meg hele veien og gjort dette mulig for meg og min lille familie. Vi er evig takknemlige!

Min øvrige familie som bare er der og gjør livet så mange hakk bedre. Jeg gleder meg til å se mer av dere.

Og sist men absolutt ikke minst, min nærmeste familie. Nanne og Estin som har vært tålmodige og ventet på mamma som har brukt mye av tiden til skriving. Dere har fått meg til å holde ut når det har blitt i mot. Espen, du har vært en utrolig støtte gjennom denne prosessen. Jeg har sett alt du har gjort for at dette skulle bli mulig, og det er ikke lite. Jeg er den heldigste i verden!

Karina Løkvoll Damstuen

Oslo, 26. Juni 2013

Innholdsfortegnelse

1	Innledning.....	1
1.1	Tema og problemstilling.....	1
1.2	Motivasjon og utvalg.....	3
1.3	Datamateriale.....	5
1.4	Oppgavens oppbygging.....	5
2	Metode	6
2.1	Kvalitativ forskning og intervju	6
2.2	Rekrutteringsprosessen.....	7
2.2.1	Utvalget	8
2.2.2	Informantenes hovedtrekk.....	9
2.3	Intervjuene	10
2.3.1	Intervjuguiden.....	10
2.3.2	Intervjusted og intervjusituasjon.....	11
2.3.3	Møtet mellom informantene og meg	12
2.4	Data	13
2.5	Analyse.....	14
2.6	Etiske refleksjoner	16
3	Perspektiver og tidligere forskning på barndom og sted.....	18
3.1	Foreldreskap som sosial konstruksjon.....	18
3.1.1	Involvert foreldreskap.....	19
3.2	Ulike artikuleringer av foreldreskap	19
3.2.1	Stimulerende foreldreskap	20
3.2.2	Beskyttende foreldreskap	23
3.2.3	Artikuleringer i ulike geografiske kontekster	26
3.3	Barndom og sted	28
3.3.1	Sted og normativ geografi	28
3.3.2	Barn og romlige perspektiver.....	29
3.3.3	Barn og bosteder	30
3.4	Oppsummering.....	31
4	Bostedet.....	33
4.1	Stedsmyter – by, bygd og midt i mellom	33
4.2	Urbane farer og begrenset romlig frihet	35
4.2.1	Sosiale trusler	36
4.2.2	Byens tvangstrøye	37
4.3	Rurale begrensinger	38
4.3.1	Lange avstander og mangel på tilbud	39
4.4	Landlig idyll, frihet og aktivitet	40
4.4.1	God romlig oversikt.....	41
4.4.2	Løse bånd og sosiale ressurser	43
4.4.3	Det praktiske aspektet.....	46
4.5	Økende urbanisering	46
4.6	Bostedet og den gode barndommen	48
5	Barn og rom.....	50
5.1	Ikke - organiserte rom	50

5.1.1	Barn skal være ute.....	52
5.1.2	Rom for samvær	55
5.2	Organiserte rom.....	59
5.3	Selvstendighet og fysisk aktivitet	62
5.4	Ulike rom, ulike idealer.....	64
6	Sammensatte idealer - en distinkt kulturell logikk.....	66
6.1	Stedene og idealene	66
6.1.1	Beskyttelse og stimulering som egne konstruksjoner	70
6.2	Avslutning.....	73
	Litteraturliste	77
	Vedlegg 1 - Informasjonsbrev	81
	Vedlegg 2 - Intervjuguide.....	83
	Tabell 1. Presentasjon av informantene.....	10

1 Innledning

1.1 Tema og problemstilling

Denne oppgaven handler om konstruksjoner av barndom og foreldreskap, og studien bygger på semistrukturerte intervju med åtte foreldrepar.

Å velge et bosted i landlige omgivelser etter man har fått barn ser ut til å være vanlig. Jeg har valgt å intervju foreldre som har bosatt seg i en småby utenfor Oslo. Denne byen ligger i en kommune som er i en endringsprosess fra et landlig utgangspunkt til en mer tettbebygd og bylignende struktur, og stedet kan derfor defineres som en mellomting mellom bygd og by. Det jeg ønsker å utforske nærmere, er hvordan foreldre som har bosatt seg på nettopp et slikt sted forstår ulike steder i sammenheng med den gode barndommen, og følgelig hva slags foreldreskap dette viser til. Hensikten er derfor å undersøke hvilke idealer foreldrene har med tanke på barnas oppvekst ved å se hvilken mening de legger i ulike steder.

Det viser seg at geografisk kontekst er viktig med tanke på hvordan foreldreskap artikuleres, da det i ulike kontekster kan skapes bestemte normer og kulturer for hvordan foreldreskapsidealene formes (Haldar og Wærdahl 2009, Holloway 1998, Ball & Vincent 2007). Småbyen som foreldrene i denne studien har valgt å bosette seg i ligger såpass nær Oslo at det er mange dagpendlere som har valgt å bosette seg der. På mange måter kan stedet sammenfalle med den klassiske forstadsdrømmen med landlige omgivelser og fred og ro, men fortsatt med en viss nærhet til storbyen med jobber og mangfoldige tilbud. Den store veksten på stedet og endringene som medfølger denne gjør det interessant å se hvordan stedet forstås av de som bor der, og da også hvordan disse forståelsene kan være med på å belyse konstruksjoner av barndom og foreldreskap i tilknytning til nettopp dette stedets kompleksitet. Ulike bosteder kan gi kontrastfylte konnotasjoner som eksempelvis bygda som idyllisk eller bygda som kjedelig. På samme måte kan storbyen både tolkes som moderne og spennende, men også som skitten, støyete og fæl. Stedforståelsene kan på denne måten også belyse kontrastfylte foreldreskapsidealene som idealer om beskyttelse og stimulering. Har foreldre som har bosatt seg i en småby andre forståelser av den gode barndommen knyttet til bostedet, enn foreldre som har valgt å bo i storbykjernen eller på bygda? Jeg vil se nærmere på hvilke idealer som framstår som viktige for disse foreldrene i lys av idealene til foreldre i

storbyen og foreldre på landsbygda. Representerer deres holdninger en tilnærming der man vektlegger den skjermede landlige idyllen? Eller er det også en vektlegging av stimulerende utfordringer av ulik art? For å få en dypere forståelse av bostedets betydning, skal jeg se nærmere på foreldrenes forståelse av nærmiljøet og de ulike hverdagsrommene barna tilbringer tiden sin i.

I denne oppgaven har jeg valgt å lene meg på en sosialkonstruktivistisk tilnærming, dette for å vise hvordan barndom, steder og foreldreskap er et produkt av både kulturen og tiden man lever i. Jeg ser derfor på disse fenomenene som sosiale konstruksjoner som stadig forhandles fram i samhandling blant ulike aktører i ulike kontekster (Gergen 2009). Barndom har blitt konstruert ulikt både i tid og rom, og en rekke studier har hatt fokus på å belyse dette med tanke på tidsdimensjonen, men det har derimot blitt viet mindre oppmerksomhet til temaet ut i fra en romlig dimensjon (Holloway & Valentine 2000a). Jeg skal derfor, med utgangspunkt i et sosialkonstruktivistisk perspektiv, se hvordan forståelsen av ulike steder kan være med på å belyse synet på barnet og barndommen, og følgelig hvordan da også foreldreskapet konstrueres. Til grunn for analysen vil jeg spesielt ta i bruk Tim Cresswells begrep *normativ geografi*. Dette begrepet er hentet fra Danielsen (2006) som bruker det for å vise hvordan foreldrene knytter sitt bostedsvalg, den indre bykjernen til en forståelse om at barna har bestemte behov som trenger å oppfylles, og at disse kan oppfylles på deres bosted (Danielsen 2006). Hun ser derfor hvordan foreldre drar på ulike forståelser av bosteder når de argumenterer for hva som er passende og mindre passende for barn. Jeg skal også se hvordan mine informanter forstår sine barns behov i lys av ulike bosteder og sitt eget bostedsvalg. Jeg tar derfor utgangspunkt i denne problemstillingen:

Hvilke konstruksjoner av barndom og foreldreskap kommer til syne gjennom et stedsanalytisk perspektiv?

Foreldre i dag ser ut til å lene seg på normer for et involvert foreldreskap hvor familiens hverdagsliv struktureres rundt barnet (Forsberg 2009). Også bostedsvalg kan ses i sammenheng med dette engasjementet. Gjennom tidligere forskning på foreldreskap og sted blir det vektlagt hvordan forståelsen av ulike steder kan knyttes til en bestemt forståelse av barnet og barndommen (Valentine 1996, Holloway & Valentine 2000b, Danielsen 2006). Ulike forståelser har blant annet kommet til syne gjennom frykten for offentlige rom og gjennom valg om å bosette seg i bygd eller by. Bygda har blitt forbundet med det trygge og

idylliske, og synet på barnet som uskyldig, og som trenger å skjermes for bestemte farer (Valentine 1996, Valentine 1997). Synet på barnet som et prosjekt kan ses som en motsetning til en forståelse av barnet som sårbart. Dette synet har vist seg å kunne knyttes til en forståelse av byen som oppdrager der barnet mottar en bestemt form for stimuli som anses å være bra for barnets framtid (Danielsen 2006). Forskning på foreldreskap og bostedsvalg har derfor vist at ulike konstruksjoner av det urbane og det rurale kan knyttes til bestemte idealer (Ball & Vincent 2007, Holloway 1998, Valentine 1997). Disse konstruksjonene kan betegnes som stedsmyter, og disse kan spille en viktig rolle med tanke på hva som regnes som et bra oppvekststed (Danielsen 2006). Hvilke stedsmyter lener mine informanter seg på når de snakker om byen og bygda og hvordan knytter de disse stedene og sitt eget bosted til den gode barndommen?

I tillegg til forskning på foreldreskap, barndom og ulike steder skal jeg i denne oppgaven også trekke på perspektiver fra den mer generelle foreldreskapslitteraturen som blant annet tar for seg hvordan foreldreskapet utformes i ulike klassekontekster. Temaene som ser ut til å være spesielt viktige her er hvordan foreldre med ulik klassebakgrunn også synes å lene seg på ulike kulturelle logikker i sine foreldreskap (Lareau 2002, Vincent & Ball 2007, Reay 2004, Stefansen og Farstad 2010). Her ser man at funnene bærer preg av lignende dimensjoner til de som kan knyttes til de romlige forståelsene. Den beskyttende dimensjonen og den stimulerende dimensjonen kommer her til syne gjennom foreldres praksiser og idealer, og blir ofte satt i et motsetningsforhold til hverandre. Disse idealene har gjennom den tidligere forskningen blant annet kommet til syne gjennom foreldrenes strukturering av barnas hverdag, som eksempelvis deltakelse i organiserte fritidsaktiviteter og valg av ulike barnepassordninger (Vincent & Ball 2007, Stefansen og Farstad 2010). Hvilke idealer kommer til syne gjennom mine informanternes forståelse av nærmiljøet på sitt bosted? Det er derfor med utgangspunkt i disse to overordnede dimensjonene, beskyttelse og stimulering, at jeg skal se hvilke konstruksjoner av barndom og foreldreskap jeg finner i denne studien.

1.2 Motivasjon og utvalg

Jeg er selv mor og har reflektert mye over valg av bosted. Min egen undring rundt dette temaet har derfor inspirert meg til å gjøre denne studien. Det at jeg også har valgt å bosette meg på et tilsvarende sted har gjort meg ekstra oppmerksom på å ikke tillegge informantene mine egne refleksjoner og verdier. En forsker som selv er innenfor det hun forsker på har et

godt utgangspunkt for å stille gode forskningsspørsmål (Rogstad 2010), å være en del av det man studerer kan derfor også være en fordel. For min del har jeg latt min nysgjerrighet fått drive meg fram spesielt i startfasen av undersøkelsen. I tillegg har jeg hatt en empirinær tilnærming hvor dataene i stor grad har fått forme temaene for den videre analysen.

Formålet med min oppgave har vært å ha en eksplorerende tilnærming til temaet, og se på hvilke type foreldreskap som viser seg når man bruker stedet som analytisk kontekst. Informantene er åtte foreldrepar som jeg har fått rekruttert gjennom barnehager, utvidet nettverk og snøballmetoden. Det er et såkalt strategisk utvalg der jeg har hatt bestemte kriterier for å få rekruttert de informantene som sitter på en bestemt kunnskap som jeg er ute etter (Thagaard 2006:53). Foreldrene har barn i barnehage eller på barneskole, og befinner seg derfor i den fasen som gjerne betegnes som den hektiske familiefasen der det kreves ekstra stort engasjement og stor grad av oppfølging. Ingen av parene jeg endte opp med kommer fra dette bostedet, og alle har på ett tidspunkt bodd i en av Norges større byer. Med ett unntak har alle bosatt seg på stedet av ulike årsaker etter at de fikk barn.

Jeg har ikke hatt utvalgsriterier med tanke på informantenes sosiale bakgrunn, men de jeg endte opp med, kan på flere måter kategoriseres i et sosial mellomsjikt. De aller fleste har utdanning utover videregående skole, men bare et fåtall har mastergrad. De fleste jobber som funksjonærer i privat eller offentlig virksomhet, og ingen av dem er ufaglærte arbeidere med typiske rutinejobber. Studier som er gjort på foreldreskap i et klasseperspektiv har blitt gjort med et fokus på foreldre med klare middel- eller arbeiderklasseposisjoner som enten befinner seg i øvre eller nedre sjikt av disse. Eksempelvis har steder blitt brukt som klasseindikatorer i studier på foreldreskap, og her har fokuset vært på foreldre som bor i kontrastfylte områder. Holloway (1998) sammenligner foreldre bosatt i to ulike stedskontekster i Sheffield, hvor den ene bydelen kjennetegnes med å være et svært ettertraktet område med lav forekomst av arbeidsledighet og hvor beboerne har innflytelsesrike jobber, mens den andre bydelen er mindre ettertraktet og bærer preg av fattigdom og høy arbeidsledighet (Holloway 1998). Mine informanter utgjør en mer uklar og variert kategori, og ingen av dem befinner seg i klassehierarkiets ytterpunkter. På mange måter kan de synes å kjennetegne et sjikt som majoriteten av den norske befolkningen kan plasseres innenfor. Derfor er det ekstra interessant å se hvilke idealer som kjennetegner mine informanters foreldreskap. Sett i lys av annen forskning gjort på foreldreskap, kan denne oppgaven bidra med kunnskap om en

gruppe som ikke er så mye utforsket, da studier på foreldreskap ofte dreier seg om forskning på rene arbeider- eller middelklasseforeldre.

1.3 Datamateriale

For å få tilgang til mine informanternes meningsdannelser og idealer om oppvekst og sted har jeg valgt å utføre delvis strukturerte dybdeintervju med begge foreldrene til stede samtidig. Jeg har forholdt meg til en semistrukerert intervjuguide som har gjort det mulig for informantene å i stor grad få være med på å forme våre samtaler. I lys av min eksplorerende tilnærming har jeg hatt en empirinær analyse der datamaterialet har bestemt temaene for den videre analysen. Foruten mitt overordnede fokus, har jeg derfor stilt meg åpen til hva slags funn denne studien ville gi meg. I metodekapittelet vil jeg utdype mer om valgene jeg har tatt i forbindelse med mitt datamateriale samt beskrive prosessen rundt intervjuene og intervjusituasjonen.

1.4 Oppgavens oppbygging

I oppgavens neste del skal jeg gjøre rede for metodebruken i min oppgave, hvordan jeg kom fram til mitt førstehåndsmateriale og noen etiske refleksjoner rundt de metodiske valgene. I kapittel 3 vil jeg gå gjennom forskning på foreldreskap, relevante begreper samt relevante teoretiske perspektiver som omhandler steder, og romlige perspektiver knyttet til barn. Min analyse er delt inn i tre kapitler, hvor delkapittel 4 omhandler foreldrenes tanker om rurale og urbane bosteder sett i lys av deres eget bosted. Her vil det komme fram hvilke stedsmyter foreldrepårene lener seg på med tanke på deres forståelse av den gode barndommen. I kapittel 5 vil jeg gå i dybden av deres valgte bosted gjennom å se hva de legger i de ulike rommene som kan knyttes til nærmiljøet i deres valgte bosted, småbyen. Her vil jeg se på de arenaene foreldrepårene selv trekker fram i våre samtaler, og hvorfor foreldrene regner dem som spesielt viktige for sine barn. Kapittel 6 vil ha et overordnet fokus på de funnene som er belyst i kapittel 4 og 5, og gjennom disse vil det her bli belyst hva slags foreldreskap som utkrystalliserer seg gjennom foreldrenes stedsrefleksjoner. I oppgavens siste kapittel vil jeg presentere datamaterialets mer generelle mønstre og gi en oppsummering på de overordnede funnene som kommer til syne gjennom stedsperspektivet.

2 Metode

Når man skal innhente data og gjøre en kvalitativ studie vil det ofte dukke opp uventede utfordringer underveis, og det blir nødvendig å tilpasse seg de praktiske hinder man møter. Slik har det i alle fall vært for meg. I det kommende kapittelet vil jeg gå gjennom valg av metode, hvordan jeg har kommet fram til mitt førstehåndsmateriale og prosessen rundt dette, før jeg redegjør for hvordan jeg har gått fram i analysen. Underveis vil jeg drøfte styrker og svakheter ved de ulike fasene, og avslutningsvis gjør jeg noen relevante etiske refleksjoner.

2.1 Kvalitativ forskning og intervju

I motsetning til kvantitativ forskning vil man med en kvalitativ forskningsmetode være ute etter å finne ut om egenskapene eller karakterene til et fenomen, og ikke forekomsten av fenomenet (Widerberg 2005:15). I denne oppgaven er formålet å få en dypere forståelse av fenomenene foreldreskap og barndom gjennom å innta en stedsanalytisk tilnærming. Hva slags konstruksjoner av foreldreskap og barndom kommer til syne gjennom ulike forståelser av steder? Jeg har valgt å ha en eksplorerende tilnærming til foreldrenes egne refleksjoner og meninger rundt barnas oppvekst og stedets betydning, og derfor har jeg også valgt å bruke intervju som metode. I det kvalitative intervjuet er forskeren det viktigste redskapet for å forsøke å fange opp informantenes forståelse eller fortelling om noe. Konteksten rundt intervjuet, og møte mellom intervjuer og informant, varierer. Derfor varierer også samtalene (Widerberg 2005:15-16). Gjennom intervju søker jeg derfor å få mer kunnskap om mine informanternes tanker, erfaringer og forståelser rundt tematikken sted og barndom. Med kvalitativ forskning kan man gå i dybden på et tema og oppdage ting man ellers ikke ville oppdaget, og på denne måten kan det inspirere til videre forskning på et område (Thagaard 2006:185).

Jeg har valgt å utføre delvis strukturerte intervju med begge foreldrene samtidig. Et intervju som er fullstendig strukturert, og som gjøres helt likt med alle intervjupersonene er ikke et kvalitativt intervju i følge Widerberg (2005). Det som er typisk ved et kvalitativt intervju er at man lar informanten styre retningen av intervjuet ved at man følger opp tema informanten er opptatt av (Widerberg, 2005:16). Derfor har også jeg i stor grad lagt vekt på at informantens svar har fått forme vår samtale. I lys av dette er det viktig å merke seg at det man får vite er informantens fortolkninger av opplevelser eller hendelser og gjenfortellinger

av disse. I tillegg vil svarene også være formet av hvordan informantene ønsker å fremstå (Thagaard 2006:83-84).

2.2 Rekrutteringsprosessen

Før jeg satte i gang med rekrutteringen av informantene utarbeidet jeg et informasjonsbrev hvor jeg beskrev hva som var formålet med studien og hva den skulle handle om. Dessuten informerte jeg om hvilke informanter jeg søkte og hva det innebar å delta i studien. Herunder at de ville være anonyme og at de kunne trekke seg når som helst dersom de skulle ønske det. I skrevet beskrev jeg også hvordan selve intervjuet ville foregå - i deres hjem, og med diktafon dersom dette var greit for dem. Avslutningsvis stod det at prosjektet var meldt til Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste. Jeg ønsket med dette skrevet å få foreldrepårenes muntlige samtykke.

For å komme i kontakt med informantene valgte jeg flere strategier. Jeg kontaktet først styrere i fire ulike barnehager med god geografisk spredning fra hverandre. Jeg valgte ut to baser i hver barnehage og leverte ut infoskriv om prosjektet på barnets garderobeplass. Dette ga som fryktet lite resultater og jeg måtte følgelig endre strategi. Jeg spurte derfor styrerne om de kunne ta direkte kontakt med foreldrepåre som de visste ville passe til mine kriterier og spørre dem om de kunne gi meg deres telefonnummer. Noen av dem ville det, og jeg kontaktet tilfeldig utvalgte av disse. Jeg opplevde at det å få styrerne til å kontakte pårene personlig lettet rekrutteringsprosessen, og ballen var dermed i gang med å rulle. Parallelt med dette begynte jeg å rekruttere i mitt eget utvidede nettverk. På denne måten fikk jeg rekruttert flere foreldrepåre som igjen bidro til at jeg kunne benytte meg av snøballmetoden for de resterende pårene. Et problem med snøballmetoden er at man ofte kan ende opp med personer som befinner seg innenfor samme nettverk. Jeg mener jeg har unngått dette problemet ved å rekruttere i flere ulike nettverk, slik Thagaard 2006 også anbefaler. Rekrutteringsprosessen ble mer kronglete og tidkrevende i startfasen enn forventet. Årsaken til dette er sannsynligvis at jeg søkte en gruppe som har en svært hektisk hverdag med små barn, og at jeg dessuten var ute etter å intervjuer begge foreldrene samtidig. Etter hvert som jeg kom i kontakt med flere informanter løsnat likevel rekrutteringsprosessen betraktelig.

2.2.1 Utvalget

Når man skal undersøke et bestemt fenomen må man snakke med de som har kjennskap til dette fenomenet, og dermed foreta et strategisk utvalg (Thagaard 2006: 53). Mitt utvalg er satt sammen med sikte på å belyse forståelser av barndom i tilknytning til ulike steder i lys av et bestemt bostedsvalg – en småby i en økende urbaniseringsprosess. Derfor har jeg også foretatt en strategisk utvelging av informanter. Mitt utvalg består av åtte foreldrepar som alle er bosatt på et sted som ligger i utkanten av Oslo, og som er i sterk vekst. Samlet sett har de barn fra ett år og opp til ti år. Med unntak av ett par har alle minimum ett barn som nærmer seg skolestart eller er i skolen. Ingen av informantene har selv vokst opp på bostedet, og alle har på ett eller flere tidspunkt bodd i en større by før de valgte å flytte til denne småbyen. Noen arbeider på bostedet mens andre pendler til Oslo. Det er store variasjoner innenfor gruppen på hvor de opprinnelig kommer fra og hvor lenge de har bodd i kommunen. Til felles har de at de befinner seg i en hektisk livsfase hvor barna i stor grad er avhengige av foreldrenes engasjement og støtte i hverdagen. Av hensyn til informantenes anonymitet vil de bli omtalt med fiktive navn når de siteres.

Et viktig kriterium i kvantitative studier er generaliserbarheten, som bygger på at man skal kunne trekke de samme konklusjonene om en bestemt populasjon ut i fra de funnene man gjør i et representativt utvalg (Silverman, 2010:139). Slike krav kan man ikke ha i kvalitative studier da man ofte opererer med små og strategiske utvalg. I stedet kan man bruke begrepet overførbarhet. Med dette begrepet menes det at et enkelt prosjekt skal ha relevans også utover dette gitte prosjektet (Thagaard 2006:170). Disse informantene er en gruppe foreldre som har valgt å bosette seg i en småby etter at de fikk barn. Deres sosiale tilhørighet er allsidig og til dels uklar, noe som også kan knytte dem inn i en typisk norsk kontekst hvor mange nettopp befinner seg i dette sjiktet. Med dette utvalget kan jeg sannsynligvis finne idealer for foreldreskap innenfor en sosial gruppe som er lite utforsket fra før i klasselitteraturen på foreldreskap. Både deres ønske om et landligere bosted og deres sosiale tilhørighet kan anses som særtrekk som kan kjennetegne et flertall av dagens foreldre, og derfor er det ekstra interessant å se hvilke idealer som kjennetegner nettopp dette utvalgets foreldreskap.

Jeg vurderte å bare intervjué én av foreldrene, men kom etter hvert fram til at det var ønskelig å ha begge til stede selv om dette kunne komplisere rekrutteringen. Farstad og Bjørnholt (2012) argumenterer for at parintervju gir rike data fordi man gjennom disse både får de

individuelle historiene og parets felles historier på samme tid. Når begge to er til stede vil også dette bidra til en sosial kontekst der parene ikke bare validerer hverandres historie, men også bidrar til å produsere mer data ved at de gjennom dialogen hjelper hverandre fram (Farstad og Bjørnholt 2012: 5-7). Ved å intervjuer begge foreldrene har jeg trolig fått andre data enn jeg ville fått dersom bare den ene var til stede. Spesielt når mine informanter har snakket om flyttevalg og verdier for oppvekst og oppdragelse, har jeg sett verdien av at begge har vært der og hjulpet fram historien. Her har jeg sett både enigheter og uenigheter i foreldrenes svar, noe som jeg mener har gitt meg et rikere grunnlag for analyse.

I min vurdering av utvalgets størrelse fulgte jeg prinsippet om *metningspunkt*. Med dette menes at man slutter å rekruttere når man føler at flere enheter ikke gir en ytterligere forståelse av fenomenet (Thagaard 2006:56). Etter åtte intervju med til sammen 16 informanter, tok jeg derfor en avgjørelse på at utvalget var tilstrekkelig stort. Ikke bare handler det om hvor mange informanter man har, men også om hvem som er med. Det er ikke alle som er villige til å bli med på en sann undersøkelse og forskeren er derfor avhengig av et *tilgjengelighetsutvalg*. Med dette menes de som er villige til å være med på undersøkelsen og dermed blir tilgjengelig for forskeren. Ofte kan det være mennesker som er tilfredse nok med sin livssituasjon til at de føler seg komfortable med å snakke om seg selv (Thagaard 2006:54). At dette kan påvirke mine data er derfor noe jeg er bevisst på. Også det at jeg valgte å gjøre intervjuene hjemme hos foreldrene kan ha vært med på å forme mitt utvalg. Det er heller ikke alle som er komfortable med å slippe en fremmed inn i sitt hjem.

2.2.2 Informantenes hovedtrekk

I tabellen som er presentert nedenfor har jeg gitt en oversikt over informantene som har deltatt i denne studien. Her har jeg benyttet deres fiktive navn som vil bli brukt i resten av denne oppgaven. I denne tabellen kan man få oversikt over utvalgets grove trekk slik at denne kan benyttes som en ekstra informasjon under analysen.

Tabell 1: Presentasjon av informantene

Navn	Alder	Barn	Utdanning og jobb	Oppvekststed
Anne og Anders	Begge er i 30-årene	To barn: 5 og 2 år	Hun har ikke høyere utdanning og han har høyere utdanning	By og bygd
Bente og Bjørn	Begge er i 30-årene	To barn: 5 og 1 år	Begge har høyere utdanning	By og by
Camilla og Christian	Begge er i 30-årene	Tre barn: 1, 5 og 8 år	Begge har høyere utdanning	Bygd og by
Dina og Daniel	Begge er i 30-årene	To barn: 5 og 7 år	Begge har høyere utdanning	By og bygd
Elisabeth og Erlend	Begge er i 40-årene	Tre barn: 5, 9 og 10 år	Begge har høyere utdanning	Bygd og bygd
Frid og Fredrik	Begge er rundt 50 år	Ett barn: 7 år	Ingen har høyere utdanning	Bygd og bygd
Gunhild og Geir	Begge er i 30-årene	Ett barn og ett på vei: 2 år	Begge har høyere utdanning	Bygd og by
Hanna og Håkon	Begge er i 30-årene	To barn: 3 og 6 år	Begge har høyere utdanning	By og by

2.3 Intervjuene

2.3.1 Intervjuguiden

I et kvalitativt intervju er forskerens oppgave å lede informantene inn på de temaene som er av relevans for studien. Man kan derfor fokusere på disse temaene ved å ha åpne spørsmål slik at ikke forskeren også leder frem til bestemte svar (Kvale og Brinkmann 2009:50). Intervjuguiden min er derfor delvis strukturert fordi jeg ønsket at informantene i stor grad skulle forme innholdet av samtalen. På denne måten kunne det ligge åpent for at informantene selv skulle presentere poenger som jeg kunne spinne videre på, som jeg ikke på forhånd hadde tenkt på. Jeg delte guiden inn i fire hovedtemaer i tillegg til bakgrunnsinformasjon. Den begynte ”ufarlig” med bakgrunnsinformasjon og flyttehistorikk før den etter hvert kom mer inn på kjernen; sted og barn, oppdragelses- og oppvekstsverdier, samt veksten på stedet Avslutningsvis hadde jeg noen mer generelle spørsmål av praktisk art. Dette for ikke å forlate informantene på et emosjonelt høyt nivå slik Tove Thagaard også anbefaler (Thagaard, 2006:94). Under hvert tema hadde jeg ett sett med hovedspørsmål og ett sett med tilleggs spørsmål dersom det skulle bli nødvendig.

Like før jeg startet intervjurundene fikk jeg en av mine medstudenter til å intervju meg med min egen guide, og med diktafon. Dette ga meg et innblikk i hvordan det føltes på kroppen å bli intervjuet, og om spørsmålene virket logiske. Det bevisstgjorde meg også på min egen posisjon til temaet. Jeg vil komme nærmere inn på hvorfor dette var viktig senere i kapittelet. Jeg utførte også et prøveintervju på et vennepar som er bosatt på et tilsvarende sted. Her ble settingen mer autentisk med to stykker til stede og hvor jeg fikk prøvd meg som intervjuer (Widerberg 2005: 90). Spørsmålene ble tilpasset etter forprosjektene og jeg var slik sett klar til å sette i gang med de ordentlige intervjuene.

2.3.2 Intervjusted og intervjusituasjon

Intervjuene ble utført i løpet av høsten 2012 og våren 2013. Jeg vurderte først å ha intervjuene på et nøytralt sted som for eksempel en kafè i nrområdet. Da jeg likevel ikke gjorde dette, var det fordi jeg ønsket å intervju begge foreldrene samtidig, og det ikke er lett å få til dette uten å komme hjem til dem på et rolig tidspunkt. For de aller fleste ble dette på kvelden etter barnas sengetid, men med ett unntak som ble gjort på formiddagen. Det at de var hjemme i sitt vante miljø bidro sannsynligvis også til at de ble avslappet og trygge i situasjonen. Utfordringen ble desto større for meg som skulle komme hjem til noen jeg ikke hadde møtt før. Likevel synes jeg dette gikk bra. Stemningen var uformell og praten gikk lett. Før intervjuene startet snakket vi litt løst, men jeg var bevisst på ikke å komme inn på noen av temaene som jeg skulle intervju dem om. Dette for å unngå at det skulle påvirke hvilke svar jeg fikk. Jeg gikk gjennom de viktigste punktene i informasjonsbrevet før jeg startet intervjuet. Her la jeg spesielt vekt på anonymitet, og om det var i orden at jeg brukte diktafon. Det syntes samtlige var greit, og jeg fikk heller ikke inntrykk av at dette gjorde noe nevneverdig med stemningen under intervjuet. Bruk av diktafon letter mye av etterarbeidet, da alle dataene er tatt vare på. Dessuten muliggjør det at forskeren kan være helt til stede under samtalen (Thagaard, 2006:96).

Enkelte ganger ble vi avbrutt av barna som ropte på foreldrene eller sto opp. I de fleste tilfellene fortsatte jeg intervjuet selv om dette sto på, men i noen få tilfeller valgte jeg å ta en pause slik at den ene kunne ta seg av barna. I ett tilfelle var jeg nødt til å ha store deler av intervjuet med bare den ene forelderen. Da spurte jeg noen av spørsmålene på nytt til den andre forelderen etter at den hadde vendt tilbake. Noen av spørsmålene virket å være

vanskeligere å svare på enn andre. Særlig de som omhandlet verdier rundt oppdragelse og oppvekst. Her ga jeg dem litt tid til å tenke før de svarte, eventuelt hjalp de litt på vei ved å foreslå ulike settinger. Noen av intervjuene gikk mye etter hovedguiden fordi informantene hadde gjort seg mange tanker og dermed var veldig reflekterte rundt tematikken. Andre brukte jeg flere oppfølgingsspørsmål på, men generelt var de fleste veldig motiverte for å fortelle, og det var tydelig at det var et tema som interesserte dem, naturlig nok. I lys av min egen posisjon var jeg fokusert på å ikke ta noe for gitt, men å be om utdyping selv om svaret har virket åpenbart.

Under selve intervjuet tok jeg liten plass verbalt. Foruten om spørsmålene jeg stilte hadde jeg få kommentarer, bare bekreftelser på at jeg hørte hva de sa. Dette gjorde jeg for at jeg minst mulig skulle være med på å forme deres svar i noen retning, men også fordi at de skulle ha inntrykk av at jeg lyttet og var interessert. Intervjuene varte i ca en time, og før jeg forlot dem ga jeg beskjed om at de bare kunne kontakte meg dersom de skulle komme på noe de ikke fikk sagt, eller om de følte at noe kom ut feil.

2.3.3 Møtet mellom informantene og meg

Når man innsamler data gjennom intervju, medfører dette en direkte kontakt mellom informant og forsker, og relasjonen som skapes i felten er avgjørende for kvaliteten på dataene (Thagaard 2006:13). Derfor er det viktig at forskeren reflekterer over hvilken betydning dette kan ha hatt for intervjusituasjonen, og videre hvordan dette kan påvirke tolkningene som gjøres i analysen. Kunnskapen som skapes i en intervjusituasjon skapes i samspill mellom intervjuer og de som intervjues, og disse påvirker derfor hverandre gjensidig (Kvale og Brinkmann 2009:51). Jeg har derfor reflektert over min egen posisjon i forhold til mine informanter.

Spesielt kan ytre kjennetegn som kjønn og alder ha noe å si for hvordan forskeren blir oppfattet av de intervjuede (Thagaard 2006:79). Jeg er i samme alder som de fleste av mine informanter, og dette kan ha påvirket vårt møte med hverandre ved at det har vært lett å få kontakt og komme i prat med hverandre. Ett av parene var en del år eldre enn meg, og jeg opplevde her at kontakten ble av en annen art. Likevel fikk jeg ikke følelsen av at dette hadde noen negativ effekt på den kjemien vi fikk under samtalen. Jeg fikk ikke inntrykk av at jeg som kvinne fikk bedre kontakt med kvinnene enn med mennene. Snarere tvert i mot, men

dette kan trolig skyldes at mennene var mer tilgjengelig i intervjuet da de ikke var opptatt med barna i like stor grad som kvinnene.

Det at jeg, som dem, også har barn og daglig forholder meg til mange av de samme problemstillingene som dem, kan også ha påvirket vårt møte. Rogstad (2010) hevder at man ved å ha nærhet til det man studerer lettere får tilgang og tillit fra informantene. Flere av mine informanter visste at jeg hadde barn både fordi de så barnesetene i bilen min, men også fordi de spurte meg da vi presenterte oss for hverandre. Vissheten om at mitt liv ikke var så fjernt og annerledes fra deres eget liv kan derfor ha bidratt til at jeg ikke ble så fremmed da jeg entret deres hjem. Dette kan også ha vært mye av årsaken til at alle mine intervju bar preg av å ha en avslappet og hyggelig atmosfære. Noen var innledningsvis litt mer skeptisk enn andre, men dette løsnet etter hvert som jeg fikk presentert hva jeg skulle spørre om og hva jeg skulle bruke det til, og dermed fikk ufarliggjort mine hensikter med å være der.

Når intervjuet var avsluttet opplevde jeg i de fleste tilfellene at jeg fikk flere av mine egne spørsmål i retur. Dette føltes naturlig i settingen og jeg svarte så godt jeg kunne. Jeg valgte likevel ikke å utlevere meg fullstendig da jeg også ønsket å opptre profesjonelt for ikke å miste tillit. Jeg vurderte det også som greit å besvare deres spørsmål fordi dataene allerede var samlet inn og fordi det føltes feil å ikke gi noe tilbake når de hadde gitt så mye av seg selv. Dessuten bidro det til at jeg kunne forlate dem i en positiv stemning.

2.4 Data

Foreldrene i min studie er både like og forskjellige på flere måter. De er alle i en fase av livet som krever nøye planlegging og organisering av hverdagen, men samtidig så jeg et mangfold av meninger og verdier som jeg ikke har tatt nærmere tak i. Selv om mine data bærer preg av variasjon, har jeg i denne oppgaven konsentrert meg om mønstrene og tendensene i mitt materiale, og tatt tak i de temaene som har vært gjengangere i samtalen.

I analysedelen har jeg gjort mine informanternes stemmer synlige ved å vise til sitater fra våre samtaler. Her er mennenes sitater mer synlige enn kvinnenes, og dette skyldes først og fremst at mennene var til stede under hele intervjuet. Flere av kvinnene måtte tidvis gå til og fra fordi de ble påkalt av barna. I ett tilfelle gjorde kvinnen litt forefallende husarbeid under samtalen. En annen grunn til at mennene er mer synlige i sitatene er at de generelt sett syntes

å være svært motiverte til å snakke om temaet. Jeg har også gitt mer plass til noen informanter da disse ga svært utfyllende svar på temaer som viste seg å være gjennomgående temaer i mitt materiale. Jeg anså derfor disse som godt egnet til å belyse mønstre i informantenes svar.

2.5 Analyse

I kvalitativ metode ligger det en viktig metodisk utfordring i hvordan men fortolker og analyserer sitt datamateriale (Thagaard 2006:11). Det er viktig å betrakte mitt prosjekt i lys av at jeg selv er midt oppi det jeg studerer. Jeg har små barn og er bosatt på et tilsvarende sted. Dette kan på mange måter påvirke min tilnærming til dataene. Når man skal innhente data bør man gå inn i det med en *bevisst naivitet* og med dette være åpen for nye og uventede fenomener. I stedet for å jobbe ut i fra forhåndsoppsatte analysekategorier bør man derfor ha en fordomsfri tilnærming (Kvale og Brinkmann 2009:50). I lys av min bakgrunn har jeg vært spesielt bevisst på dette, og derfor vært opptatt av å ha en empirinær tilnærming til det jeg studerer. Med å ha en empirinær tilnærming menes at man leser teori underveis i analyseprosessen og lar dataene i stor grad styre teorivalget. I en eksplorerende studie er det en selvfølge at man henter tema ut fra materialet hevder Widerberg (2005).

Jeg transkriberte underveis mens jeg intervjuet. Dette bidro til at jeg fikk dataene under huden samtidig som jeg kunne tilpasse intervjuguiden etter informantenes fokus og svar. Når intervjurunden var over skrev jeg sammendrag fra hvert enkelt intervju for å gjøre en grov sortering og få en tematisk oversikt over materialet (Widerberg 2005:122). Deretter tok jeg tak i det jeg så var gjennomgående temaer i mitt datamateriale, og lagde analysematriser der jeg dannet meg en oversikt over informantenes refleksjoner rundt ulike bosteder og hverdagsrom i første omgang, før jeg deretter kodet disse blant annet med romlige dimensjoner, sosiale dimensjoner, og stimulerende, frigjørende og beskyttende funksjoner. Dette er en velegnet måte for å få sammenlignet informantene på de ulike temaene (Thagaard 2006:155). Thagaard (2006) belyser at det er viktig at forskeren pendler mellom det helhetsinntrykket som hun fikk av intervjuet og de poengene eller sitatene hun drar fram av det. Dette gir en helhetlig analyse (Thagaard 2006:153-154). Dette løste jeg ved å underveis gå tilbake til de sammendragene jeg hadde skrevet i etterkant av hvert enkelt intervju, for så å se disse i sammenheng med de utsnittene jeg hadde fordypet meg i. Jeg valgte å ha en

temasentrert tilnærming i analysen. Med dette menes at forskeren sammenligner informantene med hverandre på utvalgte tema (Thagaard 2006:155).

Å ha god kjennskap til det miljøet som studeres kan både ha fordeler og ulemper. Det gir for det første et godt utgangspunkt for å forstå det fenomenet man studerer (Thagaard 2006). Det at jeg selv er mor og har valgt å bo på et tilsvarende sted er jo selve utgangspunktet for denne studien, da min nysgjerrighet på å finne ut mer om dette springer ut i fra mine egne tanker og undring rundt temaet. Det man derimot bør være oppmerksom på når man selv er inne i det miljøet man studerer er at man kan stå i fare for å overse det som er forskjellig fra egne erfaringer (Thagaard 2006). For å unngå at mine egne erfaringer med fenomenet har påvirket min analyse har jeg som nevnt hatt en delvis strukturert intervjuguide slik at informantene selv kan bestemme retningen. I tillegg lot jeg meg intervjuet av egen guide. Dette fordi jeg da kunne skille meg selv og mine egne svar fra informantenes, og også være bevisst på min egen posisjon før jeg bega meg ut i felten slik også Danielsen (2006) gjorde da hun skulle studere foreldreskap i den tette byen.

Også på generelt grunnlag er det viktig å skille mellom de erfaringsnære og erfaringsfjerne fortolkningene. Ved bare å ha en erfaringsnær tilnærming begrenser dette seg til å bare kunne beskrive situasjoner. Dette er kun det første stadiet i en fortolkningsprosess, og gir det Clifford Geertz kaller for *tynne beskrivelser* (Geertz 1973). I følge Fangen (2004) vil man ved å ha en erfaringsfjern tilnærming kunne avsløre trender, mønstre eller strukturer i sitt materiale. Erfaringsfjerne begreper er forskerens tolkninger av en virkelighet som allerede er fortolket av deltakerne. Disse begrepene er hentet fra samfunnsvitenskapelig teori (Thagaard 2006:39). Gjennom en erfaringsfjern fortolkning vil man derfor kunne generere kunnskap som går utover det gitte fenomenet og således kan dette bidra til forståelse av andre nærliggende fenomener (Fangen 2004:174). Mine informanter er de som har førstehåndskunnskap om det jeg studerer i denne oppgaven, men jeg har vært bevisst på å ta et steg tilbake fra dette perspektivet og kombinert denne erfaringsnære kunnskapen med en erfaringsfjern, og med dette søkt å oppnå en *andreordens* kunnskap om fenomenet (Fangen 2004).

2.6 Etiske refleksjoner

Før man går i gang med et forskningsprosjekt er det viktig å spørre seg selv hvorvidt det er etisk forsvarlig å gjennomføre denne studien (Thagaard 2006). Det første jeg gjorde før jeg gikk i gang med studien, var derfor å melde prosjektet til Norsk samfunnsvitenskapelige datatjeneste for godkjenning, og på denne måten forsikret jeg at de formelle etiske kravene var ivaretatt. I forskningsprosjekter der det kreves aktiv deltakelse er det viktig å ha deltakernes informerte samtykke før man går i gang, og dessuten informere om at de kan trekke seg når som helst i prosessen uten særskilt begrunnelse (NESH, 1993). I mitt infoskriv valgte jeg å si litt om studiens innhold for å informere foreldrepårene om hva de skulle være med på slik at de ikke skulle få seg noen overraskelser.

Anonymiteten er også viktig både med tanke på at informantene ikke skal kjenne igjen hverandre og at ingen utenfra skal kjenne igjen informantene. Dette problemet unngår jeg ved å ikke publisere opplysninger som kan gjøre dem til kjenne som blant annet å ikke opplyse om hvilket bosted informantene bor på, og ved å bruke fiktive navn på foreldrene når de siteres. Den interne anonymiteten kan være et problem når man tar i bruk snøballmetoden i det noen tipser meg om aktuelle kandidater. Dette problemet har jeg i stor grad løst siden jeg har fått flere tips enn de jeg har kontaktet. Delvis fordi det viste seg at de ikke oppfylte mine kriterier likevel eller fordi jeg fikk flere av samme person og dermed valgte vilkårlig et av parene. I tillegg har jeg unngått å gi detaljerte opplysninger om informantenes alder og yrke- og utdanningsbakgrunn slik at de ikke skal kunne kjenne hverandre igjen.

Et annet tema som er viktig etisk sett i en intervjusituasjon er forskerens respekt for informantenes grenser. Det er viktig at man ikke er for pågående, men bevarer informantens integritet (Thagaard, 2006:106). Dette innebærer at man til en hver tid må vurdere hvordan informantene reagerer på spørsmålet du stiller dersom spørsmålet er av en sensitiv eller personlig karakter. Jeg valgte å unngå de mest personlige spørsmålene, men i noen tilfeller der informanten gjerne ville snakke, vurderte jeg det som greit å spørre videre om temaer rundt egen oppvekst og hva de syntes var bra og mindre bra. I de tilfellene de syntes det var vanskelig å svare opplyste jeg også om at de ikke trengte å besvare alle spørsmålene. Jeg informerte også avslutningsvis at de når som helst kunne kontakte meg dersom de følte at noe kom ut feil, eller om de ville tilføye noe.

Med tanke på det analytiske aspektet kan det oppstå etiske problemer med hensyn til mine fortolkninger av informantenes svar. Som jeg har nevnt, er det viktig å kombinere erfaringsnære og erfaringsfjerne fortolkninger av fenomenet for å få en *andreordens* kunnskap om fenomenet du studerer. Dette innebærer at mine fortolkninger kan gå utover den beskrivelsen mine informanter tillegger fenomenet selv, og at de dermed kan føle seg objektivert (Fangen 2004:171-174). Det er derfor viktig for meg å tydeliggjøre at jeg ikke tar avstand fra informantenes egen fortolkning selv om jeg i tillegg gir fortolkningen en ekstra dimensjon. Jeg forsøker også underveis å tydeliggjøre mine informanters egen stemme gjennom å sitere dem, og med dette har tanken vært å gi dem den plass som er nødvendig.

Foreldrepårene jeg har snakket med er valgt ut nettopp fordi de sitter på en bestemt kunnskap om hvilke idealer de har for en god oppvekst i lys av bostedet. Gjennom sitt valg om å bosette seg i en småby som befinner seg i utkanten av Oslo, er de også bærere av bestemte forståelser om hvilken rolle nettopp dette stedet spiller for deres oppvekstidealene i lys av andre bosteder. De har også gjort et valg som synes å sammenfalle med et valg mange gjør etter man har fått barn, med tanke på å stedets landlige preg. Gjennom å intervjuer dette utvalget er derfor hensikten, gjennom deres forståelser av steder, å få en dypere innsikt i foreldreskapsidealene som ligger til grunn.

3 Perspektiver og tidligere forskning på barndom og sted

I dette kapittelet skal jeg legge et teoretisk bakgrunnstepp for oppgaven ved å belyse tidligere forskning på temaet foreldreskap, og redegjøre for relevante teoretiske perspektiver om sted og barn. Innledningsvis vil jeg vise hvordan foreldreskap kan ses som en sosial konstruksjon og hva som generelt kjennetegner dagens foreldreskap. Deretter vil jeg gjennom de tidligere forskningsbidragene vise hvordan foreldreskap kan artikuleres på ulike måter, og hvordan dette kan ses både gjennom foreldrenes sosiale bakgrunn, men også gjennom ulike konstruksjoner av steder. I kapittelets siste del skal jeg redegjøre for noen teorier som legger til grunn et sosialkonstruktivistisk perspektiv for å belyse ulike romlige forståelser og verdiorienteringer som knytter barn til ulike bosteder og ulike hverdagsrom.

3.1 Foreldreskap som sosial konstruksjon

I denne oppgaven er hensikten å undersøke hvilke idealer foreldrene har med tanke på barnas oppvekst ved å se hvilken mening de legger i ulike steder. Med dette som utgangspunkt skal jeg legge til grunn et sosialkonstruktivistisk perspektiv for analysen. Dette fordi jeg vil se både barn, steder og ulike rom som sosiale fenomener som formes i relasjoner og samhandling med andre. Meninger om hva som er riktig eller galt i et foreldreskap skapes ikke i et historisk vakuum, men er snarere avhengig av hvilken kontekst vi befinner oss i (Gergen 2009, Frønes 2003). Foreldreskap kan derfor ses i sammenheng med de verdiene som er rådende i det samfunnskonteksten det utspinner seg i både historisk og nasjonalt. Hva som betegnes som en god barndom bærer derfor preg av store variasjoner (Frønes 2003). Det finnes utallige måter den gode barndommen har blitt artikulert på, og disse forståelsene av barndom hviler også på ulike sosiale og kulturelle grunnlag. Noen bestemte forståelser kan få høy grad av oppslutning og bli sett på som et universelt konsept (James & Prout 1997:4). Foreldreskap henger også tett sammen med hvilke syn man har på barnet, og forståelsen av hva et barn er. I stedet for å se barnet som en gitt kognitiv kategori hvor det vurderes ut i fra biologiske termer, kan også barnet ses som en sosial konstruksjon (Jenks 2005, James & Prout 1997).

3.1.1 Involvert foreldreskap

Dagens familier er sentrert rundt barnet, og foreldrenes innsats og pliktfølelse med hensyn til dette, er stor (Frønes 2003). I sin studie på svenske foreldre så Lucas Forsberg (2009) at barnet stod sentralt i hvordan familien strukturerte sitt hverdagsliv. Gjennom deltakende observasjon og intervju fant han at foreldrene levde etter normer som oppmuntret dem til å bli involverte foreldre. I disse normene var det store forventninger om en sterk ansvarsfølelse for barna, og å tilbringe så mye tid som mulig med dem, og på denne måten utvikle nære relasjoner til barna sine (Forsberg 2009:159). Han skiller imidlertid mellom to måter å være involverte foreldre på gjennom tid som tilbringes *med* barnet og tid som tilbringes *for* barnet. Med tid *for* barnet mener Forsberg den tiden som går til husarbeid eller annet omsorgsarbeid som ikke omhandler samvær. Spesielt var behovet for å tilbringe tid *med* barnet høyt vektlagt hos de svenske foreldrene. Samværstiden med barn og foreldre ble ansett som en måte å ta tilbake den tapte tiden gjennom et meningsfullt samvær, og på denne måte kompenserte kvaliteten mangelen på kvantitet (Forsberg 2009:160). Til tross for at denne formen så ut til å stå høyt i kurs hos foreldrene, så Forsberg at det ikke var like gjennomførbart i en hektisk hverdag, og følgelig ble det en diskrepans mellom foreldrenes idealer og deres hverdagspraksis, noe som skapte skyldfølelse hos foreldrene (Forsberg 2009:162).

Det involverte foreldreskapet kan derfor artikuleres på ulike måter slik Forsberg har sett. I de neste avsnittene skal jeg, gjennom å vise til tidligere forskning, redegjøre for hva som synes å utgjøre særtrekk ved dagens foreldreskap. Spesielt synes disse funnene å kunne deles inn i to hovedtrekk, og disse vil jeg se som idealtypiske forståelser framfor deskriptive bilder på hvordan bestemte foreldreskap er formet.

3.2 Ulike artikuleringer av foreldreskap

I denne oppgaven skal jeg se på foreldreskapet gjennom et stedsperspektiv i lys av bostedspreferanser og meninger om de ulike hverdagsrommene barn tilbringer sin tid i. Jeg vil ta i bruk flere begreper som er utarbeidet gjennom klassestudier på foreldreskap fordi disse perspektivene også viser seg å være relevante i forhold til mitt fokus på forestillingen om den gode barndom i et stedsperspektiv. Middelklassens strategier blir ofte ansett som en mal for hvordan et vellykket foreldreskap skal gjøres, og i lys av dette ses ofte arbeiderklassens foreldreskap i et mangelperspektiv. Med dette menes at de har igjen å oppnå de samme verdiene og strategiene som blir ansett som adekvate med hensyn til å forberede

sine barn på framtiden. Strategiene og idealene som ofte knyttes til de ulike klassene er verdier som også kan knyttes til foreldreskap generelt, og derfor vil jeg også ta med meg videre begreper fra tidligere forskning på klasse og foreldreskap i min analyse. I tillegg til dette skal jeg redegjøre for noen bidrag som ligger enda tettere på min egen problemstilling som omhandler foreldreskap og barndom belyst gjennom ulike romlige perspektiver.

3.2.1 Stimulerende foreldreskap

Det har blitt gjort flere kvalitative studier på ulike praksiser og idealer i foreldreskapet, og spesielt har disse vært ment på å belyse hvordan foreldreskap er klasserelatert.

Middelklassens foreldreskap har ofte blitt sett i sammenheng med et sterkt engasjement for å stimulere og forberede barna til den konkurransen som møter dem senere i livet. Anette Lareau (2002) fant gjennom intervjuer og deltakende observasjon i amerikanske familier at sosial klasse skaper distinkte måter å være foreldre på. Gjennom foreldrenes organisering av hverdagen, språkbruk i hjemmet og ulike sosiale ressurser som familiene tok i bruk, fant hun at middelklassens foreldreskap kunne beskrives som en *intensiv foredling*. Med dette begrepet beskriver hun en praksis som rettes mot at barna skal kunne få et lykkelig, men produktivt liv på lengre sikt (Lareau 2002). Barna i disse familiene fikk derfor utvikle sine forhandlingsevner, knyttet viktige kontakter og gjennom deltakelse i organiserte aktiviteter, også utviklet ferdigheter innenfor ulike arenaer (Lareau 2002). Vincent & Ball (2007) har gjennom studier av middelklasseforeldre i Storbritannia også sett at det utøves ulike kulturelle logikker for foreldreskap innenfor middelklassen. Ved å intervjuer ulike fraksjoner av middelklassen som var bosatt på ulike steder i London fant de at foreldrene som var bosatt i Battersea hadde, i motsetning til de som var bosatt i Stoke Newington, et stort fokus på at barna skulle delta i barnepassordninger med et bestemt fokus på stimuli som klargjorde barna til å starte på gode privatskoler, noe som ble ansett som svært viktige i formingen av barnas framtid (Vincent & Ball 2007:1182-1183). På samme måte så Diane Reay (2004) gjennom sin case- studie på mødres involvering i barns skolearbeid, at middelklasse mødrene hadde et stort fokus på barnas framtidige lykke, og dette mente de krevde mye arbeid og innsats her og nå. I det stimulerende foreldreskapet ligger det derfor en stor forpliktelse med tanke på å forme sine barn med hensyn til deres bakgrunn slik at de vil oppnå fordeler på sikt i konkurransesamfunnet.

Kan man gjennom foreldres bostedsvalg se et tilsvarende ønske om å stimulere barna for bedre å forberede dem til de framtidige utfordringene? I sin doktorgradsavhandling fant Hilde Danielsen (2006) i sine intervjuer at foreldrene som har valgt å bosette seg i den indre bykjernen har en forståelse av byens mangfold som en ressurs for barna enten i form av at det skaper toleranse for det som er annerledes, eller som en verdifull kompetanse som kan gi barna konkurransefortrinn senere i livet (Danielsen 2006: 201). Ball og Vincent (2007) gjorde lignende funn i sine intervjuer med foreldre i Stoke Newington, en bydel med stort etnisk og sosial mangfold. Også disse foreldrene vektla nettopp denne formen for diversitet som en positiv egenskap ved bydelen (Ball & Vincent 2007). Å lære om mangfold blir ansett som å lære noe viktig om det virkelige samfunnet både med tanke på ulikheter og risikoer. Foreldrene knytter derfor bånd mellom barndom, sted og identitet. Hvilke omgivelser foreldre ønsker å tilby barna sine viser også hvilke foreldre de ønsker å være og hvilke samfunnsborgere de ønsker at barna sine skal bli (Danielsen 2006:262). I lys av dette kan også det å velge bosted ses som en av mange praksiser og verdiorienteringer innenfor foreldreskapet, og spesielt synes et urbant bostedsvalg å knyttes til ønsker om stimulering. De ulike arenaene i nærmiljøet som barna tilbringer tiden sin i, kan også knyttes sammen til stedet de bor på. Disse arenaene har også i flere studier blitt sett i sammenheng med foreldres ønsker om at barna skal få det de anser som nødvendig stimuli. Stor deltakelse i organiserte fritidsaktiviteter har som nevnt, spesielt blitt knyttet til middelklassens foreldreskap (Lareau 2002). Carol Vincent og Stephen Ball (2007) har undersøkt nærmere betydningen av disse berikende aktivitetene i lys av den store boomen av fritidsaktiviteter blant engelske middelklassebarn. I sine intervju med middelklasseforeldre fra London om det økte fritidskonsumet på vegne av barna, fant de at foreldrene investerte mye engasjement og ressurser i dette. Dette gjorde de blant annet fordi de ønsket at barna skulle få en bra CV slik at de stiller sterkere i konkurranser som for eksempel omhandler det å få skoleplass på det private skolemarkedet (Vincent & Ball 2007:1072) Vincent og Ball mener at foreldrene med dette skaper en ny generasjon med *omnivores* –mennesker som lærer seg å sette pris mangfoldige kulturelle tilbud, og slik får de altså større mulighet til å oppdage sine innerste iboende kvaliteter (Vincent & Ball 2007:1070). Derfor hevder Vincent og Ball at middelklasseforeldre i større grad ser sine barn som prosjekter, og gjennom dette ser det ut til at de gir sine barn et forsprang i et samfunn som er preget av økt konkurranse og økt fokus på individuelle egenskaper (Vincent & Ball 2007). På samme måte fant Sarah Holloway (1998) gjennom sine intervju av engelske foreldre at middelklasse mødre hadde et fokus på ulike omsorgsordninger utenfor hjemmet som stimulerende for barna. De mente at barna deres

hadde behov for et veltilpasset pedagogisk program fra tidlig alder, og det var derfor engasjerte i å finne de omsorgsordningene som etterfulgte deres krav. Foreldrenes snakket derfor sammen og søkte informasjon om de ulike tilbudene slik at bevisstheten rundt hva som ble regnet som bra eller mindre bra derfor ble stor (Holloway 1998). Også foreldre i Ball og Vincents Londonstudie som var bosatt i bydelen Battersea, en av Londons kultiverte bydeler med en sterk synlig middelklasse, fokuserte mye på graden av stimulerende aktiviteter i ulike barnepassordninger. De foretrakk dessuten privatskoler med sosialt likesinnede for kvaliteten på læringen (Ball & Vincent:2007).

Kan man se tilsvarende ønsker om stimulering gjennom norske foreldres romlige preferanser? Kari Stefansen og Gunhild R. Farstad (2010) intervjuet norske foreldre med ulik klassebakgrunn som på det tidspunktet hadde barn i ett-, to- og treårsalderen. Gjennom sitt fokus på foreldrenes omsorgspraksiser i forhold til de politiske omsorgsordningene med permisjon for mor og far, kontantstøtte og barnehage, fant de to distinkte kulturelle former for omsorg som var relatert til foreldrenes klassetilhørighet, som hver utgjør ett sett med verdier om barn som gir foreldre en forståelse av hva som er naturlig, normalt og nødvendig (Stefansen og Farstad 2011: 120-128). Middelklasseforeldrene tenderte til å organisere *et ordnet løp* - med dette så foreldrene verdien i at barnet begynte i barnehage fra ettårsalderen, da hadde barnet behov for mer enn det foreldrene kunne gi det. Med denne modellen vil man ikke ha problemer med at omsorgen av barnet ble byttet på mellom foreldre og andre omsorgspersoner som eksempelvis i barnehagen. Dette foreldreskapet ses derfor som lærende, stimulerende og kultiverende, og tilsvarende hviler det på et verdenssyn som lærende og kultiverende - en verden full av muligheter (Stefansen og Farstad 2010).

Med de ovennevnte studiene har jeg presentert praksiser og idealer for foreldreskapet som er utfordrende og stimulerende med et åpent blikk og et sterkt ønske om å oppnå noe mer på vegne av sine barn og deres framtid. Som nevnt forbindes ofte dette med middelklassen. Synet på barnet som har blitt forbundet med dette foreldreskapet er barnet som et prosjekt der foreldrene investerer mye tid og ressurser i at barnet skal utvikle fordelaktige egenskaper for framtiden (Lareau 2002, Vincent & Ball 2007). Et annet syn på barnet som har blitt knyttet til denne formen for foreldreskap er barnet som robust - et barn som har behov som foreldrene må tilfredsstille og som er tilpasningsdyktig og selvstendig (Stefansen og Farstad 2011). Fra bidragene til det stimulerende foreldreskapet vil jeg ta med meg videre for analysen de begrepene som er utviklet for å se hvorvidt mine foreldres meninger om ulike bosteder og

offentlige og private rom kan ses i sammenheng med et ønske om gevinster for barnas framtid.

3.2.2 Beskyttende foreldreskap

Ønsket om å skape en beskyttende ramme rundt barna og barnas liv har også kommet til syne gjennom kvalitative studier, og i klassestudiene er dette spesielt forbundet med arbeiderklassen. Dette handler både om å beskytte barn for potensielle trusler, men også om å skjerme selve barndommen fra de voksnes liv og krav. Som nevnt sammenligner Lareau (2002) middelklassens foreldreskap med arbeiderklassens. I motsetning til middelklassens *intensive foredling* fant Lareau at arbeiderklassens foreldreskap bygget på en kulturell logikk hun kaller *naturlig vekst*. Barna i disse familiene tilbrakte tiden sin i gata eller hjemmet sammen med andre barn, eller sammen med andre familiemedlemmer. Foreldrene hadde fokuset på barnas velvære her og nå og at barna hadde det trygt og fint, framfor gevinstene i framtiden (Lareau 2002). Disse foreldrene fokuserte derfor mer på at barnas verden skulle være uberørt av alle forventningene som påkalles av dagens samfunn. Stefansen og Blaasvær (2010) så i sin analyse av arbeiderklasserforeldre hvordan ideen om en beskyttet barndom ble artikulert i foreldrenes utforming av foreldreskapet. Forståelsen om at barn skal få være barn og i stor grad beskyttes mot de voksnes stressede verden er en grunnleggende tendens i dette foreldreskapet. Eksempelvis så de dette gjennom foreldrenes skepsis til at barna skulle starte for tidlig i barnehagen (Stefansen og Blaasvær 2010). I sin analyse av mødres involvering i barns skolearbeid så Reay (2004) lignende tendenser hos arbeidermødrene. Disse mødrene var, i motsetning til middelklassemødrene, mer opptatt av at barna skulle ha det bra her og nå, og derfor fokuserte de ikke like tungt på monitoreringen av skolearbeidet (Reay 2004).

Hvordan kan foreldres forståelse av bostedet og nærmiljøet ses i sammenheng med et ønske om å skape en beskyttende verden for barna? Gill Valentine (1997) har som en del av et større forskningsprosjekt om foreldres frykt utført dybdeintervju med innfødte og tilflyttede foreldre i landsbyen Wheldale i Storbritannia. Her finner hun at foreldrene lener seg på en konstruksjon av landsbygda som et rent og uskyldig sted i motsetning til byens stress og jag (Valentine 1997:140). Samtidig finner hun paradoksalt nok at foreldrene også forbinder bygda med potensielle farer for barn, og disse farene representerer typisk urbane farer som trafikk, kriminelle og rusproblematikk (Valentine 1997:142). Samtidig som de lente seg på landsbygda som idyllisk, så utfordret de derfor også dette synet ved å se på landsbygda som

potensielt farlig (Valentine 1997). For å forsvare sitt landlige bostedsvalg vektla de at bygdas særegne *community* som bidrar til støtte, trygghet og oversikt i nærmiljøet. Foreldrene forstår *community* som et sterkt samhold mellom foreldre som er i samme situasjon og som har like verdier i form av romlige begrensinger (Valentine 1997:145). Med denne formen for *community* skapte de derfor sin egen følelse av trygghet, og Valentine kaller dette imaginære fellesskapet for en mobiliserende ressurs for foreldrene (Valentine 1997:146). Ball og Vincent (2007) så også et lignende sosialt mønster hos foreldrene i Battersea. Disse fokuserte på å holde seg sammen med likesinnede, og spesielt så de dette behovet gjennom foreldrenes fokus på valg av ulike skoler og barnepassordninger. Med dette skapte de en kokong rundt sin intime sfære og familielivet (Ball & Vincent 2007).

Ulike arenaer i nærmiljøet synes også å få bestemte betydninger i lys av foreldres uro og frykt for at noe skal skje med barna deres. Gjennom et ønske om større kontroll er det derfor noen rom som foretrekkes framfor andre. Spesielt dannes det et romlig skille mellom det offentlige og private. Valentine og Holloway (2000) har sett at foreldre ser bestemte farer forbundet med det offentlige rom. Gjennom analyser av intervju gjort med foreldre om barnas internettbruk, så de hvordan foreldrene forbandt internett med bestemte farer, som de ønsket å beskytte barna sine mot. Tanken på at barna kunne treffe på fremmede og pedofile på nettet førte derfor til at de ønsket både å begrense og overvåke barnas bruk og ferdsel på nettet (Valentine & Holloway 2000). Valentine (1996) så i sin analyse basert på intervju av foreldre bosatt i både urbane og rurale områder i Storbritannia at forståelsen av barnet er med på å påvirke foreldrenes ønske om kontroll. Synet på barn som enten engler eller djevler var dermed med på å skape ønsket om oversikt og kontroll fra foreldrenes side (Valentine 1996). Chris Jenks (2005) viser at disse to idealtypiske synene på barn gjennom historien har vært gjeldende, og at de fortsatt lever videre og har en påvirkende kraft i dagens samfunn. Det *dionysiske* barnet har som djevelen iboende krefter som må temmes og begrenses. De voksnes oppgave blir derfor å temme dette barnet og holde det unna fristelser. Dette barnet er krevende og sosialisering blir derfor sett på som en kamp som er høyst nødvendig for å redde barnet fra potensielle synder (Jenks 2005:63). Det *appolinske* barnet derimot har, som engelen, en medfødt renhet og godhet som blir dyrket. Med dette synet skal barn ikke begrenses, men snarere skal man legge til rette for og hjelpe det fram. Dette barnet har medfødte potensialer som det er de voksnes oppgave å hente fram (Jenks 2005:65).

Hvordan kommer ønsket om kontroll til syne gjennom foreldrenes praksiser og idealer? Foreldrene på den engelske landsbygda så som nevnt, potensielle farer ved å bo der, og en av deres strategier for å beskytte barna var gjennom å kontrollere barnas bevegelser i nærmiljøet, eksempelvis ved å legge til rette for at de i større grad tilbrakte tiden i organiserte aktiviteter eller i private uteområder som hagen (Valentine 1997). Dermed ser organiserte aktiviteter ut til å ha to funksjoner i lys av tidligere foreldreskapsstudier – en stimulerende funksjon og også en beskyttende funksjon. I lys av synet på de offentlige rommene som truende kan man se på omsorgsmodellen som Stefansen og Farstad (2010) fant i det norske arbeiderklasseforeldreskapet. I motsetning til *et ordnet løp* – omsorgsmodellen som de knyttet til middelklassen med hensyn til deres orientering til den politiske pakken av omsorgsorganisering, fant de i arbeiderklassen *et skjermet omsorgsrom*. I denne modellen framkom det ønske om at barnet skulle skjermes i et trygt hjem slik at de skulle få utvikle seg i et eget tempo i et trygt hjemlig miljø, og i det første leveåret, helst sammen med mor. Derfor ønsket foreldrene å vente med barnehagestarten til barnet var stort nok og klart til å adskilles fra mor. De beskriver dette foreldreskapet som omsorgsfullt, kjærlig og pålitelig, og følgelig hviler dette på et syn på verden som komplisert og tøff, en verden som barna trengte beskyttelse fra (Stefansen og Farstad 2010:137).

Hvordan er det så med barnas romlige frihet, hvor mye kan foreldrene gi slipp uten å miste kontrollen? Mødrene i en av Bergens drabantbyer som Marianne Gullestad (1984/2001) observerte og intervjuet verdsatte høyt muligheten til å la barna leke ute i ”gata” på egenhånd, og de syntes også å være avslappet med tanke på det. Mødrene mente at dette var med på å gjøre barna mer selvstendige og autonome, og de så middelklassebarna i kontrast til dette når de ikke får den samme muligheten (Gullestad 1984/2001). Det er trolig også derfor mange foreldre ser på bygda som et passende sted for barn å vokse opp, fordi barna da får muligheter for å leke fritt og utvikle fantasi og kreativitet ved at de får skape sine egne rom på sine egne premisser (Valentine 1996:139). Gullestad (1984/2001) gjorde sine studier for nærmere 30 år siden, og mye har skjedd i samfunnet siden den gang. Danielsen (2006) peker på at dagens foreldre har større fokus på oppfølging av barna, og at dette kan ses i sammenheng med endringer i verdier for foreldreskapet. Foreldre hadde før mye mindre kontroll og oversikt enn dagens foreldre, og i dag blir et slikt foreldreskap ofte sett på som nærmest vanskjøtsel (Danielsen 2006:231). Foreldrene i Danielsens studie var opptatt av å ha en viss romlig oversikt over barna, men det å være ute sammen med barna var noe de anså som en god og viktig norm for foreldreskapet. Derfor brukte de nærmiljøet som

samværsarenaer, noe som ga dem den nødvendige oversikten. Foreldre som var fraværende derimot, var også foreldre som de kritiserte og som de ikke identifiserte seg med (Danielsen 2006). Det kan tenkes at det i urbane områder spesielt, er et ideal om sterk oppfølging av barna.

De verdier og idealer som er presentert ovenfor ses ofte i motsetning til et stimulerende foreldreskap med praksiser og idealer som viser et mer beskyttende foreldreskap. Dette foreldreskapet har blitt knyttet til et syn på barnet som sårbart og som dermed trenger å utvikles i eget tempo og i trygge omgivelser (Stefansen og Farstad 2010:130), eller med et syn på barnet som engler eller djevler (Holloway & Valentine 2000b, Valentine 1997). Barndommen ses i forbindelse med dette som litt hellig, og som noe som ikke bør forstyrres for mye av de voksnes inngripen, da barn har behov for å utvikle seg på egne premisser. I denne oppgaven skal jeg se om idealer som kan knyttes til *naturlig vekst* også viser seg gjennom mine informanters refleksjoner rundt ulike steder. Selv om det i klassestudier ofte har blitt knyttet til et arbeiderklasseforeldreskap, ser man gjennom foreldreskapsstudier med stedsperspektiv at det synes å representere en mer generell verdiorientering når det omhandler barn og geografi i dagens samfunn som er mindre oversiktlig.

3.2.3 Artikuleringer i ulike geografiske kontekster

Hvordan kan ulike stedskontekster påvirke foreldreskapet? Som nevnt sammenlignet Ball og Vincent foreldreskap i to ulike geografiske settinger i London. Forskjellene de fant handlet i store trekk om sosial inklusjon versus sosial eksklusjon. Battersea og Stoke Newington skiller seg fra hverandre med stedenes egenart, Batterseas strengt definerte middelklassestrøk og Stoke Newingtons sosiale og etniske mangfold. Til felles har foreldrene at de alle tilhører den engelske middelklassen, dog ulike fraksjoner av den. Med disse ulike kontekstene så Ball og Vincent også hvordan det skaptet ulike normer for sosialt liv knyttet til ulike rom. De linker derfor meninger og kontekster sammen (Ball & Vincent 2007). I Stoke Newington skaptet og reprodusertes det en kultur for å binde ulike mennesker sammen, mens i Battersea skaptet og reprodusertes en kultur om å holde seg til sine egne, likesinnede (Ball & Vincent 2007). Også Holloway (1998) så at de ulike geografiske kontekstene hennes foreldre bodde i hadde en påvirkning på idealene og praksisene med hensyn til ulike omsorgsordninger. Et bredt og mangfoldig tilbud, var med på å produsere en kultur av refleksjoner for valgtaking for

mødrene i bydelen (Holloway 1998). Hvordan kan en norsk kontekst være med på å påvirke norske foreldres orienteringer?

Stefansen og Farstad (2010) så at de norske politiske velferdsordningene legger til rette for praksiser og idealer som er rettet mot de mulighetene og eventuelle begrensningene disse skaper. Gjennom sine studier av bamsedagbøker fant Marit Haldar og Randi Wærdahl (2009) at norske foreldre, i motsetning til kinesiske skrev mye om at familien var ute i naturen og i friluft. Konseptet med bamsedagbøker er at barna etter tur får ta med seg hjem en bamse med en dagbok. I denne skal de skrive om hva bamsen fikk oppleve under sitt opphold i det enkelte barnets hjem. Haldar og Wærdahl (2009) mener disse dagbøkene utgjør en fin kilde for å studere hvilke normer som eksisterer for hva som er passende innhold i barns hverdag, og gjennom å sammenligne kinesiske og norske bamsedagbøker fant de signifikante forskjeller i hva som ble repetert i disse. At de norske foreldrene beskrev mye om aktiviteter ute i naturen og i friluft, mente Haldar og Wærdahl pekte i retning mot at det i det norske samfunnet eksisterer en norm om at barn bør være mye ute i naturen (Haldar og Wærdahl 2009). På denne måten kan man også se hvordan en større nasjonal friluftskultur også er med på å sette sitt preg på foreldreidealene. Barn skal tilpasses den konteksten de vokser opp i. Jeg skal se hvordan småbyen som bostedskontekst påvirker foreldreskapet.

Alle de tidligere forskningsbidragene som jeg nå har presentert har til felles at foreldrene har en stor involvering i sine barns liv og et sterkt engasjement i å tilfredsstille de behov de mener barna måtte ha. Strategiene og idealene som kommer til overflaten gjennom et slikt engasjement kan vise seg å være svært forskjellige og bygge på forståelse av steder og barn som også kan være motsigelsesfylte. Det er de to overordnede dimensjonene av stimuli og beskyttelse som er formulert ulikt av ulike forfattere, jeg er opptatt av for å belyse foreldreskapet i denne studien. Det er ikke til å unngå å se foreldrenes sosiale bakgrunn i sammenheng med dette, men fokuset i denne oppgaven skal likevel være på foreldrenes bostedsvalg og følgelig hvilke verdier som kommer til syne i deres foreldreskap. Gjennom å se på romlige konstruksjoner knyttet til konstruksjoner av barn kan man danne et godt grunnlag for å se nærmere på hvordan et foreldreskap også konstrueres. Bostedsvalg knyttes ofte sammen med hvem man vil være eller hvem man vil at barna skal være (Danielsen 2006). På samme måte kan vektleggingen av ulike rom som offentlige og private rom, naturen og fritidsaktiviteter også være med på belyse en viktig lenke mellom barndom og sted (Holloway & Valentine 2000b). Derfor skal jeg gjennom de to dimensjonene,

beskyttelse og stimuli, se hva slags foreldreskap som kommer til syne gjennom foreldrenes refleksjoner rundt bostedet og de arenaene i nærmiljøet som barna tilbringer hverdagen i.

3.3 Barndom og sted

3.3.1 Sted og normativ geografi

Som nevnt er formålet i denne oppgaven å se hvordan man gjennom foreldrenes konstruksjoner av sted også kan se konstruksjoner av barndommen, og følgelig hva slags foreldreskap som kommer til syne gjennom disse. Dette er interessant å se på også fordi ulike fenomener kan ses som et produkt av ulike menneskers interesser, og dermed kan det åpnes en mulighet for å ha et kritisk blikk på det man studerer (Gergen 2009). Hvordan kan foreldres forståelse av bostedet være med på å belyse ulike syn på barna og interesser for barns oppvekst? For å besvare dette spørsmålet er det nødvendig å redegjøre for noen viktige perspektiver på forståelser av sted.

Nina Gunnerud Berg og Hans Kjetil Lysgård (2004) har forsket på rurale og urbane mediekonstruksjoner, og de mener at ruralitet og urbanitet kan forstås som sosiale konstruksjoner. De mener i lys av dette at det spesielt er to oppfattelser som er dominerende syn om bygda og byen sett i forhold til hverandre. I det ene bildet blir bygda sett på som kjedelig med lite tilbud og stor sosial kontroll, mens byen kan by på spennende tilbud og stort mangfold. I det andre bildet blir det tegnet et bilde av bygda som rolig, idyllisk og trygt, mens byen er skitten, kaotisk og farlig. Man opererer derfor med to forståelse av bygda – *den tradisjonelle bygda* og *den idylliske bygda*. Tilsvarende har man to forståelser av byen – *den moderne byen* og *den fæle byen*. Slike forståelser er viktige spesielt i forbindelse med bostedsvalg. Disse forståelsene bygges derfor på en forutsettelse av hverandre – de ses i motsetning til hverandre (Berg og Lysgård 2004:9-10). Mytene kan også bære preg av å få en hierarkisk inndeling i forhold til hverandre der noen steder blir sett på som bedre eller dårligere enn andre (Danielsen 2006).

Tim Cresswell (1996) har utviklet begrepet *normativ geografi* for å beskrive hvordan sted og rom blir brukt for å skape et normativt landskap. Med dette menes at man danner seg meninger om hva som er passende og ikke passende på ulike steder. Det er ikke stedene i seg selv som har en iboende egenskap som avgjør hva som er riktig eller ikke, men de skapes,

reproduseres og forsvares av mennesker (Cresswell 1996). Slike normative forståelser varierer mellom ulike grupper i samfunnet. Uansett hva som skjer, så skjer de i en geografisk setting, og dermed får stedet en fundamental rolle for den normative forståelsen av hva som er riktig og hva som er galt. Derfor spiller det geografiske aspektet en viktig og avgjørende rolle i formingen av handlinger og holdninger i hverdagslivet. Betydningen man legger i et sted settes ofte i sammenheng med betydningen man legger i andre fenomener, og disse betydningen kan enten harmonisere med hverandre eller være i konflikt med hverandre (Cresswell 1996). Eksempelvis kan synet på barnet som rent og uskyldig kollidere med synet på byen som skitten, kaotisk og farlig. På samme måte kan bygda som rolig og idyllisk blir sett på som det riktige stedet for barn å vokse opp. Barn blir derfor enten *in place* eller *out of place*. På denne måten kan man skape seg et bilde av ulike oppvekster knyttet til ulike steder, og disse kan være med på å påvirke idealer og praksiser i hverdagen. Ved å se hvilke stedsmyter foreldre lener seg på med tanke på urbane og rurale områder og barnas oppvekst skal jeg undersøke hvilke idealer de har for en god oppvekst og følgelig hva slags foreldreskap som kommer til syne gjennom disse idealene.

3.3.2 Barn og romlige perspektiver

Koblingen mellom ulike forståelser av barnet og ulike forståelser av steder synes å være sterk. Barns identiteter blir i stor grad skapt i og gjennom ulike steder, men også er synet på barn med på å forme meningen vi legger i ulike steder (Valentine & Holloway 2000b). Mange har fokusert på hvordan barnet er konstruert ulikt i tiden, men det har vært mindre fokus på hvordan barnet også er konstruert gjennom steder og rom. Ved å se barndom i et geografisk perspektiv kan man ha ulike fokus, og ett av dem er å se på barns særegenhet i tilknytning til ulike steder, men man kan også se barns tilknytning til ulike hverdagsrom – de rommene som barnas hverdag bærer preg av, og der deres liv og identitet blir formet (Holloway & Valentine 2000a).

Barns romlige hverdag har endret seg mye de siste 50 årene. Før var den i større grad sentrert rundt et lite område, gjerne et møtested i nærmiljøet der ”alle var” (Frønes 2003:125). I dagens samfunn er barnas sosiale liv forankret på skolen og i barnehagen, og fritiden tilbringes i mange ulike arenaer for organiserte aktiviteter som idrett- og kulturaktiviteter. Derfor er ikke det sosiale nærmiljøet slik det en gang var, da det er lite igjen av det sosiale livet mellom husene. Den romlige strukturen av barns hverdagsliv har blitt fragmentert – barn

som bor i samme området lever forskjellige liv med forskjellige baner (Frønes 2003). De sosiale implikasjonene av barns bruk av ulike arenaer i nærmiljøet er derfor store. Den frie leken ute i nærområdet blir begrenset både av barnas bruk av de andre mer organiserte rommene, men også blir den begrenset av mangelen på voksne som er der og skaper en trygg ramme (Frønes 2003:123). Jenks (2005) hevder at det foreligger en økende kontroll over barns bruk av det offentlige rom, og dette skyldes at det offentlige rommet blir oppfattet som farlig og truende for barn. Dette ser han derfor som en årsak til at barn ofte blir henvist eller plassert i de private og ordnede rommene som hjem, skole og organiserte fritidsaktiviteter (Jenks 2005). Organiserte aktiviteter har, utover å være en hobby utviklende og lærende funksjoner for barn, men mange stiller likevel spørsmålsteget om dette går på bekostning av barns frie lek og den læringen og utviklingen som kan knyttes til denne (Frønes 2003). Barns romlige disponering i dagens samfunn tolkes derfor av mange som en overorganisert og overkontrollert hverdag med manglende muligheter for lek på egne premisser.

3.3.3 Barn og bosteder

Den gode barndommen blir ofte knyttet til landsbygda og den landlige idyllen. Selv om bygda ofte blir forbundet med forgubbing og mangel på tilbud forbindes den av mange med ”trygt og godt”. Behovet for det som er trygt og godt kan forbindes med et generelt behov for trygghet i tilværelsen fordi man går i retning av et stadig mer uoversiktlig samfunn (Villa 1999). Dette kan derfor være årsaken til at mange ser på bygda som det perfekte stedet for barn å vokse opp. I tillegg er også forståelsen om barnet i pakt med naturen veldig sterk. Eksempelvis kan man se denne forståelsen gjennom ulike barnebøker og barneprogrammer på TV (Frønes 2003, Jones 2000). At barn skal ha mulighet til å leke fritt og utforske naturen er også noe som har stor betydning spesielt for nordmenn. Å kunne leke ute i all slags vær blir derfor ansett som en viktig del av den norske barndommen (Gullestad 2001). Slike forståelser er ikke basert på sannheter om hvor det passer best for barn å være, men kan snarere ses som konstruksjoner av både barn og steder, det er ikke naturlig men kulturell, hevder Gullestad (2001). I tillegg til nærheten til natur representerer landsbygda et sted med stor gjenkjennbarhet og forutsigbarhet, noe som mange verdsetter når de har fått barn (Jones 2000).

Jones (2000) hevder at graden av romlig frihet barn får av foreldre henger sammen med hvordan foreldrene ser stedet de bor på, men også av stedets karakter i seg selv. Dersom

foreldrene ser på stedet som rent, som ofte kjennetegner landsbygdas uskyldighet, gjenkjennbarhet og forutsigbarhet, og disse stedene i tillegg har den egenskapen av å være *polymorfiske* kan barna få stor grad av romlig frihet. I motsetning til *monomorfiske rom* som har en intens natur som ekskluderer for all annen bruk, eksempelvis veier og pene hager, er *polymorfiske rom* mer fleksible og kan tas i bruk på flere måter. Eksempelvis kan dette være lite trafikkerte veier og parkeringsplasser som barn også bruker til lek. Egenskapene som forbindes med det rene stedet gir derfor foreldre enn større tillit til at det er trygt for barn å ferdes der uten voksnes kontroll (Jones 2000).

Til tross for de sterke forestillingene om den gode barndommen på landsbygda er det likevel mange som velger å bo i bykjernen med sine barn. Stadig flere vokser opp i byer, og andelen barn som bor i by har vært økende siden 1950-tallet (Sørli i Danielsen 2006:7-8). Selv om bykjernen ennå er dominert av enslige og par uten barn, se man en økende tendens til at barnefamilier også velger å bo der til tross for høye kostnader og dårligere kvalitet på boligene enn det eksempelvis er i forstedene (Danielsen 2006:8). Danielsen (2006) hevder derfor at disse dermed utfordrer en hegemonisk forståelse om den gode barndommen i de landlige omgivelsene. Forståelsen av byen som en oppdrager kan være med på å legitimere valget om å la barna vokse opp her. Det som ofte forbindes med det hektiske, kaotiske og uoversiktlige kan for mange bety en god arena for å lære noe om det virkelige livet (Danielsen 2006). Synet på barnet kan også være uttrykk for ulike vokseninteresser som stadig er i endring, og det er derfor mange har vært opptatt av å rette fokuset på hvilke interesser og verdier som blir støttet av ulike syn (Sagberg og Steinholt 2003:46). På samme måte kan man se at synet på de ulike bostedene også kan være uttrykk for forskjellige vokseninteresser med hensyn til barnet. Og foreldreskapet kan derfor komme til syne i form av ønsker om trygghet, frihet, stimulering og kontroll.

3.4 Oppsummering

Forståelsen av barn og forståelsen av steder kan som nevnt henge sammen med hverandre. Ved å innta et kritisk blikk på ulike etablerte syn kan man skape bevegelse i faststøpte mønstre og tradisjoner, og med dette åpner man opp for en dialog (Gergen 2009). Forståelse av bygda og byen og hvordan disse stedene er som oppvekststeder sitter ofte dypt i oss som veletablerte sannheter. Jeg har presentert tidligere forskning på foreldre bosatt i bygd og by, og deres idealer bærer preg av å ha ulike fokus på barndommen, stedet og barnas romlige

disponeringer. Jeg har også presentert ulike praksiser og idealer som kjennetegner dagens foreldreskap. Gjennom å intervju foreldrepar som har valgt å bosette seg på et sted som ikke like lett kan defineres som verken bygd eller by, skal jeg se hvordan de forstår sitt bosted i relasjon til de gjeldende konstruksjonene av det urbane og det rurale. Siden dagens barn stadig beveger seg mellom ulike arenaer i sin hverdag skal jeg dessuten også se på hvilken betydning disse rommene har for foreldrenes oppvekstideal. Min problemstilling er som nevnt å finne ut hva slags konstruksjoner av barndom og foreldreskap som kommer til syne gjennom et stedsperspektiv, og jeg vil derfor se hvordan forståelsene av ulike steder hviler på bestemte forståelser av barn og barndom for å besvare denne problemstillingen. Med dette ønsker jeg derfor å bidra til den sosiologiske diskusjonen av foreldreskap i dagens samfunn, med tanke på idealer og utforminger.

Gergen (2009) hevder at det å peke på en sosial konstruksjon er begynnelsen på en dialog og ikke slutten, nettopp fordi denne forståelsen også åpner opp for kritisk granskning. Derfor vil heller ikke jeg kunne løsrive mine fortolkninger fra dette paradigmet, da også det jeg skriver bør ses i sammenheng med min posisjon, teorien jeg tar i bruk og mine relasjoner.

4 Bostedet

Hva man anser som en god barndom er tett forbundet med bostedet og nærmiljøet, og derfor skal jeg se nærmere på hvordan foreldrenes forståelser av bostedet kan ses i et normativt geografisk perspektiv gjennom hvordan de knytter barn til urbane og rurale bosteder. Som nevnt, har mine informanter valgt å bosette seg i en småby i utkanten av Oslo, og dette bostedet kan på mange måter ses som en mellomting mellom storbyen og bygda. Hvilke stedsmyter lener mine informanter seg på når de snakker om byen og bygda og hvordan knytter de disse stedene og sitt eget bosted til den gode barndommen? Det normative geografiske perspektivet vil i dette delkapittelet brukes til å belyse hvordan konstruksjoner av det urbane og det rurale kan bli brukt til å begrunne hvor barn hører hjemme og følgelig hvor barn ikke hører hjemme. I det følgende delkapittelet skal jeg presentere de fellestrekkene som framstår av mitt datamateriale i lys av den ovennevnte tematikken.

4.1 Stedsmyter – by, bygd og midt i mellom

Stedsmyter representerer en kollektiv måte å forstå ulike steder på, og disse er relasjonelt orienterte da man ofte ser stedet i lys av andre steder (Natland 1999 i Danielsen 2006:47). Hvilke forståelser man har av ulike steder i forhold til andre varierer fordi mennesker er forskjellige, og dermed har forskjellige oppfattelser av de ulike stedene (Danielsen 2006). For å oppnå en så god innlevelse som mulig valgte jeg å presentere to tankeeksperimenter for foreldrepårene. I det ene ville jeg at de skulle se for seg at de som familie var bosatt på Grünerløkka – en av Oslos mest hippe og pulserende bydeler. Denne bydelen har jeg valgt fordi den ofte refereres til i en offentlig diskurs som det typiske urbane som eksempelvis ”Kaffe latte- menneskene på Grünerløkka”. I det andre eksempelet ville jeg at de skulle se for seg at de bodde i ei lita bygd, eksempelvis på vestlandet. Jeg valgte disse to eksemplene fordi jeg mener disse representerer godt hvordan en urban og rural kontekst typisk kan forekomme i Norge. Dessuten representerer begge disse to stedene et annet type bosted enn det bostedet foreldrepårene mine har valgt.

Når de beskrev kontrastene mellom disse to stedene tok foreldrene i bruk mange av de samme kategoriene. I bykjernen har man ”*rikelig med tilbud*”, men en ”*manglende oversikt*”, både med tanke på menneskene som bor der og en ”*manglende oversikt*” med tanke på det fysiske nærmiljøet. Bygda framstod som en kontrast til bykjernen med tilsvarende trygt og

oversiktlig fysisk og sosialt nærmiljø. Likevel kunne bygda bli for rolig, og for lite stimulerende, slik Daniel beskrev det:

... jeg har jo en sånn der drøm om å flytte til en fjellgård, og så hver gang vi kjører til hytta til foreldrene dine [kona] og ser alle disse fjellgårdene, så er jeg glad for at jeg ikke levde ut den drømmen. Jeg tror det hadde vært så utrolig stusselig å sitte opp i ei li... og sett utover skog...

Daniel og Dina kunne derfor ikke tenke seg å bo i ei lita bygd, men samtidig var tanken på å bo på Grünerløkka ”*motbydelig*”, eller slik som Camilla sa det: ”*stressende i den forstand med lyder, trafikk og mennesker og bråk*”. Bygda ble sett på som mye mer familievennlig og med et ”*roligere tempo*”, men litt kjedelig og ”*lite stimulerende*”, og med ”*mangel på tilbud*”. I likhet med Danielsens (2006) informanter så også jeg hvordan mine informanter tok aktivt i bruk stedsmyter i våre samtaler. Når mine informanter favoriserte stedet ”*midt i mellom*”, varierte det litt hva de betegnet som det ultimate stedet midt i mellom, men alle var likevel samstemte om at et slikt type sted var å foretrekke når man hadde barn. Noen av parene mente dette stedet var en bydel i utkanten av storbykjernen hvor de hadde nærhet til naturen samtidig som de hadde nærhet til sentrum, men av økonomiske årsaker hadde de ikke fått oppfylt sitt ønske om å bosette seg på et slikt sted. Bjørn beskrev bydelen han måtte flytte fra som et sted der man hadde så mye: ”*Vi hadde jo utsikt over hele (byen), frisk luft, nært byen. Du hadde jo alt der. Luksus!*”. De fleste parene jeg intervjuet syntes småbyen var det perfekte stedet midt i mellom, og at de der hadde fått ”*både i pose og sekk*”, der var det ”*sånn midt i mellom, akkurat passe*”. Ut i fra dette kan man se at foreldrene danner seg et bilde av stedet ved å sammenligne det med, eller se det i kontrast til andre steder (Lysgård og Berg 2004). Foreldrene i Danielsens (2006) studie ser byen i kontrast til bygda og forstaden, mine informanter så småbyen mest i kontrast til byen, men til dels også i kontrast til bygda. De tegnet derfor et hierarki der stedet ”*midt i mellom*” var på toppen, mens byen og bygda byttet litt mellom å være på bunnen. Foreldrene i den indre bykjernen sammenligner byen, bygda og forstedene med hverandre med tanke på tid, rom og sosiale dimensjoner (Danielsen 2006). Mine informanter vektla også den romlige dimensjonen og de sosiale relasjonene, betydningen av tid var derimot ikke like uttalt, i alle fall ikke eksplisitt.

4.2 Urbane farer og begrenset romlig frihet

Mine informanter syntes å knytte en manglende romlig oversikt til storbyens hverdagsliv. Tanken om å bo på Grünerløkka med barn var fjern for samtlige av parene. Bjørn beskrev det slik: (...) *jeg opplever at Løkka er mer en plass jeg oppsøker som voksen. Jeg synes ikke Løkka er så veldig barnevennlig, personlig. Altså både bebyggelsen der og forskjellig.* Bjørn tegner et bilde av den indre bykjerne som lite barnevennlig, men et sted som er mer passende for voksne. Dette poenget ble understreket av Daniel og Dina: ”*Hvor skal vi ha trampolina for eksempel?*”, ”*eller hvor skal du tegne med kritt? Der som trikken går?* På denne måten så informantene at muligheten for fri lek og utfoldelse er begrenset i den indre bykjernen. Flere nevnte parkene og hvordan disse da måtte bli den alternative måten å være ute på, men de syntes det hørt tungvint ut å måtte ta seg til en park hver eneste gang de skulle ut for å gjøre noe. Gjennom sine refleksjoner om hvordan bykjernen ikke er passende for barn, ser man også at de forbinder storbyen med bestemte farer. Christian nevnte eksempelvis at han hadde...

... flere kollegaer som bor i Oslo som pendler opp hit og som har små barn og sånn. Når de er her, så sier de jo at de er misunnelig på en måte da, men altså, de har jo valgt det selv. (...) [M]isunnelig på at vi har gårds plass og garasje, hage. Og de, hver gang de åpner døra i trappeoppgangen, så må de holde ungen igjen sånn at den ikke løper ut i gata og blir påkjørt av trikken, ikke sant.

Ut i fra sitatet ovenfor kan man se et sterkt og tydelig bilde av hva som ser ut til å symbolisere den gode barndommen – at barna bare skal kunne slippes rett ut. Disse mulighetene blir begrenset i byen da de forbindes med umiddelbare farer. Konsekvensen det å bo i den tette byen ville hatt for mine informantere hverdagsliv ville derfor, i deres øyne blitt alt for store da den manglende romlige oversikten og mangelen på egen gårds plass og hage krever en helt annen organisering av familielivet.

Her kan man også se hvordan de drar på den samme forståelsen av de offentlige rommene som foreldrene i Valentine og Holloways (2000) studie. Barnet står ovenfor umiddelbare trusler som de trenger beskyttelse fra. Foreldrepårene så derfor at deres barns romlige frihet som følge av dette måtte bli sterkt begrenset. Den begrensede friheten kan også ses i sammenheng med at foreldrene så seg nødt til å måtte begrense barnas ferdsel og bruk av det offentlige rommet i lys av de potensielle farene som knyttes til det (Holloway og Valentine 2000b).

4.2.1 Sosiale trusler

Ved siden av den manglende romlige oversikten forbandt mine informanter den tette byen med en annen form for trussel – den manglende sosiale oversikten. For Anders betød bykjernen en sosial sfære som kunne bli til det han kalte et ”*tveegga sverd*”, det er enkelt å ”*stikke seg bort*”, og at dette er vel og bra, men til gjengjeld er det vanskeligere å ”*komme i kontakt med folk*”. Flere så ut til å dele Anders sine tanker om dette: du får være mer ”*anonym*” i en by, men du mangler det ”*sosiale klisteret*” som bygda har der folk kan ”*holde et øye med hverandre*” og holde ”*unota i sjakk*”. Bylivet ble derfor forbundet med noe sosialt uforutsigbart og til dels kaotisk med manglende rammer for hvordan man skal oppføre seg. Daniel vektla at det selvfølgelig var avhengig av hvilke strøk du bodde i, men hvis du ikke var i de ”*riktige*” strøkene, kunne det oppleves slik:

Med en gang du passerer Nasjonalteateret så må du jo ha øyne i nakken for å... (ler) ikke blir robba! (...) altså, det er mange personer som ikke er A4 som du møter som man må ta stilling til hele tida om... Ja det er i alle fall sånn min... (...) risikovurdering går i hodet hele tida. At det er uoversiktlig, masse mennesker (...) og når det da er... narkomane og alkiser og... thailandske gjenger, og alt mulig, så begynner risikovurderingen å gå i hodet konstant.

Daniel beskriver her hvordan de urbane forholdene gjør han utrygg, og at han derfor aldri kunne tenke seg et liv med barn der. Det at mennesker ”*ikke er A4*” kan forstås som at de ikke er lik de fleste andre, eller deg selv og dette er derfor en kilde til usikkerhet. Å bo i by krever således noe ekstra av deg, og du må hele tiden være på vakt. Erlend beskrev det kompliserte med bylivet på denne måten:

Nei, komplisert for hva man må forholde seg til av sosiale mønstre, forskjellige typer mennesker, av hva er farlig hva er ikke farlig. (...) i en storby så er det mye sosial farer og mange andre typer mennesker som er potensielt farlige.

Foreldrene i Danielsens (2006) og Ball og Vincents (2007) studie så på det etniske og sosiale mangfoldet i bylivet som en positiv ressurs, og Danielsens informanter så dette som fordelaktig med tanke den stimulerende rollen det hadde for deres barn. Selv om noen av mine informanter så verdien i å ha et viss sosialt mangfold i nærmiljøet så var den generelle tendensen at de syntes å skyve ut verdien av mangfold gjennom sin bekymring for sine barns

sikkerhet. Manglende sosial oversikt kan derfor også knyttes til det truende offentlige rommet – fremmede mennesker som potensielt farlige (Valentine & Holloway 2000b).

Foreldrene har reflektert over de truslene de forbinder med byen og syntes å ha en underliggende forståelse av at dette ville krevd en større begrensning av barnas bevegelsesfrihet og dermed større kontroll. Dette må ses i lys av at de knyttet bylivet til bestemte farer, og med den romlige og sosiale oversikten ser jeg både implisitt og eksplisitt at disse farene handler om trafikk og fremmede mennesker (Valentine 1997). Den begrensede friheten som kommer som en følge av disse var derfor ikke ønskelig for mine informanter.

4.2.2 Byens tvangstrøye

En annen form for begrensning av barnas frihet som mine informanter syntes å knytte til det urbane livet var den fysiske tettheten og de trange boforholdene. Flere av foreldrepårene forbandt livet i bykjernen med at man ”bor tett” og det var ”tett bebyggelse”. Trangheten ble også beskrevet med tanke på bomiljøet innenfor hjemmets fire vegger:

Ja jeg tror sånn atmosfæren hadde nok sikkert vært mer urban. Men jeg tror atmosfæren sånn inne i husets fire vegger tror jeg ikke hadde vært noe særlig bra. Da hadde det sikkert vært fysisk trangt med liten leilighet. (Camilla)

Det syntes generelt å være viktig for mine informanter å ha ”luft” og ”rom” rundt seg. I lys av dette så bykjernen ut til å representere en slags tvangstrøye som det var ønskelig å frigjøre seg fra, og luftigheten var en lengsel og et ønske som syntes å være naturlig å ha når man hadde fått barn. Flere av foreldrepårene dro fram akkurat dette poenget om åpenhet og luftighet når de snakket om hjemmet og nærmiljøet sitt.

Hun: Det er jo en veldig fin beliggenhet her for vi har jo jorder. På baksida her har vi jo jorde. Per i dag så er det jo ikke noe hus på den sida der. Og vi vil jo ikke få noen nærmere naboer enn garasjen vår for å si det sånn. Så neste hus, for det er ikke noen tomt mellom. Så det er helt topp sånn. I: så dere synes det er fint å ha litt rom rundt dere? Han: ja, vi har vokst opp med det begge to, sånn egentlig. Romslige tomter og.. landlige forhold. Så da er, sånn som jeg.. leilighet og sånn det sitter hardt inne trur jeg da. Jeg ser jo det praktiske i det når du blir kanskje sliten og godt voksen, men sånn per i dag så kunne jeg ikke tenkt meg å bodd i en leilighet. Jeg liker å ha litt rom rundt meg for å si det sånn. Litt luft. (Frid og Fredrik)

Å ha luft rundt seg synes i lys av sitatet ovenfor å være viktig når man er i en energisk fase av livet, slik som småbarnsfasen er. Så lenge man er i stand til å bevege seg og har et ønske om å være i bevegelse, trenger man altså rom til å utfolde denne energien i. Samtidig ser man gjennom dette også et ønske om å være for seg selv og at man derfor trenger mer fysiske avstand for å oppnå dette. Ønsket om mer luft rundt seg ser derfor ut til å bety både et rom for mer utfoldelse, men også et rom for å være privat. Noen av mine informanter var også opptatt av hvordan ulike steder tilbød ulike former for sosial kontakt med andre.

[I] en by så hadde vi kanskje blitt for tett med naboer rett over gangen, og uansett når du går opp trappeoppgangen så møter du noen du føler du må prate med. Mens på bygda vil det kanskje vært at du aldri møtte noen og ikke ville fått dekket det sosiale behovet i det hele tatt. Ja så jeg synes at her er det, jeg synes det er sånn midt i mellom, akkurat passe. (Camilla)

Byen ser derfor også ut til å være for stor og for trang på samme tid. For stor med tanke på den manglende oversikten, og for liten med tanke på hjemmet og nærmiljøet.

4.3 Rurale begrensinger

Når byen knyttes til begrenset frihet for barna, synes bygda å knyttes til andre begrensinger. Mine informanter så absolutt det fordelaktige med å bo i ei bygd med sine barn. Dette fordi man har umiddelbar nærhet til natur og fravær av de farene de forbandt med den tette byen som trafikk og fremmede. Men prisen man må betale for å bo på bygda kunne også bli for stor.

Vi tror det hadde blitt for lite og blitt for synlig. Det er...bygdetrollet kommer litt fram og da. At du må ikke skille deg for mye ut. Og sånn som jeg også vet er at det, det er jo gjerne mer mobbing på mindre skoler, i mindre samfunn. Så det å skille seg ut å være annerledes tror jeg ikke er bra da. (Dina)

I bygda kan det derfor bli vanskelig å være den man er dersom man ikke ligner på de andre. Dette kan tolkes som om at den sosiale kontrollen blir for sterk, og dermed innskrenkes også friheten til å være seg selv. Man kan også se dette i sammenheng med dagens individorienterte samfunn, og hvordan idealet om å finne- eller være seg selv står høyt (Beck og Beck- Gernsheim 2001). Gullestad (1997) ser at hennes informanter av den yngre generasjonen vektlegger det å være seg selv i motsetning til de eldre som vektla det å være lydig da de vokste opp, og derfor mener hun at dagens foreldre, i større grad bør legge til rette

for at barna skal få være seg selv, i stedet for at de skal veilede dem i en bestemt retning. Selv om bygda ble knyttet til det å ha mye rom og bevegelsesfrihet for barna, så de at de sosiale forholdene i ei bygd kunne være til hinder for en annen form for frihet – frihet til å være seg selv uten at andre bryr seg.

[K]anskje, jo mindre miljøet er, jo mer vet folk om hverandre. Det er det som er bra med å bo på litt store steder, at man kan være litt mer anonym. Altså jeg synes det er veldig mye, og hører hele tiden hva alle andre holder på med, eller prater på butikken. Og alle vet alt om alle. (Geir)

Når den sosiale kontrollen blir for sterk innskrenkes også friheten til å være seg selv. Det er nettopp frykten for denne sosiale kontrollen som fikk noen av foreldrene til å verdsette enkelte trekk ved bylivet framfor livet på bygda. I lys av dette så de på det kulturelle mangfoldet som man har i en by som verdifullt. Både på grunn av den ovennevnte friheten, men også fordi barna da ”får et bredere syn på ting”. Dermed sammenfaller noen av mine informanternes verdier med foreldrene i Danielsens studie som så mangfold et viktig element for å skape kompetente og tolerante barn (Danielsen 2006). Likevel syntes ikke dette å være et like sentralt trekk i mitt datamateriale.

4.3.1 Lange avstander og mangel på tilbud

Bygda ble forbundet med lange avstander og mangel på tilbud. Det ble derfor tungvint å opprettholde og støtte opp under barnas sosiale liv og barnas deltakelse i ulike fritidsaktiviteter. De lange avstandene gjør at barna trenger transport og større praktisk oppfølging. Anders mente at det er...

...klart at i ei lita bygd på vestlandet så er det ikke sikkert at man har mange lekekamerater for barna sånn i nærheten. Hvis man må sette seg ned og kjøre fire- fem kilometer for å treffe venner, så er nok terskelen littegrann høyere for vår del. (...) ulempen med å flytte langt vekk er at man får lengre reisevei til jobb og skole, og da går mye av tida vekk til transport. Og den tida får man jo ikke igjen noe sted.

Å flytte ”langt vekk” kan her tolkes som en følelse av at bygda ligger langt unna det som er viktig å ha nærhet til som familie. Her ser man også at tidsaspektet spiller en viktig rolle. Livet går ikke av seg selv på bygda, det krever både tid og engasjement for å nå fram til de viktige arenaene som spiller en stor rolle i en families hverdagsliv. De lange avstandene så derfor ut til å bety et hinder for å opprettholde en aktiv og deltakende hverdag. Bygda blir i

lys av dette ikke bare geografisk avsidesliggende, men også avsidesliggende med tanke på utvikling. Noen av foreldrepårene så derfor på bygda i forbindelse med en tomhet som nesten kunne bli nifs. ...*det er litt sånn "the shining"-aktig der ute [på landsbygda]. Kornåkre og sånn. Spesielt om vinteren synes jeg det er litt sånn "ikke" der ute.*" (Bjørn)

I kontrast til byen tilbyr slik sett bygda en ubegrenset følelse av oversikt, og denne var for Bjørn ikke regnet som en positiv ressurs, snarere så den ut til å bety at du er avskåret i det du befinner deg på et sted som ikke følger med på resten av verden.

4.4 Landlig idyll, frihet og aktivitet

Gjennom mine informanters refleksjoner rundt hva de anså som mindre passende bosteder for barn kan man først og fremst se at de lener seg på en forståelse om en romantisk og nostalgisk barndom der barna får bevegelsesfrihet og frihet til å styre sin egen lek og tid, samtidig som de får frihet til å være seg selv. Byen begrenser bevegelsesfriheten gjennom sine trusler og bygda begrenser den umiddelbare muligheten til å delta i aktiviteter og være sammen med venner og den sosiale friheten. Hvilke forståelser av småbyen er det mine informanter har som gjør at de forbinder det med et ideelt sted å vokse opp? Et sted midt i mellom det urbane og rurale synes å kunne oppfylle foreldrenes krav om å innfri en barndom med trygghet og frihet på samme tid.

Selv om flertallet av mine informanter ikke kunne tenke seg å flytte ut på bygda ble stadig de landlige omgivelsene gjentatt som et udiskutabelt gode i familielivet og i barnas oppvekst. Som jeg så i kapittel 3 bindes den gode barndommen ofte tett sammen med den landlige idyllen (Jones 2000, Holloway & Valentine 2000a). Mine informanter syntes derfor også å lene seg tungt på denne forståelsen. Muligheten til å komme seg "*rett ut i skogen*" og å "*slippe barna ut*" uten å måtte passe på hele tiden, var derfor viktig. Flere av mine informanter hadde i lys av dette forlatt storbyen til fordel for småbyen nettopp fordi det ligger mer landlig til. Foreldrene på den engelske landsbygda idealiserer sin egen barndom i naturen (Valentine 1997). Også mine foreldrepar så ut til å ha denne nostalgiske forståelsen av barndommen i lys av minnene fra egen barndom.

[Hjembyen] hadde et større uteområde som man benyttet seg av, som var liksom en del av barndommen. Hytte på fjellet og veldig nært villmarka. (...) Jeg var jo veldig aktiv

da jeg var liten, både i innendørs og utendørs idrett, og gikk jo masse, masse på fjellet og fisket. (Bjørn)

Så jeg er veldig glad for at jeg fikk barndommen der, for det var helt fantastisk. Å bo der når du liksom var guttunge og spilte fotball og lekte i skauen og sånne ting. Så det var kjempefint! (Fredrik)

Gjennom Bjørn og Fredriks erindringer fra en barndom i naturen ser man også en forståelse av naturen som et udiskutabelt gode for barn. Dette er også framtrædende generelt i samtalene med mine informanter. Forestillingen om barnets sterke tilknytning til naturen skal ikke tas som gitt eller naturlig, men som kulturell hevd. Gullestad (Gullestad i Nilsen 2009:106). I Norge synes det generelt å være et stort fokus på naturen. Det store fokuset på at barn skal leve i pakt med naturen kan forklares i lys av at naturen har blitt brukt som en ressurs i nasjonsbyggingen av Norge som etter flere hundre år var underlagt Danmark. Naturen ble dermed en del av den norske identitetsbyggingen, og derav symboliserer den frie og urørte naturen friheten til et nyetablert Norge. Fokuset på at barna skal arve jorden vektlegger også betydningen av at barna skal tilbringe tid i naturen og bli bevisste med tanke på bevaringen av miljøet (Nilsen 2009:126-127).

Selv om mine foreldrepar hadde valgt et landlig, trygt og idyllisk bosted, så jeg at de i likhet med foreldrene på den engelske landsbygda i Valentines (1997) studie, syntes å utfordre dette synet gjennom behovet for oversikt. Dette behovet for oversikt viser til en underliggende forståelse om at det foreligger potensielle farer knyttet til bostedet. Mye av dette kan også forklares med at bostedet mine foreldrepar bor på, er i stor endring og på vei mot å bli mer urbant.

4.4.1 God romlig oversikt

Foreldrepårene begrunnet sitt bostedsvalg blant annet med at de på dette stedet hadde en romlig oversikt. Dagens foreldre har helt andre utfordringer enn generasjonene før dem. Et stadig mer uoversiktlig samfunn, og en stadig mer uoversiktlig framtid kan være grunnen til at akkurat dette med oversikt blir viktig for mine informanter (Beck og Beck- Gernsheim 1995).

Oslo for meg, det blir for stort (...) jeg roter meg alltid bort i Oslo. Jeg synes det er en fæl by å være i (...)Så (bostedet) for meg er sånn, jeg synes det er et trygt sted å være på, og det er overkommelig. (Christian)

Småbyen som bosted forsterket derfor Christians trygghet gjennom den romlige oversikten. Som jeg så i kapittel 3 kan meningen man legger i bestemte steder være formet av bestemte syn man har på barnet, og blant annet kan konstruksjoner av barn som små uskyldige *engler*, forme en forståelse av steder som truende farlige (Holloway & Valentine 2000, Valentine 1996). Dermed formes også et ønske om et sted som føles trygt nok for barna. For mine informanter syntes denne tryggheten å bety gangstier, geografisk spredt bebyggelse, trygge skoleveier og en generell landlig utforming av omgivelsene som er med på å gi dem en følelse av kontroll over barna. Elisabeth, spesielt, vektla denne tryggheten:

Trygt for barn, det er jo både i forhold til biltrafikk og busser og alt sånt som suser rundt (...) Her er det jo gåsti, eller en gangvei til skolen, så for meg er det helt uproblematisk å slippe ungene ut og la de gå.

Mannen hennes utdypet at dette var noe barna også selv satte pris på.

Det blir såpass lite at de kan ha oversikt. Det er sentrum, det er kinoen, det er (navn på badested), det er skolen, det er den andre skolen hvor de kan svømme (...) Så de har vært på alle stedene og kjenner det igjen (...) Det er stor gjenkjennbarhet og det liker unger. De unge liker jo rammer og liker å forstå hva som er rundt dem, så jeg tror at de trives veldig godt. (Erlend)

Her kan man se at den romlige oversikten ikke bare handler om foreldrenes trygghet, men også en forståelse av at barna setter pris på den, og ikke minst trenger den. Denne oversikten er såpass avgjørende for dem at familien kunne ikke levd det livet de har i dag hvis de hadde bodd i bykjernen med jobben som krever mye av dem og nødvendigheten av å ha selvhjulpne barn store deler av dagen:

Jeg tror at man hadde hatt litt mer vondt i magen av å bare reist på jobb en time før de skal på skolen hver dag og de bare må ordne seg selv og gå til skolen selv og hele pakka. (Elisabeth)

For Elisabeth betød derfor trygge omgivelser for barna, også større frihet for henne og mannen, og denne friheten hadde blitt innskrenket om de hadde bodd i en by. Dermed utgjør den romlige tryggheten frihet både for barna og for foreldrene. Et ønske om at barn skal klare seg selv, kan også være et ønske om at barna skal bli selvstendige. Flere av foreldrepårene vektla denne selvstendigheten:

Altså her kan de liksom seks-sju år, så kan du nesten gå litt ut å drive litt på egenhånd da. Så det tror jeg er positivt, og det kan man bli mer selvstendig av da. At ikke mamma og pappa alltid må være med. (Gunhild)

Av dette kommer det også fram et ønske som handler om noe mer enn bare trygghet – barnet skal få mulighet til å klare seg uten foreldre, ikke bare i lek men også når de skal komme seg til og fra skole, venner og fritidsaktiviteter. Ved at barna får frihet til å bevege seg på egenhånd, kan de derfor få mulighet til å utvikle sine ferdigheter, og stedets egenart har betydning i denne sammenhengen:

I: Hva tror dere at de har igjen for å vokse opp her? Hun: Det er umulig å si da, men vi håper jo de har igjen at (...)Så det er nok litt uavhengig av hvor vi bor. Men vi er veldig, her ligger det til rette for at de skal kunne, på en måte, ja både klare seg sånn i bymiljø fordi vi har sentrum nært, men også at de skal kunne klare seg ute, og at de skal lære seg å finne veien. Lære å orientere seg. Lære seg å være ute og klare seg sjøl, og få ting til. (Camilla)

På samme måte som mødrene i Bergens drabantby så også flere av mine informanter ut til å vektlegge barns romlige frihet i forbindelse med utvikling av autonomi og selvstendighet (Gullestad 1984/2001). Jeg skal i kapittel 5 se at foreldrepårene på samme tid, i stor grad bruker nærmiljøet som en arena for samvær mellom voksne og barn. Graden av romlige utfordringer barna får på det passende bostedet ses likevel som en udiskutabel gode for mine informanter. Foreldrenes store fokus på den romlige oversikten synes derfor å være styrt av en romantisk forståelse av barndommen, men også et syn på stedet som rent, og derfor er de tilbøyelige til å gi barna sine en frihet til selv å utforske nærmiljøet (Jones 2000).

4.4.2 Løse bånd og sosiale ressurser

Ønsket om sosial gjenkjennbarhet ser ut til å være gjennomgående i mine data, og dette knyttet mine informanter til sitt valgte bosted. Småbyen var mindre enn storbyen og derfor var det også lettere å få en sosial oversikt over hvem de andre var og hvilke verdier de hadde. Dessuten var det lett å komme i prat med folk og opprette kontakt.

Geografisk nærhet i sosiale relasjoner er særlig viktig når barna er små og tiden er knapp. Naboer blir venner, og venner kan bli naboer. Samtidig kan det utvikle seg et større nettverk av folk man gjenkjenner, hilser på og kanskje prater med (Wetlesen 2000:32-33).

Foreldrene tilbringer store deler av fritiden med andre barnefamilier, og ofte er dette impulsive møter på fellesarealer og uteområder. I denne sammenhengen fungerer barna som *sosiale katalysatorer* som binder mennesker i nærmiljøet sammen (Danielsen 2006:134). Det er enkle og uforpliktende møter med naturlige felles forankringspunkt i barna. Mange understreker nettopp dette med at det er uforpliktende, og at det derfor er en ønskelig form for sosial omgang.

Hun: Etter vi fikk barn så fikk vi mange bekjente (...) når vi fikk barn så ble vi jo mindre mobile, men da, og spesielt etter at vi flytta hit (nabolaget) så møtte vi mange mennesker i samme situasjon som oss – innflyttere som ikke hadde nettverk. Og da har vi jo, gjennom barna våre da, så har vi jo bygd oss opp det vi kaller et nettverk sånn at vi har muligheten til å spille på de hvis det skulle skjære seg med henting. Så har vi den muligheten. Han: vi kan ikke kalle det.... Nei altså, vi har... Venner, hva legger man i det? Hvor går skillet mellom bekjente og venner? Hun: De ligger vel et sted mellom bekjente og venner kan man si. Nettverk vil jeg definere dem som. Han: Det er sånn at man liksom er på middag hos hverandre og såne ting, men jeg vet ikke om man skal definere det som nære venner. (...) Det er nok mer barndomsvennene som er det. (Dina og Daniel)

Daniel og Dina gir en god beskrivelse av hvordan et slikt nettverk oppfattes og hvilken verdi det har. De beskriver en viss avstand til menneskene i nettverket sitt, og det synes å være en avstand som er ønskelig. Det er mennesker rundt familien som hovedsakelig er der på grunn av barna, men som ikke er basert på at foreldrene egentlig har noe til felles.

Vennene du treffer her er gjennom barna, det er sånn du treffer folk her. Det er jo foreldrene til barna du treffer. Det er jo ikke alltid sånn at de er en perfekt match for deg personlig, men man er sammen med dem fordi at ungene leker, og så skjønner man fort at det er veldig behagelig å enten ha besøk eller være på besøk så "slipper" du å leke med ungen din sjøl. (Bjørn)

Nærmiljøet kan fungere som en fin arena for å skape løse kontakter for å finne ut hvilken livsstil og hvilke verdier andre har, før man vurderer om det er grunnlag for å bygge nære relasjoner (Wetlesen 2000:224). De løse båndene har også en positiv egenskap i den forstand at de har en integrerende funksjon, og bidrar til en opplevelse av tilhørighet, hevder Wetlesen (2000:33). Mine informanter ser derfor en sammenheng med ulike bosteder og muligheten for å knytte disse tilsynelatende betydningsfulle båndene. De engelske landsbyforeldrene har en forståelse av at de på bygda fikk en følelse av *community*, og dette fungerer som en beskyttende ressurs i lys av de farene de forbinder med bostedet sitt (Valentine 1997). Også mine informanter så en beskyttende ressurs i de løse sosiale båndene.

Det er såpass fritt og trygt her enda synes vi, at de kan være ute i gata på feltet ikke sant. Eller på nabofeltet selv om det har vært tilfelle av voldtekt i nærheten her i fjor vinter, var det vel...som var ganske stygt. Og vi har snakka om det her i nabolaget at vi må... At vi lar ikke ungene gå alene rundt her. Men det går på en måte over litt. Vi er såpass på vakt alle foreldrene som bor her. Vi kjenner jo hverandre, så vi følger... vi ser så fort det er en bil som ikke hører hjemme her. (Christian)

Christian beskrev, i lys av den nevnte trusselen, et samhold som fungerer som et trygghetsnett rundt det lille nabolaget de lever i. Ønsket om å skape trygge rom rundt sine barn kan også ses i sammenheng med et samfunn som kan virke kaotisk og skremmende, og nettopp derfor stiller man andre krav til omgivelsene (Ziehe i Danielsen 2006:136). Dette samholdet kan også sammenlignes med den type samhold som Danielsen kaller *den rolige og landsbyaktige rammen* i et nabolag – et oppvekstideal for foreldrene i sentrumskjernen med et ønske om at barna skal vokse opp i trygge og gjennomsiktede omgivelser (Danielsen 2006:263). På denne måten ser det ut til at de lener seg på et imaginært fellesskap på lik linje med foreldrene i Valentines (1997) studie. Denne forståelsen av et fellesskap baseres på en følelse av *sameness* der man ser seg ut mennesker som har like verdier og oppdragelsesprinsipper spesielt med tanke på romlige begrensinger. Slik sett kan man føle seg trygge på at barna blir godt nok ivaretatt med hensyn til sine egne prinsipper (Valentine 1997). Dette kan også være mye av grunnen til at mine informanter i flere sammenhenger nevnte det positive ved å ha mennesker rundt seg som lignet dem selv eller som var i samme situasjon som dem selv. I norsk kultur er likhet et viktig grunnprinsipp for å skape kontakt og bånd med andre, og ulikhet kan derfor bli et hinder for opprettelsen av sosiale kontakter (Gullestad 1989). Derfor blir denne likheten også et nødvendig fundament for å skape dette *imaginære* fellesskapet som Valentine (1997) kaller det. I motsetning til foreldrene i Danielsens (2006) studie som tegnet et bilde av forstaden som en skrekkvisjon der det bare bor like mennesker ser man derfor at mine informanter vektlegger denne likheten som en ressurs i hverdagen.

Vi har jo mange venner som har barn på samme alder, og jeg vet det fungerer veldig bra med sånn følgeordning og at man bytter på å passe barna hvis man skal til byen og... I: Hjelpe hverandre? Bente: Ja. Bjørn: Spesielt i starten da vi flytta dit så var det veldig mange (...) småbarns... altså, typisk sånne som oss. (Bente)

De løse båndene ser derfor ut til å være verdifulle på flere måter. De har en integrerende effekt i nærmiljøet, de gir en ønskelig oversikt med en påfølgende trygghet på vegne av

barna, i tillegg fungerer de som en praktisk støtte i en ellers så hektisk og travel hverdag. De løse båndene i nærmiljøet ser derfor også ut til å være en substitutt for nær familie, som flere av mine informanter bodde langt unna.

4.4.3 Det praktiske aspektet

Danielsens informanter fokuserte på det praktiske aspektet ved å bo i den tette byen (Danielsen 2006). Også mine foreldrepar har et blikk på det praktiske ved sitt bosted gjennom at de har nærhet til fritidstilbud, skole, naturen og byen/sentrum. Gangavstand spiller også en stor rolle, med gangavstand kan barna, som nevnt ovenfor, ta seg til venner, skole og fritidsaktiviteter på egenhånd. Gunhild vektlegger det praktiske med å ha alt hun trenger like i nærheten.

[D]et at vi bare kan ta (barnet) rett ut døra og der nesten rett i skogen. Mye mer å finne på. Trenger ikke å reise for å finne en park eller finne en... eller finne et lekested liksom. Du har jo mulighetene rett utenfor døra. Nært skolen, nært barnehage, nærmiljø, og gangavstand, og trygg gangavstand. (Gunhild)

I tillegg sparer foreldrene tid på korte avstander, og det er tid som de kan bruke sammen som familie. Men, som nevnt innledningsvis, så er det ikke tidsaspektet det som mine informanter vektlegger mest i sin stedsforståelse, men den henger implisitt sammen med geografiske avstander. Jeg skal i kapittel 5 se at underliggende for de praktiske fordelene mine informanter ser i tilknytning til sitt bosted, også framkommer behov som er av en litt annen art enn de behovene som har blitt synliggjort i dette delkapittelet gjennom informantenes fokus på skjerming og trygghet.

4.5 Økende urbanisering

Som nevnt innledningsvis er stedet mine informanter har bosatt seg, i sterk vekst og også midt inne i en urbaniseringsprosess. Jeg ønsket derfor å inkludere dette som tema inn i min intervjuguide for å se hvilke tanker foreldrene hadde om nettopp dette. Informantene framviste generelt en positiv holdning til veksten. De anså dette som spennende, og her er det interessant å se at flere av dem satte pris på det mangfoldet veksten drar med seg. I tillegg så de gjennom dette økende mangfoldet også en økende mulighet for integrering og for å knytte de båndene som jeg over knyttet til en følelse av *community*.

Hun: nei, i forhold til at det er veldig mange innflyttere her så det er veldig mange som er i samme situasjon som oss egentlig. Og det er kanskje lettere å komme inn i et miljø også. I og med at ingen er veldig satt fra før. Han: mhm, ...mindre homogen masse, flere kulturer og... sånne ting som på en måte åpner det (...) (At man på stedet får et bredere perspektiv (Gunhild og Geir)

Flere så på veksten som en mulighet for å vanne ut den litt satte kulturen som er på bostedet, noe som vitner om at den likheten foreldrene verdsatte i forbindelse med å trygge barna ikke er enerådende i informantenes forståelse av en god sosial ramme på et bosted. Ingen nevnte i forbindelse med dette mangfold eksplisitt som en ressurs for barna, men det kom mer fram som en selvfølgelighet om at det var bra i et nærmiljø. Selv om alle syntes det var positivt at mange vil bo på stedet hadde likevel noen gjort seg noen tanker negative sosiale implikasjoner med veksten.

Jeg føler ikke at dette er som en by egentlig. Det er blitt stort, men jeg tenker ikke på det som en by. (...) Han: Hvis du spør Oslofolk så er jo [Stedet] bondebygda. (...) Og så er det den balansegangen da. Når skal det begynne å bremse? Så stoppe opp litt sånn at det ikke eksploderer. Altså trafikkmessig og.... Sånn at de ikke tillater og er liberalt på alt (...) Jeg er litt skeptisk til trafikkbildet og trafikkavvikling og sånne ting. (Fredrik og Frid)

[S]å kom det jo mer sånne gjenger og sånn hit. Hun: Men, det har ikke vært så mye. Han: ikke mye, men vi har merka forskjeller og så merker vi også at hvis man gidder å lese [lokalavis] som vi sjelden leser. (...) så ser du at det var alltid noe sånn der bråk på [stedet] da. Litt mer sånn der moderne type bråk enn det var før. Før var det sånn, et slagsmål eller noe sånt. Men nå er det mer sånn der gjengrelatert, og du ser gjengene som kommer fra [nabosteder], det er ofte samme gjengen som går igjen. Og det er det jeg tenker som negativt med at det er vekst da. (Christian)

Sitatene over viser til de farene jeg allerede har vært inne på som ligger til grunn for foreldrenes behov for å trygge sine barn – farer forbundet med trafikk og fremmede kriminelle mennesker. Veksten synes derfor for noen av parene å dra med seg noen assosiasjoner til det Valentine (1996) refererer til som truende offentlige rom. Noen forbinder også noen negative implikasjoner med veksten med tanke på et ønske om å ha avstand til andre og luft rundt seg.

Men det med at de bygger masse blokker i lille [stedets sentrum], det synes jeg blir feil. I: Hvorfor synes du det blir feil? Hun: Fordi stedsbildet vil få et helt annet preg med blokkbebyggelse enn.. Og det er allerede masse småbebyggelse rundt som har på en måte sjelen til [stedet] så kommer det inn momenter som aldri har vært der og forstyrrer nabolaget rundt. (Elisabeth)

*Det er jo litt spennende nå da i og med at de bygger så forferdelig mange leiligheter [på stedet]. Det skjønner jeg ikke helt hvordan skal gå. I: Hva tenker du på da? (...)*Hvor skal vi gjøre av alle?(Frid)

Derfor kan man også se de samme behovene: tap av kontroll og tap av oversikt gjennom informantenes refleksjoner rundt den økende urbaniseringen av bostedet, men ingen av dem ser på dette som noen enorm trussel. Truslene knyttet til tap av oversikt så i denne sammenhengen ut til å komme i skyggen av det mine foreldrepar så på som fordelaktig med å bo på et sted i stor vekst. Men, i følge Camilla er det likevel grenser for hvor langt det kan gå før det bikker over til å bli negativt.

Men jeg tror, hvis det blir Grünerløkka her [på stedet] så tror jeg ikke vi kommer til å bo her. Men det finner vi jo uansett... det vil jo ikke skje i morra på en måte. Det vil jo skje over lang tid uansett. Så vi får jo mulighet til å vurdere underveis. (Camilla)

De positive aspektene ved veksten nådde derfor en grense dersom det skulle ende opp med å bli tilnærmet det som kan anses som det erkeurbane, som Grünerløkka ofte representerer.

4.6 Bostedet og den gode barndommen

Å velge bosted er ofte vanskelig, og gjennom valgene man gjør viser det seg også hvilke idealer man har for sine barns oppvekst (Danielsen 2006:90). Normativ geografi refererer til hvordan man gjennom steder formidler hva som er bra, rettferdig eller passende for ulike grupper av mennesker (Cresswell 1996). Foreldrepårene jeg intervjuet har dannet seg meninger om hva som er best for barn i lys av ulike bosteder. Denne forståelsen ser i stor grad ut til å hvile på de stedsmytene som legges til grunn, og følgelig de romlige og sosiale dimensjonene som knyttes til disse mytene. Stedet som befinner seg midt i mellom den tette byen og bygda framkommer for mine informanter som det ideelle stedet for barn. Dette begrunnes hovedsakelig med muligheten for trygghet, men også med muligheten for å henge med på det som skjer av tilbud og sosiale sammenkomster, og dermed får barna både romlig og sosial frihet. Holloway så hvordan mødrene i de ulike bydelene av Sheffield følte på et ansvar i sitt foreldreskap rundt organiseringen av ulike omsorgsløsninger utenfor hjemmet (Holloway 1998). Man kan se at mine foreldrepar også føler på et bestemt ansvar gjennom konstruksjonene av det urbane og det rurale. De ønsker å kunne kombinere familielivet med fulltidsjobb samtidig som at barna blir fulgt opp uten å bli fotfulgt. På denne måten ser man at det skapes et ønske om frihet innenfor ganske strenge rammer.

Gjennom en balansegang mellom frihet og kontroll i sosial og romlig forstand, er det derfor to verdier som utkrystalliseres – trygghet for barna og praktisk tilrettelegging for familien med tanke på ulike tilbud i umiddelbar nærhet. Basert på en kvantitativ studie finner Bjørnskau og Hjorthol (2005) at de som bosetter seg i indre bykjerne i større grad vektlegger det praktiske aspektet ved å være i gangavstand til viktige aktiviteter og tilbud, nærhet til sentrum og nærhet til jobben, mens de som bosetter seg i ytre bykjerne vektlegger trygghet for barna, skjerming av trafikk og størrelsen på boligen (Bjørnskau og Hjorthol 2005).

Bostedsvalget til mine informanter faller ikke inn i noen av de ovennevnte kategoriene da de bor i en mindre småby som er i stor vekst, og som de selv betegner som et tettsted, og det er derfor interessant å se hvordan de her får en fot i begge leire selv om hovedfokuset synes å være på tryggheten. Det praktiske aspektet viser seg gjennom ønsket om nærhet til jobb, tilbud og betydningsfulle fritidstilbud og fritidsaktiviteter. Når de fleste av foreldrene ikke kunne tenke seg å bo i ei lita bygd med sine barn, vitner dette om noen andre idealer for foreldreskapet enn idealet om beskyttelse. I neste delkapittel vil jeg dykke dypere ned i bostedet gjennom å se nærmere på den betydningen foreldrene legger i de ulike arenaene i nærmiljøet som de spesielt knytter til dette bostedet. Med dette skal jeg vise at det framkommer flere idealer for barns oppvekst som ikke bare innbefatter behovet for trygghet. Gjennom foreldrenes ønske om trygghet kan man se en klar underliggende forståelse om at barna bør kunne ”slippes rett ut”. Ønsket om frihet på vegne av sine barn synes derfor å stå sterkt i mine informanters forståelse av den gode barndommen i landlig idyll. Gjennom sitt valg av bosted mener de at denne friheten kan innfris ved at barna får store muligheter for romlige utfoldelser som sikres gjennom sosial og romlig oversikt. I neste kapittel vil jeg se at denne friheten ikke helt ser ut til å innløses, og dette vises spesielt gjennom foreldrenes fortellinger om familienes helge- og hverdagspraksiser.

5 Barn og rom

I kapittel 4 har jeg gjennom et normativt geografisk perspektiv sett at mine informanter knyttet den gode barndommen sammen med et bosted de plasserer midt i mellom den tette byen og landsbygda. Dette begrunnet de hovedsakelig med et ønske om trygghet som samtidig innebar en frigjøring av barna. Foreldrenes ønske om et trygt sted både romlig og sosialt, kan knyttes sammen med et bestemt syn på barnet og barndommen som noe uskyldig og litt hellig. I tillegg har jeg også sett noen praktiske ønsker komme fram gjennom informantenes bostedsrefleksjoner, og disse vitner om at det ikke bare er ønsket om trygghet og frihet som styrer foreldrepårene.

Å fokusere på hverdagsrom er en annen måte å se på barndom på når man skal ha et romlig fokus (Holloway & Valentine 2000a). I dette delkapittelet skal jeg derfor se nærmere på hvordan foreldrene vektlegger de ulike arenaene som utgjør nærmiljøet i småbyen, og se hvorvidt disse forståelsene kan ses i sammenheng med de ovennevnte behovene om frihet og trygghet. Her skal jeg også se nærmere på foreldrenes praktiske fokus med nærhet til blant annet naturen og fritidstilbudene. Hvilke idealer kommer til syne gjennom foreldrenes forståelse av nærmiljøet? Også her skal jeg ha et overordnet normativt geografisk perspektiv for å belyse hvordan foreldrene trekker på forståelsen av de rommene de mener er spesielt passende for barn.

5.1 Ikke - organiserte rom

Hjem og hage syntes på mange måter å være viktig for mine informanter. Dette ga de eksplisitt uttrykk for gjennom fokuset på hva slags hjem ulike bostedsvalg muliggjorde. Årsaken til at de valgte å bosette seg på dette bostedet handlet i stor grad om at de fikk mer plass. Flere av dem forklarte hvordan ønsket om, og behovet for et romsligere hjem meldte seg i forbindelse med at de ble foreldre. Dagens foreldre er som nevnt involverte foreldre (Forsberg 2009), også når det kommer til bostedsvalg står barnet sentralt. Håkon og Hanna flyttet til dette bostedet fra en av Norges større byer og Håkon begrunner bostedsvalget sitt slik:

Etter at vi fikk barn fant vi ut at leiligheten vi bodde i i [byen] ble for liten for oss. Vi ville ha flere soverom og et romsligere hjem. Hjemmet blir jo mye viktigere etter man har fått barn. Det er jo liksom der man har basen sin, der barna skal vokse opp. Så det

at vi fikk mulighet til å kjøpe oss et hus for samme prisen som vi fikk en liten leilighet for i [storbyen] var ganske avgjørende for oss da vi flytta hit. (Håkon)

For flere av foreldrepårene ble ønsket om større bolig for kostbart når de bodde i byen, og derfor begynte de å søke ut. Premissene for bostedsvalg endret seg derfor etter at de fikk barn, og dette så jeg spesielt gjennom foreldrenes ønske om eget hus med hage. Danielsen (2006) ser at foreldrene i den indre bykjernen fokuserer sterkere på nabolaget enn på selve hjemmet. Mine informanter syntes i motsetning til foreldrene i storbyen, å ha et sterkere forhold til hjemmet i sitt bostedsvalg. Dette kan forklares med at hjemmets posisjon i forhold til nabolaget stadig synes å bli styrket fordi hjemmet er stedet for intimitet. Nabolaget må derfor konkurrere med tiden (Gullestad 1984/2001). Mange av mine informanter er pendlere og bruker derfor mye tid på å komme seg til og fra jobb. Også dette kan være med på å øke deres fokus på hjemmet framfor nærmiljøet. Foreldrepårene mine nevner derfor ofte hjemmets betydning i sine beskrivelser av hverdagen. De synes å fokusere mye på hjemmet i den forstand at det har en dypere betydning for familien. For nordmenn generelt spiller hjemmet en viktig rolle, og dette kan henge sammen med landets kalde klima og følgelig en større vektlegging av innearealene (Gullestad 1984/2001). Gullestad hevder at man gjennom nordmenns fokus på "hus og hjem" finner et rikt arsenal av symboler og verdier. Det er hjemmet som er selve kjernen for familielivet som er nordmenns stolthet, og viktigst av alt er det stedet for kos, varme, ro og trygghet. Denne varmen og tryggheten blir en motsetning til verden utenfor som er mye mer uoversiktlig og uforutsigbar (Gullestad 1984/2001).

Gjennom våre samtaler syntes det å ha et romsligere hjem også å være knyttet til å ha en egen hageflekk eller et eget uteområde. Hagen så også ut til å ha en helt sentral betydning for mine informantere forståelse av et godt hjem for familien.

Han: Altså jeg tror jo det at hvis du, hvis du har hage og... friområder du kan leke rundt i og sånn så tror jeg. Jeg tror i alle fall det er veldig positivt for barna. Hun: ja det tror jeg. Han: og så tror jeg det spiller en rolle i at når de selv blir voksne så tror jeg de også kommer til å trekke til et sånt type sted. Jeg tror at når du har vokst opp med litt grønt rundt deg å kunne gå ut på gresset fra terrassen og sånn så.. så tror jeg egentlig ikke, da er ikke en leilighet uten balkong et innbydende sted (Dina og Daniel)

Som jeg så i kapittel 4, så mine informanter det som svært verdifullt å kunne ha mulighet til å bare slippe barna sine ut der de kan leke fritt, gjerne på egenhånd. Parkene ble ikke sett på som bra nok i denne sammenhengen. De ligger langt unna, men det som synes å være ennå

viktigere er at de har en hageflekk som er bare deres. Parkene kan i denne sammenhengen representere det som er motsatsen – et offentlig rom. På lik linje med landsbyforeldrene knyttet derfor også mine informanter hagen til en mulighet for fri lek i trygge omgivelser (Valentine 1997). Dette kan nok også være årsaken til at hagen ble satt i kontrast til parken som et bedre uteområde for barna.

Nei altså. Jeg tror, det kan jo hende at det har litt med vår egen oppvekst. Vi er jo oppvokst i enebolig og sånn begge to og. Føler det er veldig, ja veldig koselig å bare kunne gå ut i hagen eller gå rett ut døra og så. Uten at det er noe skummelt på en måte. Og at du fortsatt har...ja, kan ha et oppsyn med barna dine når de er rett utenfor huset. (Gunhild)

Jones (2000) hevder at muligheten for fri lek ute gjør at barna får større rom for selvuttrykkelse og kreativitet gjennom at de selv kan få rom til å definere nærmiljøet ut i fra sin egen bruk av stedet (Jones 2000). Som jeg så av kapittel 4 anså mange av foreldrene landligere bosteder som mer frigjørende for barn. Den samme forståelsen kommer sånn sett også fram gjennom informantenes vektlegging av hagen. Hagen synes derfor å bety en umiddelbar tilgang til friluft i trygge og private omgivelser der foreldrene har full sosial og romlig oversikt samtidig som barna har en romlig frihet til å utforske og leke ute. Foreldrepårenes fokus på hus og hage kan tydelig knyttes til en symbolsk forståelse av det gode norske familielivet og den gode oppveksten. Og dette er med på å underbygge hjemmets økte status og at hus og hage har en normativ kraft i form av å skape den gode og trygge oppveksten for sine barn.

5.1.1 Barn skal være ute

Selv om hagen så ut til å symbolisere et privat og trygt uterom, kan man også se dette fokuset i sammenheng med informantenes store fokus på det at barn skal være mye ute. Skillet mine informanter skapte mellom det å være inne og det å være ute syntes å være skarpt. Jeg så at mine informanter forstod ”ute” som en sammensatt arena som blant annet bestod av hagen, gata, boligfeltet, skogen, akebakken, lekeplassen og den ville naturen.

I sin studie av bamsedagbøkene fant Haldar og Wærdahl (2009) at de norske foreldrepårene, i motsetning til de kinesiske, i stor grad skrev om naturopplevelser og friluftsliv. De kategoriserte derfor dette som *normer uttrykt gjennom rutiner og repetisjon* (Haldar og Wærdahl 2009). Et sterkt gjennomgående tema i mitt datamateriale er foreldrenes store fokus

på muligheten til å være ute. En typisk norsk idé om den gode barndommen er at barn skal vokse opp i et nærmiljø preget av trær, bekker, blomster og grøftekanter. Barndommen knyttes derfor ofte til et liv utendørs med fri utfoldelse, lek og vennskap (Gullestad 2001:23-24). Dette er blant mine informanter repetert gjennom deres fortellinger om hverdagen, egen oppvekst, ønsker for barnas oppvekst og valg av bolig og bosted. *Det er det jeg husker fra jeg var liten, jeg var jo alltid ute. Jeg var jo aldri inne. Uansett hvor kaldt det var eller hvor varmt det var så var vi alltid ute.* (Bjørn)

Mange av mine informanter snakket om egen barndom og det nostalgiske ved det. De syntes slik sett å knytte barn og natur sammen på en måte som de selv tok for gitt. I kapittel 3 gjorde jeg rede for skillet mellom *monomorfiske* og *polymorfiske* rom. *Polymorfiske* rom kjennetegnes ved å ha den egenskapen at de kan ha flere bruksområder for ulike brukere (Jones 2000). Det store fokuset på at barna må få være ute og leke, forstår jeg også i lys av at den sammensatte arenaen ”ute” byr på mangfoldige bruksmuligheter som mine informanter selv har erfart som barn, og følgelig ser de den store verdien det tilfører barnas liv, spesielt gjennom leken. Drabantbymødrene i Gullestads (1984/2001) knyttet leken ute i gata til barnas autonomi og utvikling av selvstendighet. Denne autonomien og selvstendigheten kan også ses i sammenheng med gatas *polymorfiske* egenskap.

Mitt datamateriale viser likevel at utearenaene ikke bare hadde en betydning knyttet til et fritt autonomt rom for barna, men også syntes det å være en høyt verdsatt arena for familien som helhet. Camilla og Christian viste at de i sin hverdagspraksis fokuserte sterkt på muligheten for å være ute så mye som mulig.

Han: Og da er vi ute hele tida både på sommer og vinter. Hun: ja vi er generelt glad i å være ute. Alle sier jo det, men vi er det helt bokstavelig da. Det er ikke bare at vi sier det, men vi er veldig mye ute. Så vi, nå i stad så kom vi vel inn kl sju, og da hadde vi akkurat rukket å komme inn og lagt de andre. Da har vi vært ute her og en tur nedpå lekeplassen og. Og så bare vært ute rett og slett. (Camilla og Christian)

Spesielt her kan man se at det å *bare være ute* synes å ha en verdi i seg selv, det er ikke *hva* de gjør som er hovedfokuset, men *hvor* de er – at de er ute. Selv om de har en hektisk hverdag bruker Camilla og Christian mye tid og ressurser på å være ute i friluft. *Og så har vi grilla pølser. Vi skulle egentlig gjøre det i skogen men vi endte med å gjøre det på verandaen for vi kom oss aldri ned til skogen.* (Camilla)

Gjennom å spise ute synes de å kombinere de vanlige hverdagspraksisene for familien som samvær og middagsmåltider med det å kunne være ute i friluft. Det at Camilla egentlig hadde et ønske om å spise i skogen, men endte opp på verandaen viser at det ikke alltid er gjennomførbart i hverdagen selv om de gjerne vil. Verandaen velges da framfor å spise inne, for da får de i alle fall spist ute i friluft.

En annen indikasjon på at verdien om å være ute satt dypt hos mine informanter er hvordan det implisitt ble tydeliggjort en pliktfølelse til å ta barna med ut. Dette så jeg både fordi verdien av å være ute gjennomgående ble hyppig repetert, men flere av mine informanter uttrykket også eksplisitt at de helst skulle vært mer ute enn de var. Slik lyder stortingsmeldingen med tittelen *Friluftsliv. Ein veg til høgare livskvalitet*:

Friluftstradisjonane i Norge er svært sterke. Friluftsliv har vore og vil framleis vere ein viktig del av vår kulturarv (...) Friluftsliv er en viktig del av vår nasjonale identitet. Ein stor del av den norske befolkninga utøver friluftsliv, det er brei politisk oppslutnad om temaet og friluftsliv er stort sett positivt profilert i samfunnsdebatten og i mediebiletet (St.meld. nr 39 (2000-2001), s.16/26)

Det sterke retoriske budskapet som ligger i denne stortingsmeldingen kan vise til hvordan det i en norsk kontekst hviler en forståelse om at friluftslivet er veien å gå for et lykkelig liv. Selv om alle foreldrene la stor vekt på nærhet til naturen og viktigheten av at barna skulle få være mye ute, var det imidlertid ikke alle av dem som tok i bruk naturen i så stor grad at de kunne betegne seg som skikkelige friluftsmennesker. Flere av dem følte på at hverdagen og tiden ikke alltid strakk til, likevel vektla de den positive betydningen av å bruke naturen eller marka.

I: Marka, bruker dere marka? Han: ikke så mye som vi burde ha gjort. Hun: nei vi kunne gjort det mye mer. Vi var flinke i starten. Han: nei det har ikke vært like flinke, (...) ja vi har en plan å sove ute og sånn, men det har vært på tankestadiet. (Anders og Anne)

Bruken av ordet *flink* viser her at de føler på et ansvar som de ser på som viktig, og følgelig hviler det en underliggende pliktfølelse på å ta barna med ut. I flere av samtalene med informantene så jeg den samme ansvarsfølelsen for å være ute med barna. Senere i kapittelet skal jeg se at det bak dette også ligger et ønske om utvikling på en bestemt måte.

5.1.2 Rom for samvær

Beck og Beck-Gernsheim (1995) legger vekt på hvordan foreldre- og barnrelasjonen ofte blir vår viktigste relasjon i dagens samfunn. Dette fordi andre relasjoner synes å være mer flyktige i det man bytter ut sine partnere og skifter arbeidssted og nabolag hyppigere. Fokuset på barna blir derfor spesielt stort da dette synes å utgjøre en av de få stødige klippene i våre liv (Beck og Beck-Gernsheim 1995:37). Dagens samfunn bærer samtidig preg av en økende institusjonalisering av barns hverdag, og hvor begge foreldrene ofte er i full jobb (Frønes 2003). Som jeg så i kapittel 3 følte de svenske foreldrepårene på en dårlig samvittighet fordi den tiden de tilbrakte med barna ble svært innskrenket på grunn av at jobben krevde så mye av dem (Forsberg 2009). Gjennom denne følelsen av at tiden ikke strekker til kan det tenkes at betydningen av de ulike arenaene rundt familien, i stor grad handler om muligheten for samvær. Dette så også jeg i mine intervju.

Spesielt hjemmet som symboliserer familiens mest intime sfære kan ses i sammenheng med et ønske om å ta igjen det tapte. Innenfor husets fire vegger oppnår man en form for autonomi, og dette ser spesielt ut til å være viktig for nordmenn fordi verdier som selvhjulpenhet og selvstendighet settes høyt (Gullestad 1984/2001). Å være selvhjulpen kan som en forlengelse av dette også ses i sammenheng med foreldre- og barnrelasjonen – at foreldrene tar over roret som ellers er styrt av skoler, barnehager og fritidsordninger. Med dette kan hjemmet representere en motsetning til den institusjonaliserte hverdagen med sin private og familiære atmosfære.

Flere av foreldrepårene beskrev en hverdag som var preget av mye logistikk der hvert enkelt familiemedlem skulle være på ulike steder til bestemte tider – jobb, skole, barnehage, SFO og fritidsaktivitetene tok derfor en betydelig bit av dagen.

[D]en høsten her har vært og kommer til å bli en sånn ekstremt opptatt høst. Vi skal reise en god del sånn i jobben begge to, så vi har litt sånn, veldig sånn overlapping. Den ene reiser når den andre kommer hjem, og så har vi måtte planlagt litt på det. Så akkurat denne høsten har vi mye opptatte helger at enten en av oss er borte eller at det er fotballcuper eller fotballcamp eller sånne ting. Men hvis vi har en helg fri, som vi normalt har innimellom så liker vi som regel å... Han: det beste er å være hjemme. Hun: det beste er å være hjemme å ikke ha noen planer. (Camilla og Christian)

Måten paret beskriver hverdagen sin i sitatet over viser til en hektisk hverdag. Det å være hjemme uten noen planer blir derfor noe som skjer unntaksvis og dermed kan det tyde på at

hjemmet får en litt eksklusiv betydning for familienes hverdag. Behovet for å være sammen med barna øker i takt med intensiviteten som skapes av jobb, skole og fritidsaktiviteter. Ønsket om å bruke tiden man har til rådighet fornuftig syntes derfor å komme som en følge av dette.

Så men, tenker den der tida mellom når vi er hjemme fra barnehagen og til han legger seg er jo fullt fokus på han egentlig. Den korte tida man har sammen i løpet av en dag.(...) Det er veldig fokus på han og hans, det er veldig på hans sine premisser i forhold til hva vi finner på. Veldig mye barneaktiviteter. (Gunhild)

Følelsen av å være hjemme synes derfor å handle om følelsen av hvor man *ikke* er, og dette kan illustrere hvordan hjemmet bærer preg av å ha en annenrangs posisjon i det senmoderne samfunnet der institusjonene og de offentlige rommene krever mer plass i barnefamiliens hverdag. Ivar Frønes (2003) beskriver den individualiserte familien som en smeltedigel av flere livsløpskarrierer hvor hver og en i familien har en rekke sekvenser som må planlegges nøye og kjedes sammen. Familien må derfor koordinere og time flere livsløpskarrierer i forhold til hverandre. Dette kompliserer familielivet da man må ta hensyn til den enkeltes livsløpskarriere samtidig som man har familielivet med barnet i sentrum (Frønes 1997:67). Hjemmet er derfor arenaen for familien, der foreldrenes mulighet til å ta tiden tilbake gjennom et meningsfylt samvær med barna. Mine informanter forteller at det å være hundre prosent til stede når man først er hjemme derfor blir viktig, og at alt annet skal legges bort når man kommer hjem.

De viktigste det må være at, for min egen del da så er det det at jeg er hjemme. Altså jeg jobber ganske mye, men når jeg er hjemme så er jeg hundre prosent til stede. Altså det er ikke sånn, da flyr jeg ikke rundt med...Selv om det står både ipader og pcer her, så sitter ikke jeg og sjekker mail og leser mail og sånn, og er halvt til stede på jobb og halvt til stede her. Da er det hundre prosent på jobb, og hundre prosent på, på hjemmebane når man er her. Det tror jeg er egentlig det viktigste. At det ikke er sånn der "nei, vær stille pappa skal bare gjøre det, pappa må bare gjøre det og..." Det får vente. Så det å være til stede det tror jeg er viktigst. (Daniel)

Frønes (2003) betegner dagens familier som individualiserte og barnesentrerte.

De fleste foreldre er oppmerksom på "hjemmets betydning". Foreldre leser og bygger med legoklosser, de bekymrer seg og lurer på hvordan det går med skole og lekser. Det er neppe urimelig å hevde at foreldre i større grad enn tidligere ser på sin innsats som avgjørende for barnas framtid (Frønes 2003:70).

Denne innsatsen som Frønes skriver om, ser ut til å prege mine informanternes forståelse av hjemmet og hva som skal gjøres og ikke gjøres når man er hjemme. Kvaliteten er her viktig, og på denne måten kan man se det samme behovet som Forsberg (2009) så hos de svenske foreldrepårene, der kvaliteten skulle veie opp for mangelen på kvantitet. Gjennom mangelen på kvantitet så Danielsen (2006) et behov hos foreldrene i bykjernen om å fryse fast familietiden. Tidsfølelsen i hjemmet og tidsforståelsen på arbeid var derfor ulike. På jobb hadde man en følelse av å komme seg framover, mens hjemme hadde man en følelse av å holde fast ved noe (Danielsen 2006). Også hos mine informanter viser dette ønsket seg gjennom å kapsle inn familien i hjemmet og forsøke å prioritere dette samværet.

Han: Så er det gjerne noe sosialt enten lørdag eller søndag, men vi pleier å begrense det sosiale sånn at det er én dag. At det ikke blir at vi går trør oppå andre familier eller venner gjennom hele helga. I: hvorfor det da? Han: Nei, det handler litt om å bare ta det litt med ro, slappe av. Ikke måtte forholde seg til andre mennesker eller en annens familie. I: Det er viktig? Han: ja, altså jeg ser jo i perioder hvor vi har ikke hatt denne regelen så har det blitt at helga går veldig fort og så er det mandag igjen. Og så er det fredag, og så blir det påan igjen og du får aldri slappa av. Så jeg har i alle fall behov for å være litt for meg selv, bare med familien. Det merker jeg på ungene også, at det blir litt rolige når de bare er sammen med oss. Hvis det ikke skjer noe og vi bare er ute i hagen og koser seg og det blir avslappende. Så ser du at de trives med det, men å bare å være sammen med hverandre. Trenger ikke skje så veldig mye, men at de slipper å måtte forholde seg til veldig mange andre mennesker. Det setter jeg pris på i alle fall. (Erlend)

Sitatet over er et eksempel på hvordan Erlend gjør denne ”innkapslingen”.

Det var imidlertid ikke bare hjemmet som så ut til å ha denne helt særegne funksjonen for samvær. Også gjennom det store fokuset på å være ute i naturen og ute i nærmiljøet så jeg at det i aller høyeste grad handlet om en mulighet for samvær for familien eller mellom foreldre og barn. Selv om de syntes å vektlegge barnas mulighet for å løpe fritt ute i hagen og i nærmiljøet, så jeg likevel gjennom deres planer og fortellinger om hverdagen at dette også i stor grad handlet om et kvalitetssamvær som familie. Her så jeg et skille mellom helgene og ukedagene, der spesielt helgene ble møysommelig brukt til å gjøre betydningsfulle ting sammen. Flere nevnte at ideen om å være på kjøpesenteret med barna på en lørdagsformiddag var svært lite fristende. Når jeg samler opp helgeaktivitetene foreldrene forteller om, ser det i stor grad ut til å dreie seg om det å være ute. Her snakket de om sykkelturner, skitur, spaserturner, i akebakken, på toppturer og teltturer.

Hun: Og søndagen prøver vi å ha utflukter. Han: Mhm, nå var vi jo på firetimers sykkelstur på søndag, og så til (navn på fjell) og. Det har skjedd litt. (Daniel og Dina)

Hun: Så da pleier vi å trille eller gå i skogen og ha bål eller (...) Han: Menn tar gjerne med seg barna ut i skogen for å gå en tur. Eller hiver de bak sykkelen, eller... Skjønner du hva jeg mener? (Bente og Bjørn)

Her er det interessant å se at også gata og nabolaget som ligger nært hjemmet, og som ofte ble knyttet til en mulighet for å ”slippe barna rett ut” også har en bestemt samværsbetydning for foreldrene. *Han: Men vi elsker jo å være ute da og, å ta med akebrett og bare være ute for å komme oss ut. Det er liksom en sånn vane ettermiddag at vi skal ut og det vil ungene og. (Christian)*

Christian har som vane å gå ut hver dag sammen med barna, og det er gjerne etter at de har kommet hjem fra jobb, skole eller barnehager. Å være involvert foreldre i dag handler om noe mer enn å være tilgjengelig på den måten 50- talls mødrene var, slik Danielsen (2006) beskriver det. Det å være ute og leke sammen med barna er derfor en norm av den nyere tiden, og er dermed en forpliktelse som dagens foreldre tar på alvor.

Rom for familiesamvær kan ha to ulike betydninger – et fysisk rom for å være sammen i, men også å skape rom i en hektisk hverdag for samvær med familien. I sammenheng med dette har jeg sett at spesielt hjemmet får en hellig betydning i lys av begge disse betydningene. Lareau (2002) beskriver arbeiderklasseforeldrenes oppdragelseslogikker og hvordan den bærer preg av *naturlig vekst*, gjennom at barna blant annet løper fritt rundt i nabolaget og leker med andre barn. Dette synes å være et ideal også for mine informanter. Likevel viser deres snakk om praksis noe annet gjennom den sterke vektleggingen av samværet i de ulike arenaene.

Refleksjonene rundt de uorganiserte rommene preges av idealer om barns frie ferdsel og lek ute i friluft. Dette kan ses som en forlengelse av deres valg av det å bosette seg i småbyen, og hvordan det her er muligheter for å frigjøre barna i trygge omgivelser. Med sine ønsker og praksiser for hverdagen vises derimot et sterkt ideal om også å være sammen med barna i disse rommene. Bruken av rommene og refleksjonene rundt rommenes betydning synes derfor å vise to ulike foreldreskapsideal – en sterk grad av *involvering* og et ønske som kan knyttes til en logikk om *naturlig vekst* (Forsberg 2009, Lareau 2002).

5.2 Organiserte rom

Til nå har jeg presentert de rommene i barns hverdag som ikke er planlagt på forhånd eller organiserte i den forstand. I disse rommene ligger organiseringen og struktureringen av aktivitetene enten i barnas egne hender eller i foreldrenes. Som jeg har nevnt tidligere, kan repetisjoner være indikatorer på hva slags normer som er gjeldende i ulike kulturer eller kontekster (Haldar og Wærdahl 2009). Ved siden av det å være ute eller å være i naturen snakker mine informanter gjennomgående om fritidstilbud og fritidsaktiviteter. Bostedsvalget var viktig med hensyn til graden av tilbud, men i tillegg så jeg også at hverdagen i stor grad var strukturert rundt barnas organiserte fritidsaktiviteter. Kultur- og fritidstilbudene er i motsetning til skole og barnehage ikke obligatoriske arenaer for barna, og barnas grad av deltakelse i disse rommene ligger derfor i stor grad i hendene på foreldrene. Alle mine informanter vektlegger det å ha ”*masse aktivitetstilbud*” for barn, og to av foreldrepårene som ennå har ganske små barn er mest opptatt av hvilke kulturelle tilbud som finnes med tanke på underholdning og aktiviteter som teater, kino, badeland og alpinbakker, mens de med eldre barn er mer fokusert på de organiserte fritidsaktivitetene. Generelt synes det å handle om arenaer der barna deres har muligheter for å utvikle seg.

Han: Så er det jo bra med aktiviteter, utviklingsarenaer er viktig. I: Utviklingsarena. Hva legger dere i det da? Han: Da mener jeg at de får utvikle sine motoriske ferdigheter, og at de får utvikle seg faglig når de begynner på skole og sånne ting. At de ikke ender opp med å få en skjev start på livet pga at de har gått på en dårlig skole for eksempel. At de faktisk får utnytta og utvikla evnene sine. At de ikke bremses av omgivelsene sine. (Anders)

At barna skulle få nødvendig stimulus var noe alle foreldrepårene var opptatt av, og spesielt det å kunne velge mellom ulike aktiviteter var verdsatt i forbindelse med dette. Et ”*bredt spekter av tilbud*” er derfor viktig for Anders, og det er han ikke alene om å synes. Alle mine informanter fokuserte på hvor viktig det var at barna deres skulle ha stor valgfrihet, ikke bare med tanke på fritidsaktivitetene, men også med tanke på valg for fremtiden. I kapittel 3 gjorde jeg rede for hvordan amerikanske og engelske middelklasseforeldre syntes å organisere barnas fritid ved spesielt å legge vekt på deres deltakelse i organiserte fritidsaktiviteter (Lareau 2002, Vincent & Ball 2007). Flere av mine informanter gir beskrivelse av hverdagen der de organiserte fritidsaktivitetene blir ansett som en naturlig og viktig del av fritiden.

Og så er det fritidsaktivitet som regel hver eneste dag med en av dem, enten turning, dansing eller fotball. Så da er det, når han er hjemme da, at en er hjemme og begynner med middagen og en kjører litt hit og dit. Og noen ganger så er det to ting samme dagen, så det er litt sånn overlapping. Så spiser vi som regel da middag når vi kommer hjem fra fritidsaktivitetene. (Christian og Camilla)

Lareau (2002) beskriver måten de amerikanske middelklasseforeldrene oppdrar sine barn på som en *intensiv foredling* som er fokusert på barnas framtid og hvordan de på sikt skal få et produktivt og lykkelig liv. Med å skape et produktiv og lykkelig liv på sikt menes det muligheten til å oppdage sine innerste evner og kvaliteter gjennom å prøve ut ulike berikende aktiviteter. Med dette oppdras barn til å bli selvutviklende subjekt i tråd med individualiseringens viktigste prinsipp (Vincent & Ball 2007:1070). Det kan derfor tenkes at også mine informanter hadde et blikk på fremtiden når de vektla aktivitetstilbudene i så stor grad som de gjorde. Dette poenget ble bare ytterligere understreket i det de aller fleste av informantene så det som svært viktig at barna deres skulle bli i stand til å ta sine egne valg med tanke på utformingen av framtida. Erlend hadde reflektert over dette og ga en god beskrivelse av hvordan han så en sammenheng mellom riktig stimulering og valgfrihet i fremtiden.

I: Hvilke ønsker har dere for framtida til barna deres? Har dere tenkt på det? Han: ja, det har jeg tenkt på. Vi skal legge såpass mye tid i formingen av de og oppdragelsen av de at de har valgfrihet når de kommer på når de blir gamle nok til å ha vett sjøl for å si det sånn, at de har valgfrihet. Og når de er fem år og når de er sju år så har de ikke valgfrihet, da blir de formet av foreldrene i veldig stor grad. Så, hvis foreldrene tar de på aktiviteter. Hvis foreldrene får de til å forstå at skole er viktig, at de henger med på skolen og... får de gode verdiene der så har de valgfrihet i den alder av 15, 16, 20 år ikke sant. Men, hvis man ikke gjør dette her riktig som forelder i småbarnsfasen fram til de får vett. Så kan man altså sørge for å ødelegge ungene og sørge for at de ikke har de samme mulighetene når de skulle begynne å ta valg. (Erlend)

Erlend la spesielt vekt på skolen og aktivitetene i sammenheng med formingen av barna. Som jeg så i kapittel 4, har Gullestad (1997) sett hvordan det i norske familier i løpet av periode på 50 år har skjedd en retorisk endring fra å vektlegge ”*lydighet*” til ”*å være seg selv*”. Dette ser hun i sammenheng med de endringene som har skjedd i arbeidslivet med tanke på at det har blitt mindre hierarki, større krav om kreativitet og større fleksibilitet, og at man kan trekke en parallell mellom disse endringene og endringer i foreldre- og barnrelasjonen (Gullestad 1997). Det store fokuset på utviklingsarenaer og fritidsaktiviteter kan sammen med informantenes vektlegging av at barna skal være i stand til å ta egne valg, ses i sammenheng

med de kravene det moderne samfunnet stiller til oss som individer. Mine informanternes repetisjoner kan derfor vise til normer om at barn skal stimuleres, og at dette er en plikt man har som foreldre til å følge opp.

Tenker at det er viktig å stimulere. Stimulere barna fra de er ganske små egentlig. Han: la de få lov til å være med liksom å gjøre ting da. Hun: oppmuntre, rose ting som er bra og. Han: lære av mestring. Sånn som vi spilte bowling på gulvet her i dag. Det var morsomt når han fikk det til da, det ser du. Så det er viktig da at de føler mestring. (Gunhild)

Hun: Ja, det er veldig viktig at vi som foreldre følger med på hva de gjør og sånne ting. Og for meg så er det i hvert fall viktig hva hun har lyst til å være med på dans da, at hun får være med på en eller annen form for dans. Og samme med svømming at vi samtidig da prøver og så si at to aktiviteter er nok for vi har såpass mye lekser. Så egentlig i en periode, så hadde det vært nok å vært med på en ting egentlig. Og siden hun er i den alderen hun er [7 år] så er vi avhengige av at vi må følge og bringe og sånne ting. På de aktivitetene. Han: Man må jo, du må jo alltid bremse dem i den alderen. For de vil egentlig ofte være med på alt så du må liksom prøve å legge inn litt roligere perioder innimellom sånn at de får gjort andre ting ikke blir helt utslitt. Det er noen som, jeg tror det er noen som kanskje er med på litt for mye noen ganger. At det er fullt kjørt hele uka (Frid og Fredrik)

I sitatet ovenfor ser man ved siden av pliktfølelsen også en viss skepsis til at barnet skal delta i for mange aktiviteter. Likevel snakket Frid og Fredrik mye om fritidsaktivitetenes sterke betydning for barns oppvekst. Hvor mye aktiviteter barna faktisk deltok på varierte veldig blant mine informanter. Noen hadde mange aktiviteter i uka, mens andre har én eller to. Fredrik og Frid var av de som syntes det kunne bli litt for mye, derfor begrenset de det til to ganger i uka. Alle mine informanter hadde til felles sitt store fokus på disse aktivitetene, så normen var derfor tydelig gjennom deres idealer for en god oppvekst med stimuli.

En annen forklaring på at fritidsaktiviteter blir ansett som viktig i barns oppvekst kan være synet på barna som sårbare ovenfor trafikk og rusproblematikk. Foreldrene i Valentine (1996) fryktet ungdommenes ferdsel i trafikken og bruk av rusmidler, og for å holde barna sine unna ”gata” fokuserte de på at de skulle delta i organiserte fritidsaktiviteter. Fredrik hadde gjort seg noen lignende tanker:

I: har dere noen refleksjoner rundt [bostedet] som oppvekststed for barn? Han: jeg tror det kan være litt begge deler. Altså, det er jo ikke noen hemmelighet at det er klikker på (bostedet) og i området som ikke er så bra. Men det har det vært i mange år. Altså det har vært stoffmiljøer og sånn her så lenge nesten jeg kan huske. Men det er bra med

tilbud så det er klart at det. Hvis man som foreldre liksom er litt påpasselig og kanskje prøver å følge opp av det du kan sann sett, så tror jeg at det finnes mer enn nok av tilbud og muligheter for unge og barn. Aktiviteter og, det er jo mye som tilbys sann sett.
(Fredrik)

Aktiviteter og tilbud synes derfor å være det som holder barna unna rusen og de dårlige miljøene. Holloway & Valentine (2000b) er, som jeg har sett i kapittel 3, opptatt av hvordan de kontrastfylte synene på barna som engler er med på å skape en forståelse av at barn skal beskyttes fra de offentlige rommene, dette fordi man frykter for fremmede eller for trafikk. Dermed søker man å begrense barnas bruk av de offentlige rommene ved eksempelvis å oppmuntre dem til å tilbringe tiden sin i organiserte aktiviteter, på denne måten får man større kontroll og følelse av trygghet (Holloway & Valentine 2000b:777). De organiserte aktivitetene kan derfor også bety et trygt og ordnet sted som forsikrer foreldrene om at barna er i trygge hender, framfor at de er i fare for å bli eksponert for de truslene de offentlige rommene kan bære med seg. Med tanke på veksten var noen av parene bekymret for ekspansjonen av de dårlige miljøene. Paradokset var at de og flere av de andre parene samtidig vektla at veksten hadde en svært positiv betydning for utviklingen og mangfoldet av fritidstilbudene på stedet.

Foreldrenes store fokus på fritidstilbud og fritidsaktiviteter kan derfor ses i sammenheng med en ansvarsfølelse som omhandler å gi barna viktige utfordringer som de kan vokse på. Det å stimulere sine barn ser slik ut til være en oppgave som mine informanter ser som svært viktig.

5.3 Selvstendighet og fysisk aktivitet

Informantenes store fokus på fritidsaktivitetene kan som nevnt belyses gjennom normer om at barn bør stimuleres og at dette er de voksnes plikt. Dette er idealer som også kom fram da foreldrene snakket om naturen. Mine informanter knyttet en sterk link mellom naturen og mulighetene for fysisk aktivitet – å være ute betød derfor å være i aktivitet. Og flere av dem forklarte hvordan de syntes det var viktig at barna var ute framfor å sitte inne og spille spill eller se på TV. Lareau (2002) så at spesielt middelklasseforeldre så på TV som en mindre bra aktivitet å holde på med, og at de heller foretrakk at barna drev med andre mer ”betydningsfulle” ting. Spesielt så disse foreldrene at den formen for stimuli barna fikk gjennom TV ikke kunne måle seg med andre former for aktiviteter som eksempelvis de organiserte aktivitetene. Noen av mine informanter snakket om det å være ute som en

motsetning til å sitte inne foran TVén eller dataen. *Jeg innbiller meg at å vokse opp sånn som våres barn gjør at det er lettere for de å være fysisk aktive. Å slippe de ut å løpe i skogen rundt her blir jo brukt mye (...)* (Dina)

Også Elisabeth så en sammenheng med naturen og muligheten for fysisk utfoldelse:

Så, det med å dra ut i naturen, jeg har lyst til at de skal bli glad i naturen også. Og så eh... er jeg opptatt av at de skal holde seg i bevegelse å få muskulatur og det sunne i det å bevege seg. (Elisabeth)

Nilsen (2009) hevder at forståelsen om at barn skal vokse opp i nærhet til natur er sosialt konstruert, og viser gjennom sin studie av naturbarnehagen at det foreligger en forståelse om at barna lærer om bekledning, utstyr, selvstendighet og utholdenhet ved å være ute i naturen (Nilsen 2009:122). Det er altså visse former for utvikling som kan ses i sammenheng med det å være ute i naturen som synes å være høyt aktet. Poenget med fysisk aktivitet som en viktig form for utvikling kommer også fram gjennom hvilke fritidsaktiviteter de anser som bra.

I: hvilke tilbud og muligheter er det dere synes er bra da, eller viktig for barn? Han: nei, altså jeg. Det å kunne være på sport eller idrett, dans. Vi har alpin, skimuligheter. Hun har jo vært med både på svømming og dans og kjørt slalåm egentlig i flere år. (Fredrik)

Også i hagen har barna muligheter for å få en viktig form for læring som kan komme dem til gode senere i livet.

Han: (...) og det har vært så artig å ha dem ute der, og de har syntes det har vært helt topp. Klatra i stigen og ramla ned og... sånn der. At du kan være ute, men at du samtidig er på din egen eiendom da. Jeg tror de har godt av det. Hun: Ja, det tror jeg også. Å lære seg sånne hverdagslige ting og hva som faktisk må gjøres. Jeg tror at hadde vi bodd i en leilighet på Grünerløkka, så hadde de sikkert ikke visst hvordan man skulle klippe gress eller plante blomster i et blomsterbed eller kosta gårdsplassen eller hva som helst. Han: Det er jo ikke alle sammen som orker da å ha det sånn heller, altså det er jo lett vint å ha en leilighet. Men det er nå slik vi har valgt å ha det da. (Camilla og Christian)

Aktivitetene som blir beskrevet i sitatet over blir knyttet til en læring om livet og hvordan livet er og skal være. Det å være i hagen betyr i lys av dette en læringsarena som forbereder barna på livet. Flere av mine informanter synes også å ha en forståelse om at læring og utvikling er en tilleggsgevinst til den fysiske aktiviteten.

De klatrer i trær og ramler ned. Sånn som mellomste i går og slo seg ordentlig. Men det er liksom en del av det å vokse opp da og ha friluft. For ho ville jo opp. Jeg var ute i garasjen og hun ville jo klatre i trær og var ikke skremt. Hun synes det var bare artig, selv om hun var skikkelig trist i går da ho slo seg. Hun fikk jo skrubbsår oppover hele ryggen. Hun snakka jo om i dag at hun skulle klatre i trær. (Christian)

De stimulerende funksjonene som blir knyttet det å være ute i naturen er derfor av en slik betydning at informantene streber etter å fylle barnas hverdag i størst mulig grad med det de anser som ”sunne” aktiviteter. Det er nok også derfor foreldrepårene i stor grad fokuserer på at helgene, ettermiddagene og feriene skal fylles med uteaktiviteter og turer i skog og mark

5.4 Ulike rom, ulike idealer

Sammenhengen mellom foreldrenes romlige konstruksjoner og konstruksjoner av barnet kan også ses gjennom mine informanternes forståelser av de ulike hverdagsrommene. I dette delkapittelet kan dette spesielt vises gjennom dikotomier. Den første dikotomien man kan se er skillet mellom de offentlige og private rommene. Betydningen av de rommene som foreldrene og familien selv styrer og planlegger synes å bære preg av en viss eksklusivitet. Barnet har behov for å vokse opp i trygge og forutsigbare omgivelser både med tanke på de fysiske utformingene, men også med tanke på de omsorgspersonene som er tilgjengelig der. Hjemmet, hagen og naturen muliggjør en sfære som er frakoblet det vanlige hverdagslivet og de kravene som forbindes med dette. I lys av dette synes de å knytte barnet til disse rommene fordi de er beskyttende, men også frigjørende både med tanke på romlig frihet, og også med tanke på frihet til å være seg selv. I tillegg får barna vært sammen med sine aller nærmeste gjennom et dypt og meningsfylt samvær enten ute, i naturen eller i hjemmet. På samme måte som i kapittel 5, ser jeg også her en forståelse av et sårbart og uskyldig barn med påfølgende behov for beskyttelse (Stefansen og Farstad 2010, Valentine 1996).

Den andre dikotomien man kan se er skillet mellom det å være inne og det å være ute. Forståelsen om at barna ikke skal sitte inne hele dagen sitter sterkt inne hos mine informanter. Å være ute tilbyr muligheter for en sunn og aktiv hverdag der barna også lærer og blir selvstendige. Uterommene ser derfor ut til å ses i sammenheng med det sunne og nostalgiske, noe som er urørt av menneskenes inngripen. Her får barn mulighet til å leke i de samme omgivelsene som generasjonene før dem har lekt i, og her synes nostalgien derfor å spille en sterk rolle. Barn hører hjemme i friluft for slik har deres foreldre og foreldrene deres

igjen også lekt. I lys av dette har barnet også en hellig betydning som er knyttet til naturen og det uskyldige med den. Barnet som engelen kommer derfor her til syne (Jenks 2005, Valentine 1996).

Den tredje dikotomien viser seg gjennom skillet mellom organiserte og ikke-organiserte aktiviteter. Hverdagsrommene ser ut til å ha flere til dels motsigende betydninger. Betydningen av de organiserte rommene kan først og fremst ses i sammenheng med en ansvarsfølelse for at barna skal få tilmålte utfordringer og stimuli. De organiserte fritidsaktivitetene er passende trolig fordi de er voksenstyrte og innebærer det som forbindes med sunne aktiviteter. I tillegg blir de av samme årsak betryggende gjennom sin organiserte natur og gjennom nærværet av voksenpersoner. Barnet kan i sammenheng med dette både ses som uskyldig og robust, med tilsvarende behov for beskyttelse og stimuli. Ikke-organiserte aktiviteter som fri lek ute er ønskelig i form av frihet, men likevel ser jeg også at TV-titting og dataspill ikke ses som like gode aktiviteter som eksempelvis de aktivitetene som foreldrene knytter til fysisk utfoldelse og utvikling av selvstendighet. Organiserte og ikke-organiserte aktiviteter synes derfor å konkurrere litt med hverandre.

I dette delkapittelet har jeg sett at det sterke ønsket om frihet for barna som tydeliggjøres i kapittel 4, ikke ser ut til å innløses i den grad det store fokuset på det skulle tilsi. Dette ser i all hovedsak ut til å skyldes foreldrenes ønske om å tilbringe meningsfylt tid *med* sine barn (Forsberg 2009). Denne tiden bruker foreldrene til å være til stede i nuet, men også til å gjøre aktiviteter med barna som de anser som sunne, viktige og stimulerende.

6 Sammensatte idealer - en distinkt kulturell logikk

Steder kan bli brukt for å konstruere et normativt landskap, og på denne måten overføres det ideer om hva som er passende og hva som ikke er passende (Cresswell 1996). Ved å se hvordan barn knyttes til bestemte steder, kan man også se en forståelse av hva som er en god barndom. I de to foregående delkapitlene har jeg gjennom informantenes stedrefleksjoner sett hva de regner som et ideelt bosted for barn og hvordan de vektlegger bestemte hverdagsrom i nærmiljøet i tilknytning til dette bostedet. Av disse kommer det til syne idealer både med tanke på beskyttelse og med tanke på stimulering. I kapittel 3 gjorde jeg rede for tidligere forskning gjort på foreldreskap, og gjennom disse kan man se at idealer som beskyttelse og stimuli ofte har blitt sett på som kontrastfylte idealer både med bakgrunn i foreldrenes bostedsvalg og klassetilhørighet. Jeg ønsker derfor å undersøke hvordan foreldreskapet i denne studien gir mening. Kan også dette foreldreskapet kjennetegnes av en egen kulturell logikk på samme måte som foreldreskapene Lareau (2002) presenterer? Hvordan kan dette foreldreskapet ses i sammenheng med verdiene for *naturlig vekst* og *intensiv foredling*? I besvarelsen av min hovedproblemstilling om hva slags konstruksjoner av barndom og foreldreskap som kommer til syne gjennom et stedsanalytisk perspektiv, er det nettopp disse spørsmålene jeg vil behandle i det følgende delkapittelet.

6.1 Stedene og idealene

Som jeg så i kapittel 3, kan et involvert foreldreskap artikuleres både gjennom tid *for* barna og tid *med* barna, der tiden *med* barna er spesielt ønsket da man gjennom dette søker å skape nære relasjoner til sine barn i en hverdag der jobb, barnehage og skole opptar mye tid (Forsberg 2009). I mitt datamateriale kan man se at også mine informanter lener seg på disse normene for et involvert foreldreskap. Gjennom sine bostedskrav og vektlegging av ulike arenaer de anser som viktige for barnas oppvekst, kan man se en form for involvert foreldreskap som kan refereres til den tiden de tilbringer *for* sine barn. Forsberg (2009) så at barnet sto sentralt i struktureringen av familiens hverdagsliv. Og dette ser også jeg i mine informanters engasjement gjennom å velge bosted og organisere seg i forhold til de ulike hverdagsrommene. Deres refleksjoner rundt hvilken rolle disse spilte for sine barns oppvekst var fylldige og nøye gjennomtenkte, og her trakk de linjer om eventuelle negative følger eller positive gevinster med hensyn til deres barns nåtid og framtid. Dette er likevel en måte å

være involvert forelder på som ofte ikke har så stort fokus, for gjennom mine informaners fortellinger om hverdagen kunne jeg også se at de presenterte et bestemt foreldreskap, og dette foreldreskapet var sentrert rundt å tilbringe meningsfull tid *med* sine barn. Haldar og Wærdahl pekte i mot bestemte normer for barns hverdag, og også de så at samværet med foreldre og barn var høyt repetert (Haldar og Wærdahl 2009). Mine informanter repeterer også dette samværet i form av turer i skog og mark eller betydningsfulle aktiviteter hjemme eller i hagen. Uansett hvilke aktiviteter de presenterte syntes samværsfunksjonen å ha et stort fokus, og her handlet det om å være til stede i nuet og ikke la tiden blir forstyrret av jobben eller andre plikter. Gjennom dette sterke fokuset på å tilbringe kvalitetstid sammen med barna er det naturlig å anta at tiden barna bruker til fri ferdsel og lek må konkurrere med tid til dette kvalitetsbetingede samværet. Idealene om den landlige idyllen der barnet løper fritt ser derfor ut til å måtte gi rom for de idealene som kommer til syne gjennom mine informaners beskrivelser av hverdagspraksis og ambisjoner for hverdagspraksis.

Som jeg har sett er det nettopp dette bildet av den landlige og idylliske barndommen og å kunne løpe fritt, mine informanter tegner i tilknytning til det bostedet de plasserer midt i mellom de urbane og de rurale konstruksjonene. De landlige omgivelsene legger gjennom sin romlige oversikt, til rette for barnas frie ferdsel og lek. Bostedet representerer derfor et barnevennlig liv. I kapittel 3 gjorde jeg rede for to dimensjoner som ser ut til å kjennetegne ulike kulturelle logikker som er med på å forme foreldreskapet. Det beskyttende foreldreskapet var en av disse to dimensjonene, og Anette Lareau (2002) formulerer det jeg anser som én form for beskyttende foreldreskap gjennom å utvikle begrepet *naturlig vekst*, og hun beskriver det slik:

The childrearing strategies of white and black working – class parents and poor parents emphasize the "accomplishment of natural growth." These parents believe that as long as they provide love, food, and safety, their children will grow and thrive. They do not focus on developing their childrens special talents (Lareau 2002:748-749).

Fokuset ligger her på skjermingen av barna og å la barna leke fritt og styre sin egen tilværelse uten vokseninnblanding (Lareau 2002). I lys av dette ser det ut til at barndommen får sin egen beskyttende sfære. Men et beskyttende foreldreskap trenger ikke bare å kjennetegne det som kan anses som et typisk arbeiderklasseforeldreskap. Dette har jeg blant annet sett gjennom foreldres forståelser av rurale bostedskontekster som tryggere enn de urbane. I Valentines (1997) studie var dette middelklasseforeldres rasjonale for å bosette seg på den engelske

landsbygda. Mine informanternes forståelse av småbyen som et passende og trygt oppvekststed, kan også på mange måter ses i sammenheng med idealer for *naturlig vekst*, da de gjennom stedet artikulere en kulturell logikk som kan minne mye om Lareaus forståelse. Mine informanter ser at stedet gir en mulighet for en fri og bekymringsløs barndom, en barndom der barna også kan få styre seg selv. Gjennom sin konstruksjon av småbyen som trygg og oversiktlig, kan man derfor også se en forståelse av at barndommen bør ha et eget rom skjermet fra resten av verden i tråd med Stefansen og Farstads (2010) begrep, *et skjermet omsorgsrom*. Til grunn for behovet for skjerming har jeg sett at barnet forstås som sårbart, eller som små engler med behov for beskyttelse framfor utfordringer (Stefansen og Farstad 2010, Valentine 1996, Valentine & Holloway 2000).

Følelsen av å ha like mennesker rundt seg er med på å støtte oppunder denne forståelsen av stedet som trygt. Et *community* fungerer derfor som et sikkerhetsnett rundt det lille lokalsamfunnet. Det å ha mennesker i nærmiljøet som er lik seg selv og som dermed har samme verdier gjør tilværelsen forutsigbar i motsetning til byens mangfoldige menneskesammensetning (Valentine 1997). Alt dette viser til et foreldreskap med fokus på å beskytte barna. Verden der ute forbindes med en kompleksitet som kan utgjøre bestemte farer, og foreldrene ser det derfor som sin plikt å beskytte sine barn mot disse. Omsorg, kjærlighet og barnas velvære her og nå blir hovedfokuset, og i følge Lareau (2002) betyr dette også at barnas verden i større grad er fraseparert de voksnes sfære – en bekymringsløs hverdag av lek og moro. Med en slik forståelse til grunn blir barnet sett på som *out of place* i den tette byen. Bildet av det rene og uskyldige barnet harmonerer ikke med den kaotiske, støyete og skitne bykjernen og den sosiale uoversiktligheten (Cresswell 1996). Med byens kaotiske og uoversiktlige natur, og med mangelen på private og oversiktlige uteområder, får derfor foreldrene en svært krevende jobb med tanke på å trygge sine barn. Når hjemmet er lite og man ikke har egen hage så må man oppsøke andre arenaer, og disse områdene som eksempelvis parkene, er offentlige områder som krever at foreldrene i større grad må følge opp barna og passe på dem. Oppsummert knyttes ikke byen sammen med den romlige tryggheten som kreves av det beskyttende foreldreskapet.

Den andre foreldreskapsdimensjonen jeg presenterte i kapittel 3 var det stimulerende foreldreskapet. Med et dypere dykk inn i foreldrenes bostedsvalg og deres presentasjoner av de betydningsfulle rommene, kommer det til syne idealer som også kan knyttes til denne dimensjonen. Et stimulerende foreldreskap kan kjennetegnes gjennom foreldres behov og

vektlegging av bestemte former for eksponeringer som gjør at barna kan vokse på det. Lareau (2002) utdypet dette fokuset som en strategisk måte å investere i sine barn på. Med en slik oppdragelseslogikk ser foreldrene på barndommen som en mulighet for lek, men også en mulighet for å utvikle sine evner og talenter til senere i livet, og på denne måten øker foreldrene sjansene for at barna skal oppnå framtidig suksess (Lareau 2002:771). Stefansen ser hvordan man med dette for øyet, er i konstant beredskap for å følge opp de av barnas initiativ som peker i riktig retning (Stefansen 2008:38). Som jeg har sett er også dette idealer som har blitt belyst gjennom foreldres valg av bosted. Foreldrene i Danielsens (2006) studie så bylivets uforutsigbarhet og mangfoldighet som en nyttig og bra eksponering for barna som kunne komme dem til gode senere i livet gjennom å utvikle dem til gode samfunnsborgere. De legitimerer derfor sitt bostedsvalg som går i mot den hegemoniske forståelsen av en barndom i landlige omgivelser blant annet med at barna får en bestemt form for eksponering som kan komme dem til gode senere i livet (Danielsen 2006). Mine informanter ser ut til å skyve behovet for mangfold ut til fordel for behovet for likhet og oversikt. Likevel ser jeg også at de forstår sitt bostedsvalg i sammenheng med bestemte muligheter for utvikling og stimuli. Dette kommer spesielt til syne gjennom deres sterke fokus på berikende fritidsaktiviteter, men også gjennom deres fokus på å være ute og å være i naturen. Til disse rommene knytter de derfor en forståelse av at barna får en bestemt eksponering, og må strekke seg deretter. Også det at flertallet av mine informanter ikke ønsker å bo på bygda, stedet som perfekt sammenfaller med det landlige barndomsbildet bygger under deres fokus på stimuli. Den manglende valgfriheten som knyttes til stedet i form av sterk sosial kontroll og lange avstander blir ansett som negative oppvekstvilkår for mine foreldre. Når de ser mulighetene småbyen har i forhold til landsbygda i form av større muligheter for å være seg selv og større valgfrihet med tanke på idretts- og kulturtilbud og utearealer som inviterer til en bestemt form for utfordring, vitner dette om at det å være trygg ikke er nok, det skal også være rom for utvikling og stimuli. Her kommer derfor til syne en forståelse av barnet som mer *robust* (Stefansen og Farstad 2010). I lys av et ønske om stimuli ser jeg også at livet på bygda vil gjøre foreldreskapet ekstra krevende. De lange avstandene og mangelen på stimulerende tilbud krever at foreldrene må investere mye tid og ressurser på at barna skal få de nødvendige mulighetene. Stedet som mine informanter plasserer midt i mellom bygda og byen forenkler, i lys av dette, foreldreskapet. Her er det tilstrekkelig med tilbud og muligheter for aktiviteter og mulighet for personlig utvikling.

Når jeg sammenfatter mine funn ser jeg hvordan mine informanternes syn på en god barndom hviler på normer som kan knyttes både til trygghet og utvikling. Stedet de bor på har den egenskapen av å være i stor endring grunnet den sterke veksten. Også mine informanternes refleksjoner rundt veksten viser den samme dobbeltheten. De synes det er flott at mangfoldet og tilbudene ekspanderer, men samtidig er de også bekymret for hva som vil skje med skolen og nærmiljøet når det kommer så mange mennesker til. Dette er bekymringer som kan knyttes til foreldrenes vektlegging av å ha oversikt. Den økende urbaniseringen av bostedet gir derfor både positive og negative konnotasjoner rundt behovet for beskyttelse og stimuli for barna.

6.1.1 Beskyttelse og stimulering som egne konstruksjoner

I denne oppgaven har jeg hatt som formål å se hva slags konstruksjoner av barndom og foreldreskap som kommer til syne gjennom å innta en stedsanalytisk tilnærming. Til nå har jeg, i lys av de to foreldreskapsdimensjonene jeg presenterte i kapittel 3, gitt en fyldigere presentasjon av hvilke idealer jeg mener har kommet til syne gjennom mine informanternes stedsrefleksjoner. Ved første øyekast kan det se ut til at foreldreskapsidealene jeg ser er preget av motsetninger, da jeg gjennom foreldrenes forståelser av de ulike rommene også ser at det framkommer ulike foreldreskapsidealene. Mitt tolkningsforslag er imidlertid at det foreldreskapet mine foreldre artikulere kan forstås som en distinkt kulturell logikk, som lar seg avgrense fra andre typer kulturelle logikker.

Det beskyttende foreldreskapet og det stimulerende foreldreskapet blir ofte framstilt som idealtypiske motsetninger i foreldreskapsstudier, spesielt i et klasseperspektiv synliggjøres dette gjennom hvordan middelklassens fokus på stimuli gir barna klassespesifikke fordeler som ikke arbeiderklassebarna får (Lareau 2002, Vincent & Ball 2007, Stefansen 2008, Stefansen og Farstad 2010). På samme måte kan også ulike bostedspreferanser vitne om de samme motsetningene (Danielsen 2006, Valentine 1996). Når jeg ikke ser dette foreldreskapet som motsetningsfylt må dette utdypes med at jeg forstår deres idealer om beskyttelse og stimuli som egne konstruksjoner. Med dette mener jeg at de to dimensjonene, stimulering og beskyttelse har en annerledes framtoning i mine informanternes foreldreskap enn det som er presentert gjennom den tidligere forskningen på idealtypiske foreldreskap i arbeider- og middelklassen. Som jeg har sett kan idealene rundt et passende bosted for barna ses i sammenheng med idealer for *naturlig vekst* eller *et skjermet omsorgsrom* (Lareau 2002,

Stefansen og Farstad 2010). Når jeg går mer i dybden i mitt materiale får jeg likevel en forståelse av mine informaners beskyttelsesartikuleringer også skiller seg fra logikken om *naturlig vekst*. Lareau (2002) beskriver den hverdagsorganiseringen som kjennetegnes av *naturlig vekst* som en hverdag der barnas liv er sterkt adskilt fra de voksnes, og som bærer preg av å være frittflytende og uorganisert – barna driver nærmest rundt på måfå, og foreldrene er lite involverte i dette (Lareau 2002:758). Det at mine informanter i stor grad vektlegger den tiden de tilbringer *med* barna i tillegg til at barna bruker store deler av fritiden sin i organiserte aktiviteter viser at den tiden barna styrer på egenhånd er innskrenket. Mønsteret jeg ser i mine intervju er en generelt organisert barnehverdag der voksne i stor grad er med på å bestemme utformingen av den. Lareau (2002) viser også til at det er foreldrenes egen livssituasjon som preger de kulturelle foreldreskapslogikkene. Arbeiderklasseforeldrene i hennes studie hadde en hard hverdag hvor de måtte slite for å få endene til å møtes. Følgelig meldte det seg et ønske om å beskytte barna fra denne harde verdenen de selv befant seg i (Lareau 2002). Mine informaners hverdag er en ganske annen, og gjennom våre samtaler får jeg ikke inntrykk av at de har en generell forståelse av verden som komplisert eller tøff. Trygghet for disse foreldrene betyr derfor beskyttelse fra helt andre utfordringer, og som jeg har sett handler dette om potensielle farer forbundet med fremmede eller trafikk i tråd med det Valentine og Holloway (2000) og Valentine (1997) har sett gjennom sine studier. Ønsket om å skape en beskyttende kokong rundt barnas verden er for mine foreldrepar ikke å separere dem fra de voksnes sfære som følge av en avmaktfølelse, men å få en umiddelbar oversikt for de ovennevnte truslene de postulerer i forbindelse med det urbane. At barn trenger beskyttelse fra voksenverdenen kan sånn sett forstås på to ulike måter.

På samme måte er ikke deres konstruksjoner av stimuli helt sammenlignbar med det man ser i studiene til Danielsen (2006), Vincent og Ball (2007) eller Lareau (2002). I disse studiene har alle foreldrene et nøye gjennomtenkt strategisk formål med sine praksiser – de ønsker å skape kompetente individer i møte med samfunnet, men underliggende for dette er også en angst om å falle i sosial rang. Middelklassebarn blir i større grad ansett som prosjekter, og den intensive foredlingen har i så måte som funksjon å investere i dette prosjektet, gjennom ulike oppdragelseslogikker som eksempelvis deltakelse i berikende fritidsaktiviteter (Lareau 2002, Vincent & Ball 2007).

This "cultivation" approach results in a wider range of experiences for children but also creates a frenetic pace for parents, a cult of individualism within the family, and an emphasis on children's performance (Lareau 2002:748).

Av mine intervju ser jeg ikke dette synet på barnet som et prosjekt, heller ikke dette frenetiske engasjementet som Lareau viser til i sitatet ovenfor. Snarere ser jeg et ønske om at barnet trenger en nødvendig utvikling som de kan vokse på, og som gir dem en erfaring som foreldrene ser som nødvendig. Et annet viktig skille mellom mine foreldres stimuleringsfokus og den tidligere forskningens er hvordan det å kunne verdsette ulike kulturelle uttrykk ses som en attraktiv egenskap med øye for fremtiden, og som er med på å skape *omnivores* (Vincent & Ball 2007).

One benefit for middle-class children is their gain of valuable "multicultural capital", derived from their knowledge of ethnic "others" and their acquisition of aspects of "other" cultures. Such capital allows white middle-class children to be cultural omnivores; "streetwise, globally knowledgeable, tolerant, inclusive" (Vincent & Ball 2007:1068-1069).

Mine informanter snakker ikke om denne formen for stimulering, og spesielt kan dette ses gjennom deres verdsetting av likhet i nærmiljøet. Men også når de snakker om organiserte aktiviteter eller aktiviteter i friluft ser jeg at stimuleringen ikke dreier seg om å beherske en kultur sånn som eksempelvis å spille på lag eller lære seg sosiale koder i ulike kontekster. Læringen og stimuleringen mine foreldrepar verdsetter synes å handle om fysisk mestring og personlig utvikling her og nå. Irwin og Elley (2011) så gjennom å intervju britiske middelklasseforeldre at det var stor diversitet i hvordan de orienterte seg mot en form for *intensiv foredling*. Selv om de så at foreldrene hadde et ekspansivt fokus på barnas framtid med hensyn til deres læring, var det likevel variasjoner på hvor strategiske de var i sin kultivering (Irwin & Elley 2011). Her hevder Irwin og Elley at det lå en selvsikkerhet til grunn som gjorde at de tok for gitt at deres barn fikk framtidige fordeler gjennom deres oppdragelsesprinsipper. Angsten for å falle eller det frenetiske fokuset på oppadgående mobilitet for barna var derfor, hos mange av dem ikke til stede. De fokuserte dermed på en *intensiv foredling i nuet* der de vektla barnas glede ved å holde på med bestemte aktiviteter. Denne formen for kultivering skilte seg i så måte fra den strategiske som noen foreldre hadde, og som Irwin og Elley knyttet dette til en intensiv foredling for fremtiden som ligner mer på den foredlingen Lareau skisserer (Irwin & Elley 2011:488-489). Mine funn synes sånn sett å kunne knyttes til en form for *intensiv foredling i nuet* der barnas gevinster her og

nå er av stor betydning. Dette ser jeg når de vektlegger den gleden barna har av å være i naturen eller delta i ulike organiserte aktiviteter, at de blir glade og selvsikre av det. Oppadgående mobilitet og utdanningsnivå er ikke et tema i våre samtaler, men likevel hviler det en viss naturlig innstilling til at barnet kommer til å få fordeler i framtiden gjennom den læringen de oppnår i barndommen. Det viser seg derfor mer som en sikkerhet som preger mine data, framfor en bekymring om framtiden. Gjennom dette kan man altså se en forståelse av verden som full av muligheter – en lærende og kultiverende verden (Stefansen og Farstad 2010).

6.2 Avslutning

I denne oppgaven har hensikten vært å finne ut hvilke konstruksjoner av barndom og foreldreskap som kommer til syne gjennom et stedsanalytisk perspektiv. Tidligere forskning på foreldreskap har spesielt belyst foreldreskapet gjennom to dimensjoner – den beskyttende dimensjonen og den stimulerende dimensjonen. Å bosette seg på et sted som ligger landlig til, er et valg som synes å være vanlig etter at man har fått barn. Jeg intervjuet foreldre som har bosatt seg på et sted som i utgangspunktet har en landlig utforming, men som er i sterk vekst, og på vei til å bli mer urbant. Dette stedet er på grunn av sin kompleksitet ikke like lett å definere eller identifisere. Derfor ønsket jeg gjennom å ha en eksplorerende tilnærming, å utforske nærmere hvordan foreldre som har bosatt seg på nettopp et slikt sted forstår ulike steder i sammenheng med den gode barndommen, og følgelig hva slags foreldreskap dette viser til.

I mitt første analysekapittel har jeg sett at normen om en fri og autonom barndom har vist seg gjennom informantenes framheving av de landlige og trygge omgivelsene. I lys av denne forståelsen av barndommen, ønsker de et bosted med stor romlig og sosial oversikt som gir muligheter for den frie og autonome barndommen. Gjennom konstruksjoner av det urbane og det rurale, og foreldrenes bruk av stedsmyter har jeg derfor sett at de tegner et bilde av sitt bosted som passende for barn. I kapittel 5 har jeg sett at idealet om den frie barndommen ikke helt ble innløst likevel. Dette fordi normen om et involvert foreldreskap der man tilbringer tid *med* sine barn også så ut til å være sterk hos mine foreldrepar (Forsberg 2009). Her så jeg i tillegg at behovet for å stimulere sine barn kom til syne gjennom deres vektlegging av naturen og organiserte fritidsaktiviteter.

Det jeg finner i min analyse av mitt materiale, er at foreldrene er svært dedikerte til en både-og-logikk i sine foreldreskaps- og barndomskonstruksjoner. Behovet for beskyttelse og behovet for stimulering har ofte blitt sett som motsetninger til hverandre, og ofte har de også blitt knyttet til foreldre som har hatt tilhørighet i kontrastfylte geografiske og sosiale kontekster. Jeg vil argumentere for at dette sammensatte foreldreskapet likevel ikke bærer preg av å være motsigelsesfullt, men at det snarere kan tolkes som en distinkt foreldreskapslogikk som integrerer disse to dimensjonene på en egen måte. Dette synliggjøres gjennom måten de har gjort egne konstruksjoner av beskyttelse og stimulering. Disse konstruksjonene kan kjennetegnes av at de forfekter en form for *intensiv foredling i nuet* der fokuset ligger på en stimulerende gevinst her og nå (Irwin & Elley 2011). Gjennom dette kan man se at stimuleringen blir en del av den gode barndommen, og på denne måten er også barna til en viss grad skjermet for de voksnes stress og jag mot fremtiden og prestasjonene. Gjennom et slikt foreldreskap unngås de dypeste fallgruvene, både med tanke på å utsette barna for unødvendig risiko, samtidig som de ser til at barna får det som kan anses å være en tilstrekkelig grad av utfordringer som barna kan vokse på.

Kunnskapen jeg har frembrakt i denne studien kan ses i sammenheng med måten studien er utformet på. Det at jeg intervjuet begge foreldrene sammen har, som jeg har sett i kapittel 2, gitt meg svar som jeg kanskje ikke ville fått dersom jeg bare hadde intervjuet én av foreldrene. Jeg har i kapittel 4, sett at mine informanter tegnet kontrastfylte bilder av byen og bygda, og dette kan også henge sammen med at jeg eksplisitt presenterte tankeeksperimenter for dem. Jeg vil likevel hevde at disse eksemplene har bidratt til å få fram gode refleksjoner som kanskje ellers ikke ville kommet fram i løpet av den timen vi snakket sammen. Denne studien har belyst hva barndoms- og foreldreskapsidealene til en gruppe med informanter som har valgt å bosette seg på et sted som kan plasseres midt i mellom storbyen og bygda. Forståelsene foreldrene på dette stedet har av den gode barndommen er derfor interessant å se i sammenheng med de forståelsene foreldre som bor i den tette byen eller på bygda hvor idealer for beskyttelse og stimuli har blitt synliggjort. Det hadde også vært interessant å se om studier gjort på andre tilsvarende steder som dette kunne gitt lignende funn. Ved å bruke intervju som metode har jeg fått et innblikk i hva foreldrepårene legger i den gode oppveksten sett fra et stedsperspektiv. Om jeg hadde hatt observasjonsdata kunne jeg kanskje sett en større kompleksitet rundt foreldrenes hverdagspraksiser som ikke har kommet fram i denne studien. For ytterligere utforsking kunne derfor deltagende observasjon kanskje gitt en mer inngående forståelse av foreldrenes hverdag med barna. Jeg har heller ikke tatt for meg

forskjeller mellom mors og fars konstruksjoner i foreldreskapet. En studie som hadde dekket dette hadde derfor også kunne bidratt til å gi et annet perspektiv på temaet.

Jeg har i denne oppgaven fokusert på tendensene i mitt datamateriale. Dette betyr derimot ikke at mine informanter gjennomgående hadde like svar med tanke på oppvekstidealer og betydningen av ulike steder. Det, og det faktum at de sosialt sett utgjør en til dels sammensatt gruppe, gjør det rimelig å stille spørsmålet om hvorvidt mine funn kan relateres til at foreldrepårene er bærere av en delt kultur eller ikke. Det mest gjennomgående mønsteret av informantenes både-og-logikk ser jeg både gjennom deres eksplisitte uttalelser, men også etter nøye analytisk gjennomgang av hvert enkelt intervju. Det er derfor rimelig å argumentere for at tendensene i mitt datamateriale belyser en distinkt logikk som viser til en delt kultur. At jeg ikke har fokusert på klassehierarkiets ytterkanter kan være grunnen til at mine funn viser nettopp denne tendensen av både og. I tidligere forskningsbidrag på foreldreskap, har poenget om at stimuli og beskyttelse er nødvendig, hatt en tendens til å komme i skyggen på grunn av enten fokus på by og land eller fokus på enten øvre middelklasse eller arbeiderklasse. Denne studien bidrar gjennom den stedsanalytiske tilnærmingen til temaet, og ved å se på et sosialt mellomstykke uten uttalt arbeider- eller middelklasseposisjon, dermed til å belyse dette poenget. På denne måten vil jeg argumentere for at denne studien kan bidra til å nyansere bildet av foreldreskapet i vår tid. Det stedsanalytiske perspektivet har her bidratt til å belyse at det gjennom konstruksjoner av ulike steder også viser seg ulike foreldreskap. Gjennom å se på den mer spesifikke betydningen av hva som ligger i konstruksjonene beskyttelse og stimulering, har jeg fått belyst hvordan begge dimensjonene kan løpe gjennom foreldreskapet, og på denne måten har jeg også fått synliggjort en bestemt form for *intensiv foredling i nuet* (Irwin & Elley 2011).

Middelklassen blir ofte ansett som premissleverandør for hvordan et ansvarlig foreldreskap på best måte skal gjøres, og med denne studien viser jeg at foreldreskap i et litt annet sosialt sjikt også kan ses som et ansvarlig foreldreskap. Foreldrenes forståelser av ulike steder kan ses i sammenheng med de kravene som stilles til foreldrene på andre arenaer som eksempelvis arbeidslivet. Med unntak av ett par er alle mine informanter dobbelt utdannet og med doble karrierer, og flere har yrker som er krevende både med tanke på tid og med tanke på engasjement. Det kan derfor se ut til at foreldrepårene mine har valgt å bosette seg på et sted som muliggjør et liv både for seg selv og for barna. Gjennom foreldrenes konstruksjoner av eget bosted som er et sted midt i mellom bygd og by, framkommer det idealer som kan

knyttet både til urbane og rurale steder. Det urbane knyttes ikke bare til noe skummelt og fælt, men også til bestemte muligheter. Bygda er ikke bare trygg og idyllisk, men også litt kjedelig. Jeg har derfor sett skiftende drakter: landlige, private og skjermede rom avslører foreldrenes ønsker om beskyttelse og kontroll, og naturen, skolen og de organiserte aktivitetene synes å fremkalle deres idealer for en utfordrende og stimulerende hverdag. Oppsummert vil stedet midt i mellom kunne tilfredsstillende foreldrenes sammensatte krav. Gjennom mine informanters ønsker om et bosted som gjør foreldreskapet mindre krevende, kan man også se at det å oppdra barn anses som et krevende og viktig prosjekt. I tillegg kan man se at dette foreldreskapet hviler på bestemte idealer for den gode barndommen som både nostalgisk, trygg og stimulerende på samme tid. Begrepet *normativ geografi* har her hjulpet meg med å knytte sammen stedsmyter og konstruksjoner av den gode barndommen, og på denne måten har jeg fått belyst dette foreldreskapet og hvilke idealer dette hviler på. Fokuset på trygghet og *intensiv foredling i nuet* kan vise til en måte å helgardere seg på gjennom at man forsikrer seg om at barn har tilstrekkelig beskyttelse og muligheter for en bekymringsløs barndom samtidig som de ikke blir hengende etter med tanke på de kravene som samfunnet stiller til dagens oppvoksende generasjon. Foreldrene i Danielsens studie forsvarte seg ovenfor fortellinger om den gode barndommen på landet, og de skapte derfor et nostalgisk bilde av byen på grunn av dette. På denne måten skapte de også en legitim historie om en barndom i tett by (Danielsen 2006:264). Mine foreldrepar har tatt et valg som er mye mer forenlig med det hegemoniske nostalgiske bildet av barndommen, og som dermed er mye lettere å forsvare, men samtidig ser man også at de føler et ansvar for å imøtekomme kravene om den gode barndommen som kan knyttes til det senmoderne samfunnet, der utvikling og selvrealisering også er ansett som viktig.

”*Sånn midt i mellom, akkurat passe*” vitner om ulike idealer som følges parallelt, og gjennom synliggjøringen av foreldrenes bestemte konstruksjoner av stimulering og beskyttelse, framkommer det at også dette foreldreskapet lener seg på en distinkt kulturell logikk.

Litteraturliste

- Ball, Stephen J. & Carol Vincent (2007), "Education, class fractions and the local rules of spatial relations". *Urban Studies*, 44:1175-1189.
- Beck, Ulrich & Elisabeth Beck-Gernsheim (1995), *The normal chaos of love*. Cambridge: Polity Press.
- Beck, Ulrich & Elisabeth Beck-Gernsheim (2002), *Individualization*. London: Sage
- Berg, Nina Gunnerud og Hans Kjetil Lysgård (2004), "Ruralitet og urbanitet – bygd og by". I: Nina Gunnerud Berg, Britt Dale, Hans Kjetil Lysgård og Anders Løfgrend red., *Mennesker, steder og regionale endringer*, 2:18-24. Trondheim: Tapir akademisk forlag.
- Bjørnholt, Margunn og Gunhild R. Farstad, (2012), "'Am I rambling?': on the advantages of interviewing couples together". I: *Qualitative research*, s. 1-17.
- Bjørnskau, Torkel og Rande Hjorthol (2005), Gentrification in Norway: capital, culture or convenience? I: *European urban and regional studies*. 12:353-371.
- Cresswell, Tim (1996), *In place. Out of place: geography, ideology, and transgression*. Minneapolis: University of Minnesota Press.
- Danielsen, Hilde (2006), *Med barn i byen: foreldreskap, plass og identitet*. Bergen: Universitetet i Bergen.
- Fangen, Katrine (2004), *Deltagende observasjon*. Bergen: Fagbokforlaget.
- Farstad, Gunhild R. og Kari Stefansen (2010), Classed parental practises in a modern welfare state: Caring for the under threes in Norway. I: Kari Stefansen red., *Foreldreskap i småbarnsfamilien: klassekultur og sosial reproduksjon*. Oslo: Nova.
- Forsberg, Lucas (2009), *Involved parenthood: Everyday lives of Swedish middle-class families*. Linköping: Linköping Studies in Arts and Science, Linköping University, Department of child studies.
- Frønes, Ivar (2003), *Moderne barndom*. Oslo: Cappelen Akademisk Forlag.
- Geertz, Clifford (1973), *The interpretation of cultures: selected essays*. New York: Basis Books.
- Gergen, Kenneth (2009), *An invitation to social construction*. London: Sage Publications.
- Gullestad, Marianne (1989), *Kultur og hverdagsliv: på sporet av det moderne Norge*. Oslo: Universitetsforlaget.

- Gullestad, Marianne (1984/2001), *Kitchen-table society: a case study of the family life and friendships of young working-class mothers in urban Norway*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Gullestad, Marianne (1997), "A passion for boundaries: reflections on connections between the everyday lives of children and discourses on the nation in contemporary Norway". *Childhood*, 4:19-42.
- Gullestad, Marianne (2001), Barndom og nasjonale grenser. I: Erika Jahr red., *Barn drikker ikke caffè latte: om barn i by*. s. 21-41. Oslo: Akibe Forlag.
- Haldar, Marit og Randi Wærdahl (2009), "Teddy diaries: a method for studying the display of family life". I: *Sociology*. 43:1141-1150.
- Holloway, Sarah L. (1998), "Local childcare cultures: moral geographies of mothering and the social organisation of pre-school education". I: *Gender, place and culture: a journal of feminist geography*. 5:29-53.
- Holloway, Sarah. L. & Gill Valentine (2000a), *Childrens geographies: playing, living, learning*. London: Routledge.
- Holloway, Sarah. L. & Gill Valentine (2000b), "Spatiality and the new social studies of childhood". I: *Sociology*. 34:763-783.
- Irwin, Sarah & Sharon Elley (2011), "Concerted cultivation? Parenting values, education and class diversity". I: *Sociology*. 45:480-495.
- James, Allison & Alan Prout (1997), *Constructing and reconstructing childhood*. London: Falmer Press.
- Jenks, Chris (2005), *Childhood*. London: Routledge
- Jones, Owain (2000), "Melting geography: purity, disorder, childhood and space". I: Sarah L. Holloway og Gill Valentine red., *Childrens geographies: Playing, Living Learning*. London: Routledge.
- Kvale, Steinar og Svend Brinkmann (2009), *Det kvalitative forskningsintervju*. Oslo: Gyldendal Norsk Forlag.
- Lareau, Annette (2002), "Invisible inequality: social class and childrearing in black and white families". *American sociological review*. 67:747-776.
- NESH (1993), NESH (2006), *Forskningsetiske retningslinjer for samfunnsvitenskap, humaniora, juss og teologi*. URL: <http://www.etikkom.no/Forskningsetikk/Etiske-retningslinjer/Samfunnsvitenskap-jus-og-humaniora> [Lest: 05.05.2013]

- Nilsen, Randi D. (2009), "Friluftsliv i naturbarnehagen: et norsk eksempel". I: Gunilla Halldén red., *Naturen som symbol för den goda barndomen*. Stockholm: Carlsons Forlag
- Sagberg, Sturla og Kjetil Steinholt (2003), *Barnet konstruksjoner av barn og barndom*. Oslo: Universitetsforlaget
- Stefansen, Kari (2008), "Et uendelig ansvar: om foreldreskap i middelklassen". I: Kari Stefansen red., *Foreldreskap i småbarnsfamilien. Klassekultur og social reproduksjon*. s. 133-158. Oslo: Nova.
- Stefansen, Kari og Nora Blaasvær (2010), "Barndommen som klasseerfaring: omsorg og oppdragelse i arbeiderklassefamilier". I: Kenneth Dahlgren og Jørn Ljunggren red., *Klassebilder: ulikhet og sosial mobilitet i Norge*. Oslo: Universitetsforlaget
- Stortingsmelding nr. 39 (2000-2001): *Friluftsliv: ein veg til høgare livskvalitet*. URL: <http://www.regjeringen.no/nm/dep/md/dokument/proposisjonar-og-meldingar/stortingsmeldingar/20002001/stmeld-nr-39-2000-2001-.html?id=194963>
[Lest: 21.04.2013]
- Reay, Diane (2004), "Gendering Bourdieu's concepts of capitals? Emotional capital, women and social class". I: *Sociological review*. 52:57-74.
- Rogstad, Jon (2010), "Diskriminering: kan en hvit mann fra middelklassen forstå det?" I: Dag Album, Marianne Nordli Hansen, Karin Widerberg red., *Metodene våre: eksempler fra samfunnsvitenskapelig forskning*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Thagaard, Tove (2003), *Systematikk og innlevelse*. Bergen: Fagbokforlaget.
- Valentine, Gill 1996, "Angels and devils: moral landscapes of childhood", *Environment and Planning: Society and Space*. 14: 581-99.
- Valentine. Gill (1997), "A safe place to grow up? Parenting, perceptions of children's safety and the rural idyll". I: *Journal of Rural Studies*. 13:137-148.
- Valentine, Gill et. al. (2000), "Transforming cyberspace: children's interventions in the new public sphere". I: Sarah L. Holloway og Gill Valentine red., *Children's geographies: playing, living, learning*. s. 156-173. London: Routledge.
- Villa, Mariann (1999), "Bygda: sosial konstruksjon av 'trygt og godt'". I: *Sosiologi i dag: stedsmyter og stedskonstruksjoner*. 29:31-52.
- Vincent, Carol & Stephen J. Ball, (2007), "Making up the middle-class child: families, activities and class dispositions". I: *Sociology*. 41:1061-1077.
- Wetlesen, Tone Schou (2000), *Å gi videre: kultur og oppdragelse i familien*. Bergen: Fagbokforlaget.

Widerberg, Kari (2005), *Historien om et kvalitativt forskningsprosjekt*. Oslo:
Universitetsforlaget.

Alle kilder som er brukt i denne oppgaven er oppgitt.

Antall ord i denne oppgaven er 32706.

Vedlegg 1 – Informasjonsbrev

Informasjon og forespørsel om deltakelse i studien ”Konstruksjoner av barndom og foreldreskap sett fra et stedsperspektiv”

Jeg ønsker med dette brevet å gi informasjon om hva oppgaven omhandler og hva deltakelse i studien innebærer. Oppgaven vil ta for seg hvilke ønsker foreldre som bor i/på (stedsnavn) har for sine barns oppvekst, og utføres av Karina Løkvoll Damstuen (masterstudent), tilknyttet Institutt for sosiologi og samfunnsgeografi ved Universitetet i Oslo.

Studiens innhold

Det er et stort fokus på barn og barneoppdragelse i dagens samfunn, og foreldre ser ut til å investere stadig mer i sine barn. Et uttrykk for dette barnefokusert som er mindre utforsket, er at stedet man velger å bo på, og hvilke tanker man gjør seg i omkring barnets oppvekst i lys av dette. Jeg ønsker i denne sammenhengen å intervju par som bor i/på (stedsnavn) og som har barn. Hvilke refleksjoner gjør de seg rundt stedets betydning for sine barns oppvekst, og hvilken rolle tror de det spiller?

Kriteriene for å delta er at informantene må bo i/på (stedsnavn) og ha barn i barnehage eller i grunnskolen.

Hva innebærer deltakelse i denne studien?

Deltakelse innebærer et intervju med varighet på omtrent en time, og jeg kommer gjerne til informantens hjem hvis det er ønskelig, og jeg er fleksibel på valg av tidspunkt. Jeg ønsker å benytte lydopptak i intervjusituasjonen dersom det er greit for den som intervjues. Hensikten med lydopptak er å få intervjuet til fungere som en samtale som ikke forstyrres av at den som intervjuer tar notater.

Deltakelse i studien er frivillig og det er mulig å trekke seg når som helst uten særskilt begrunnelse. Eventuell informasjon vil da bli slettet. Resultatet av undersøkelsen vil bli publisert i min masteroppgave.

Som forsker er jeg underlagt taushetsplikt i forhold til den informasjon jeg mottar. Alle opplysninger vil bli behandlet konfidensielt og vil bli anonymisert i publikasjonene fra prosjektet. Det betyr at informasjon som gis ikke skal kunne gjenkjennes av andre. Benytter jeg sitater i oppgaven vil ikke disse referere til virkelige navn, men fiktive navn. Opptak av

datamaterialet vil oppbevares uten identifikasjon i en egen fil som bare jeg har adgang til. Prosjektet er planlagt avsluttet ved utgangen av august 2013, og dataene vil bli slettet ved prosjektets slutt. Studien er meldt til Personvernombudet for forskning, Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste AS. Dersom det er ønskelig, kan deltakere i studien få innsyn i hvilke opplysninger som har kommet fram under intervjuet slik at eventuelle misforståelser kan rettes opp.

Hvis det er noe du lurer på kan du ringe meg på telefonnummer 99 03 85 88, eller sende en e-post til k.koitin@hotmail.com. Du kan også kontakte min kontaktperson Helene Aarseth ved Universitetet i Oslo på telefonnummer 22844716.

Med vennlig hilsen

Karina Løkvoll Damstuen

Institutt for sosiologi og samfunnsgeografi, UiO, Boks 1096, 0317 Blindern

Tlf: 99038588

Vedlegg 2 – Intervjuguide

Innledende spørsmål

Alder

Utdanning (Antall år utover grunnskole)

Yrke

Antall barn

Barnas alder

1. Flyttehistorikk

Hvor lenge har dere bodd her?

Hvor har dere bodd tidligere før dere flyttet hit?

Hvorfor bor dere ikke der lenger?

Hvordan ville det vært å bodd et annet sted nå?

(For eksempel noen av de stedene dere har bodd før?)

(Har dere alltid vært enige om hvilket sted dere skal bo?)

(Var valget vanskelig?)

Hvorfor har dere valgt å bo her, hva er hovedårsakene?

Hvor jobber dere? (geografisk)

Hva er dette stedet for dere?

(Sammenlignet med Oslo/bygda)

2. Sted og barn

Hvordan ser dere på de andre stedene dere har bodd tidligere som oppvekststed?

Hvilken rolle tror dere oppvekststedet spiller for barns oppvekst?

(Er det noe spesielt dere legger vekt på?)

Hvor vokste dere opp?

Hvilke tanker har du om det stedet som oppvekststed?

(Hva var bra/mindre bra. Begrunn, gi eksempel)

Har dere noen tanker om hvor dere synes det er best for deres barn å bo?

(Hvorfor? Gi eksempel)

Kan dere beskrive hverdagen deres her i småbyen med barna

(Eks: Jobb, skole, Naboskap, nærmiljø)

Hva liker dere å gjøre på fritida/helgene?

(Har dere venner som bor her?)

(Har dere familie som bor her?)

Er dere mye sammen med familie og venner?

Hva gjør dere da?

(Hvordan er det med det sosiale livet her både for voksne og barn?)

Har dere noen refleksjoner rundt denne småbyen som oppvekststed for barn?

Hvordan tror dere hverdagen deres hadde vært dersom dere hadde bodd midt på Grünerløkka?

Hvordan tror dere hverdagen deres hadde vært dersom dere hadde bodd i ei lita bygd på for eksempel på vestlandet?

(Hva forbinder dere med byen?)

(Hva forbinder dere med bygda?)

3. Verdier for oppdragelse og oppvekst

Hva synes dere er viktig med tanke på deres barns oppvekstvilkår?

Hvilke ønsker har du/dere for deres barns framtid?

(Hva er viktigst?)

(Ønsker/håp for din framtidige 10 åring. Ønsker/håp for din framtidige 20 åring)

Hvordan er deres oppdragelse?

Er det noen bestemte ting som er viktigere enn andre ting?

Er det måter å oppdra barn på som dere synes er mindre gode, eller som dere ikke ønsker å ta i bruk?

(Gi eksempel)

Hva la dine foreldre vekt på i sin oppdragelse?

Er det noe spesielt fra din egen barndom du ønsker å bringe videre til dine barn?

(Gi eksempel)

Er det noe spesielt fra din egen barndom du *ikke* ønsker å bringe videre til dine barn?

(Gi eksempel)

4. Tanker rundt veksten

Dette stedet er jo i vekst, har dere noen tanker rundt denne veksten?

(Hvilke tanker har dere om befolkningsveksten?)

Ser dere på dette stedet som en by på lik linje med for eksempel Oslo?

Hva er forskjellen?

Hvilke tanker har dere om framtida på dette stedet?

Har dere tenkt å bli boende her?

(Når er det greit å flytte med barn? Hvorfor?)

La oss si at dere har besluttet å flytte herfra neste uke, hvor er det mest sannsynlig at dere ville bosatt dere da?

(Hvorfor?)

Er det realistisk at dette kan skje en gang i framtiden?

(Hvorfor/Hvorfor ikke?)

Avslutning

Kan dere nevne noen av de viktigste tingene dere gjør sammen med barna deres?

Er det noe mer dere vil legge til?